A

457

III.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

MIKROFILMTÁR

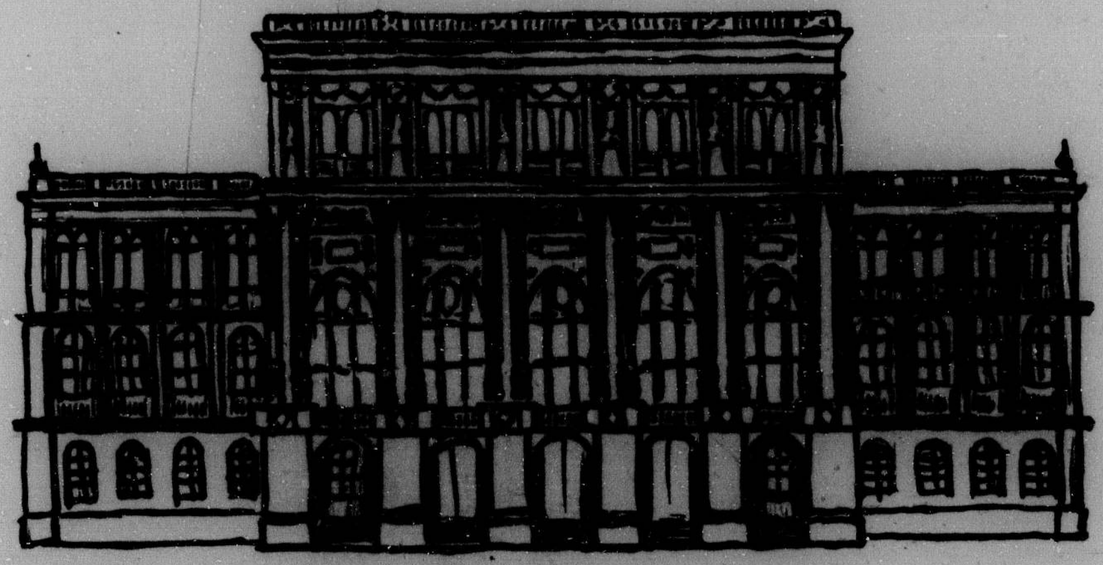

BUDAPEST

BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

1959

FOTO
Sz. T.

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4°

64.

TOLDY FERENC

LEVÉLTÁRCÁJA

IX. „F"

M. Irodalom 4 dát 64

[Levelezés] Toldy F. leveltárcsája [I – IX. köt.]

IX., Kötet Fábián Gábor 93 levele I. II. köt. 33 ösz. 126 levél
" Zákván 2 " " " 1 " 3 "
Fabiny Gottlieb Joh. 2 level.
Fábó András 7 " I. II. köt. 17 ösz. 24 levél.
Fabini Sámuel 8 "
Fánczy Lajos 2 "
Farkas Imre, püspök 2 "
" János 1 "
" Lajos 2 "
" Sándor (Bruton) 1 "
" " (Gyula-fejérvár) 8 "

11 levelezőtől 135 levél.

Régi jelzés 207. Szám.

Világos. Julius 2kán 1827. Megk. Jul. 6.

Tisztelt Barátom Uram!

Elfoglaltatásom és az idő szűk volta bővebb tudósításra kiereszkedést nem engedvén, midőn azt magamnak más elkalmatosságra fenn tartanám: ez úttal hamarjában csak ez egy rövid kérést kívánom tenni levelem tárgyává, hogy: méltóztassék nékem Barátom Uram minél előbb tudtomra adni, hol tartják Pesten szállásaikat Stettner és Vörösmarty Barátink, megírván mindenik lakásának utszáját és numerusát. Szeretnék nékiek írni; de e

nék

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

nélkül nem tudom levelemet hova utasítani.

Az Aesthetikai levelekneck felét már elárultam; két hét mulva Vármegye-Gyűlés leszen Aradon, a' mellyre bemenvén, remenylem, hogy akkor a' többit is fogom distrahálhatni. Melly meg lévén, azon leszek, hogy a' begyülendő summát haladék nélkül kérhesz kiöldhessen.

Recses hajlandóságába ajánlott sinletlen hódolással maradok

Tisztelt Barátom Uramnak

tisztelője és barátja
Fábián

Világos 17ᵉ Aug. 1827.

3

Kedves Barátom Uram!

Ma egy hete, hogy utazásomból, mellyet Dihar, Zabolek és Zemplin Vármegyékben harom egész hétig folytattam, és a mellyről Stettner és Vörösmarty barátinknak elég bőven irtam, Világosra hava kerülék. Nagy örömömre itt találtam K. B. U. levelet. Indósitását szivesen köszönöm, és a szabadtágot, mellyet abban adott, imé elkezdem használni, egyenesen Barátom Uramhoz utasitván a leveleket, mellyeket Stettner és Vörösmarty számokra irtam. Tessék azokat kinek kinek általadni.

A' Kézi-könyv' szető készülésén igen nagyon örvendek, és még nagyobb lenne örömöm, ha belőle most az Augustusi vásár alkalmával kész példányokat kaphatnék. Leküldésekre nézve azt a' módot muta-

tomi

tom: Tessék azokat vagy Kosgleba Kalmár-
nak, vagy a' Bohus Komornyikjának, ki oda
fenn a' háznál tartózkodik, által adni – ök
bizonyosan rövid idő alatt lefogják szállítani.
Én ígérem, hogy belölök tizet elfogok árulni;
's árokat arztesthetikai levelek' átrával
együtt rövid időn bezéhez küldöm Kedves Ba-
rátom Uramnak.

Trattner Urnak, kivel tudom mindennap
Ausztriálodik K. B. Uram, meltóztassék tisztele-
tem mellett nevemmel megmondani, hogy leve-
lére az elmult posta-napon feleltem, 's a' mi
ígéretet abban tésére tettem, azt a' jövő
September hónapban elmúlhatatlanul fogom
tellyésíteni.

Kisfaludy Károlyt, Tettetés Paria-
zit hasonlóképp tisztelem; Kedves Barátom

Uram

Uramnak pedig állandó becses hajlandisá-
gát kikérvén, igaz hódolással maradok

tisztelő 's Szerecsi barátja
Fábián Gábor

U. I. Stettnerek ne hajnálja megmondani K.
B. Uram, hogy Szögyény László Urtol, kitől
mostan leveleimet küldöm, dohányt azért
nem küldhettem, mert annyi is nénje Sö-
gorá és egyebek, mindenféle Commissionalis
dolgokkal megterhelték a' kocsiját – azért
nem akartam ollyan urfinak feletteb ter-
hére lenni. Lesz alkalmatosság rövid időn;
dohányom pedig van bőrséggel; küldhetek
tehát nem sokára.

A' Budára hólló levelet, mellyet ide záva lel K. B. U.
méltóztassék Stettnerek általadni; ő tudni fogja,
hova kelljen azt adni.

Világos. 18ik Sept. 1827.

4

Kedves Barátom Uram!

A' Handbuchból hozzám küldött 10 példányt ma egy hete vevém kezemhez. Elsö gondom lett legyttan, azoknak kelendöséget szerezni; i' e' részben annyira boldogultam, hogy már ezak két példány van eladatlan. Reménylem, hogy ezeknek is rövid idön gazdájok találkozik; a' melly mihelyt megléssen, azonnal a' pénzt 's benne a' már hasonlóképp elkelett Aesthetikai Levelek árrát is a' vevök nevével és czimjével felfogom küldeni, hogy ez utolsók a' IIik Darabban mint elöfizetök kinyomtattathassanak — értem a' Handbuch vevőinek nevét.

Ezt a' Magyar Poezisnek Kéri-könyvét én a' mint vettem, azonnal el is

oh

olvastam, és benne mind külső mind belső szerkeztetésére nézve nagy megelégedésemet találtam. De vannak még is egypár ctekély észrevételeim, mellyeket nem birálási szempontból, hanem csupán ebből a' czélból bátorkodom közleni, hogy Barátom Uramnak azokra majdan adandó tudós világosításaiból épülhessek. Melly szerény kinézésem kezes előttem azért, hogy e' bátorság tőlem nem fog rossz néven vétetni. Észrevételeim e' kettőből állanak:

1tör Szeretném tudni, hogy a' Könyv' czimlapján 's egyébütt is miért ix Barátom így: Ungrische, e' helyett: Ungarische? Ez a' kérdés ugyan a' Német Orthographiába vág: de engemet, ki mindennek okát tudni szeretem, még is avvagy csak ez egyszerűkintetből is interessál. Én eddig úgy hittem, hogy az Etymologia szerint helyesebb írni Ungarisch-t, mint Ungrischt, mivel a' törzsök-szó Ungar, és nem Ungr. Vallyon már most

Bar

Barátom Uramat követvén, nem lehetne-e analogice czeket is így írni: Weimar – Weimrisch; Tartar – Tartrisch; Bulgar – Bulgrisch Sátz? Lehetne kétségkivül: de kétlem, hogy czeket maga Barátom Uram is helybehagyhassa. Azonkivül, hogy mind ez az Etymologiával ellenkezik; még az euphoniát is sérteni láttatik, és némünémü pór-hangot árul el. – Megvagyok azonban győződve, hogy B. U. mint nálam nagyobb nyelvismerő itt sem különöz helyes okok nélkül; és éppen ezen okokat kivánom ezen kérdésen által B. Uramtól kitanulni.

2tor Ha a' Kölcsök elhelyheztetésében (a' mint sejteni lehet) chronológiai rendet tartanak Barátom Uraimék: úgy némelly helyeken ez első Köterben hézagokat vettem észre. Ki van hagyva a' béavatottak közüb Póots, ki Péczeli, Matyási és Gyöngyösi János; kik pedig, ha szinte a' magyar Poesisben Epochát nem csináltak is,

der

de akkora rollet (: ha nagyobbat nem! :) brio-
nyosan játszottak, mint á béavatott Liszti,
Dugonics és Pradányi. Volt az idő mikor azok,
kivált Lóvts és Mátyási nagy publicumnak ked-
velltjei voltak. — Egy itéletem szerint á II^ik
darabból is Édest, az ifjú Kovács Józefet és
Terhest nem kellene ki felejteni; kivált az el-
sőt avagy csak azért sem, mivel az ő versei nyug-
tottak arra alkalmat, hogy á mi Dicsőségünk-
ben Vörösmartyban á most olly feltégesen trin-
döklő szikra kipattanjon. Egy szóval egy Litte-
rariá historiában az illy termékeny agyú és
tollú verselők — már ha egyébért nem, csak a-
zért is, hogy á hiatust betöltsék — helyet fog-
lalhatnak.

Vegye tőlem jó néven Kedves B. U. ez
ártatlan szándékból tett megjegyzésimet; á
millyen jó néven és kedvesen fogom venni
én a reájok adandó világosításokat, mellye-
ket midőn egészs tisztelettel kikérnék, megkü-
lömböztetett hódolással maradok

Kedves Barátom Uramb

Szolgája's barátja
Fábián Gábor

Világos 28^k Octobr 1827.

5

Kedves Barátom Uram!

Utóbbi becses válaszát, mellyben á mintap közlött
ezekély észrevételeim eránt világosításokat ád
B. U. vettem. Meg vagyok nyugtatva: de
kiélegítve nem egészen; hanem hagyjuk
ezt most abban; majd ha rövid időn sze-
méllyesen szerencsém lésszen, elmondom á
többit. Most egy jelentéssel, és egy ké-
téssel akarok megjelenni:

Jelenteni valóm ez, hogy: á hovám
Commissióba adott 10 péld. Aesthetica Leve-
lek' árrát ezen alkalommal 15 Vftkban
megküldöttem B. Uram számára. A pénzt
Stettnernél megfogja találni B. Ur; úgy
szintén á Handbüchok eránt való indó-
sításomat is.

Kérésem pedig ebből áll: Én Trattner
Úrnak (: elég szégyen! :) egész ekkorig tartoz-

tam

tam a' Hafiromét 87 Oftál. Az átok, melly
a' hárassággal szállott fejemre mind eddig meg
nem engedte, hogy magamat ezen pironságos
tartozástól megszabadíthassam. Most végre csak
ugyan rá nehettem: azért ezen ember által, ki-
től levelemet vesi B. N. küldöm Trattner Ur-
számára egy levél mellett az említett 87.
ftokat. Tessék azokat ezen Commissionatusomtol
erga Quietantiám által venni, és ugyan erga
quietantiám Trattner-Úrnak levelemmel együtt
által adni. Egyszersmind engesztelje meg Bará-
tom eránt am a' Jó Öreget – kinek valóban
volt oka rám nehezteli. Ha nem haragszik,
most legközelebbi felmentemkor neki fogom
adni Ossiánom nyomtatását; a' midőn
elébbeni hibámat kettős pontossággal fogom
nálc helyrehozni.

Végezvén pedig e' dolgot Kedves B. N.
legyen ollyan jó, hogy engemet a' felöl
idejében tudósítani ne hajnáljon.

Meg

Megbocsásson, hogy Commissiókkal terhelni
bátorkodom; ez B. Uramhoz való bizodalmam-
ra mutat. Hiszen én is szívesen szolgálok B.
Uramt minden időben.

Magamat becses hajlandóságába ajánl-
ván, igaz hódolással vagyok és maradok

Kedves Barátom Uramt

Szeretője és barátja
Fábián Gábor

Klágos 11ᵗᵉ Xbr 1827. 6

Kedves Barátom Úram!

Vendegék dörzsölnek á nyakamon, lop-
nom kell az időt, hogy csak egy pár
sort is írhassak; azért ez úttal elé-
gedjék magé kevéssel.

Becses levelét az új öt péld.
Handbuch-al 's Frithiófal együtt
ma vettem; mellyek körül az utolsót
mint előttem igen kedves barátsá-
gának jelét, nagy nyeratégem-
nek tartom, és értte, forró köszöne-
temet forró baráti érzéssel ezennel
kijelentem. – A' Handbuchokért mér
kezemnél levő 100 Vfrt. mostleg-

köz

közelébb J. Bohus Ursól s. ki Kará-
csonyra v. legfelljebb új Esztendő napra
Pestre lésztenő okvetetlen felfogom kül-
deni. — Az Aesthetikai levelek ár-
rát még Octóberben felküldöttem Itt-
nerhez; de az egy tévedés miatt ismét
ismét küldeset hozzám. Mikappen?
majd Gyuri, kinek az eseres megír-
tam, lefogja beszélni Barátom U-
ram előtt.)

Tisztelet és köszönés tőlem mind
azoknak, kik felőlem megemlékezni
szeretnek; Barátom Uramnak — Csók
— ezer

Fábián

Magk 13.

Arad, 10. Maij 1828.

7

Kedves Barátom!

Az Aradi Gyűlésből hozzám küldött 25 példány tegnap előtt erkezék kezemhez. Éppen jókor; mert holnap után Restaurativul lévén, az ezen alkalommal öszvegyűlendő sokadalom a' gyors elkelésre gyakorn bizonyos reménységet nyújt. Nyitám semmi e' részben mihi nem fog.

A' Handbuchot már többfelől követelgetik rajtam egy darabtól fogva; azért igen kérem Kedves Barátomat, hogy mihelyt a' nyomtatás be lesszen végezve, azonnal hiszen az ide járandó Competentiát (megtoldva öt vagy hat feleslegy példányal :) leküldend. Alkalma.

[illegible]

tosságot Dessen sehora nem könnyebb
találni mint Aradra. Kosztgleba és
a' Bohus ház azzal majd mindennap
bővelkednek. Atatjában arra kívánom
Orrútsel figyelmetessé tenni Kedves
Barátomat, hogy akarmikor ezután en
gem Commissiós mi könyvekkel még
megtisztelni szándékozik; a' könyvet
mindjárt, mikelyt sajtó alól kikerül
leküldje; mert itt a' könyv kelendi
ségének legnagyobb vehiculuma
az újság; ha más egyszer vala
mi munka ismerve van, azután
rajta nem igen kaynak. Ez az ok
hogy az idén Kisfaludy Aurorájával
is nem boldogulhattam; sele a
példányoknak máigis mégnyan
kamon van, mert Károly későn

Kiild

küldte azokat le — akkor, mikor
már sokan más uton annak birto-
kába jutottak.

Egyszrót az Aradi Gyülésről! Ité-
letem e' miről szóról szóra az, a'
mit Barátom a' mega Előszavá-
ban felőle röviden de fontosan
mondott; és a' mit Vörösmartyi a'
Minervály kijelentett. A' nyelv
benne classicus; a' hév mellyel az Ang-
spurgi ütközetben duzzadoz, itt méltó-
sagos csillapodásban mutatkozik.
De a' tárgyat a' szerzőnek talentu-
mához — én részemről kicsinylem;
s meg sem foghatom, hogy a'
hazai hős-történetek igen is ter-
mékeny mezején, miért kelle a'
Költőnek éppen erre szomlina.

Nom [illegible] 17

Stettnerre és Vörösmartyra haragszom, kértem őket hogy írjanak, és egyik sem ír egy szót is már régen. Pedig talán soha nagyobb kívánsztsággal levelek után nem éhertem nimt most. Küldöttem nékik valamit esthetikai vonjgálat alá. De hallgatások máx arra a gyanúra vissen, hogy tán a mit küldöttem figyelemre sem tartják érdemesnek. Ha úgy van is: szeretném az itéletet szájokból hallani.

Tisztelem őket Károllyal együtt – Kedves Barátomat pedig csókolván maradok

igaz barátja
Fábián

NB. Pestre a pállyasztás ra már fel nem mehetek ezer akadályok miatt!

Világos, 19. Jul. 1828.

Kedves Barátom!

Levelét Julius Károl, mellyben a Handbuch 2. köteteinek kijötte felöl tudósít, vettem – de magokat a példányokat még nem. Egek azokat minél elébb láthatni, mert a nagy és minden bizonnyal méltó dicsérések, mellyeket e könyv felöl a körönséges nyiság levelekben olvastam, kívánsztságomat a legfelsőbb pontig csigázták. Nyugtalanul várják a prænumeránsok is; ámbár hiszem, hogy a felfvizettetés miatt vekek még is bajom lesz. Én azomban minden bajjal örömmel megvivok csakhogy K. Barátom Uram várakozásának jövendőre is megfelelhessek. Hiszem, hogy ha a 2. köteteket is látni fogják, fognak találkozni még több Subscribensek is, kiket annak idejében megérek, s számokhoz képest fogok kérni új példányokat.

Gyurinak és Miskának rövid időn írni fogok.

Bajzát, kit szivemből kedvellek, csókolom Barátom Uranmal együtt – maradván

tisztelője s barátja
Fábián

Fábián

Világos. 14ᵗᵉ Augᵗ 1828. Aug. 19.

9

Kedves Barátom Uram!

A' Handbuch' 2ᵗᵉ darabjait körül belöl két hete, hogy vettem. Még kevesét oszt-hattamki belölök, mert azolta Gyülésünk nem volt, azonkivül pedig minden Elöfizetőhöz különkülön hozzá fésnem nehéz. Azomban ez a' gond már most az enyim, s nem fruktég róla Barátom Urammak aggódnia; meglévén győrődve hogy mint eddig, úgy ezentúl is, semmi efféle frolgálatokban restelkedni nem fogok. — Eszrevételeimet e' 2ᵗᵉ darabról Stettnernek böven megirtam; úgy tekintse azt B. U. mint a' baráti bizodalomnak legtisztább kiömlését; és sehogy ne másképp.

Czuczor Épószával úgy jártam, hogy minekelötte belölök a' példányok

hoz

mennyem most a' Vásárra Sommarion

A Monsieur
Monsieur François de Schedel
Endiant en médecine
a
Pesth

10

hozzám megérkeztek, máx a' Fő Ispány a-
zokra sokakkal prænumeráltatott; sőt a' melly
napon a' példányokat vettem, éppen akkor
is folyt a' prænumeratió Dankó Úrnak
ügyelése alatt. Nála mégakkor példányok
nem lévén, az enyimeket kérte el 's azok-
kal elégítette ki prænumeránsait; és
így máx most azokról nem én hanem
ő fog számolni.

Bajtát forrván tisztelem, Bará-
tom Uramat ugyan azon levével ejtő-
lom, és maradok

barátja
Fábián Gábor

P.S. E' levelemet a' többivel együtt egy Világ.
Sz. Görög visszi, 's ugyan ő elis hozza, ha mi
leszküldendő; azért nesajnálja 1 fl. a'
Stettner és Miska leveleit haladék nélkül
kéz

Pesthe

kézhez juttatni, hogy ha Kübeni valójok
lesz a' Görögöt el ne szalasszák.

Idezárok Kilián számára is egy
levelet, mellynek expeditiójáért kapsulóan
könyörgök.

Sticher levelét Stettnernek tessék adni,
majd ő kezéhez szolgáltatja.

mémylem most a' Vajaóra Commissio

hozzám megérkeztek, máx a' Fő Ispány a-
zokra sokakkal praenumeráltatott; sőt a' melly
napon a' példányokat vettem, éppen akkor
is folyt a' praenumeratió Dankó Úrnak
ügyelése alatt. Nála mégakkor példányok
nem lévén, az enyimeket kérte el 's azok-
kal elégítette ki praenumeránsait; és
így máx most azokról nem én hanem
ő fog számolni.

Bajtát forrván tisztelem, Barát-
tom Uramat ugyan azon levével egyko-
lom, és maradok

Barátja
Fábián Gábor

P.S. E' levelemet a' többivel együtt egy Világ-
ja Görög viszi, 's ugyan ő elis hozza, ha mi
leszküldendő; ezért nesajnálja PN. a'
Stettner és Miska leveleit haladék nélkül
kéz

Pesthe

kézhez juttatni, hogy ha küldeni valójok
lesz a' Görögöt el ne szalasszák.

Idezárok Kilián számára is egy
levelet, mellynek expeditrójáért hasonlóan
könyörgök.

Sücher levelét Stettnernek tessék adni,
majd ő kezéhez szolgáltatja.

Arad, Dec. 16. 1831.

10

Kedves Barátom Uram!

Kisfaludy Károly munkáiból a' hozzám inté-
zett 12 példányt, Barátom Uram becses le-
vele mellett, minden hiány nélkül vettem.
Akárki inditásából küldettek azok hozzám:
a' bizodalmat nem hogy rossz néven vennem,
sőt inkább szenesémnek tartom. Vajha annak
minden alkalommal olly idején 's pontosan
tudtam volna megfelelni, mint a' hogy most
megfelelhettem. A' példányokat ugyan is
egyen kivül már mind eladtam, 's árrokat
is beszedtem; ugy hogy a' pénz kezemnél csak
biztos alkalomra várakozik. Dankó Úr a'
maga példányaival nem volt olly szenesés;
de reménylyük, hogy azért rövid idön az övei
is mind fognak gazdát találni. Egyedül a-
zon aggódom, hogy a' pénznek felszállitá-

sát

Pesth

sát, melly mint írja Barátom, sürgetős,
olly gyorsasággal, mint szeretném, nem eszkö-
zölhetem; mert a' beállott rossz idő 's út mi-
att Aradnak Pesttel való közösülete nagyon
megritkult. Azzal sem segíthetek a' dolgon,
hogy a' peúrt oda fent assignáljam, mert arra
való embert nem találok. Ha Barátom Uram
előbb mintsem én lelnék, tudna módot mu-
tatni, igen kedvesen fogadnám azt; 's ugyan
akkor egyszersmind egyéb Commissionalis tartozásai-
mat is lerovnám; millyenek: Bajzanak a'
Játékszinciert 's Kritikai Lapokért, Vörös marty-
nak Csongorát tőlem járandó fizetések. A' mi-
nap minden előfizetési 's Commissióba hozzám kül-
dötött könyveket illető jegyzékimet eleitől fog-
va végig megvizsgálván: nagy meglepettetésem-
mel úgy találtam, hogy még a' Handbuchra

felül

felül fizetendő summából is maradt hátra
nálam valami; úgy szintén hogy mégalettner-
nek is a' hozzám küldött öt példány Kreszme-
riczekért adósa vagyok. E' hátra maradásokat
— nem akarom magamat menteni — feledékeny-
ség 's egy kis gondatlanság okozták nálam:
azért első alkalommal e' részben is mindene-
ket lerovok; addig is az illető Urak közül
kitkit tegyék ezen igyekezemmel megvigyatat-
ni. Ismerősim közül, kik rólam még emlé-
keznek, én is mindegyiket viszont tisztel-
lem, Kedves Barátom Uramnak pedig az
édes honba visszatértén szveimből örvend-
vén, további becses bizodalmát kikérve tisz-
telettel maradok

U. I. az ajándék példányért hálát
's köszönetet mondok!

barátja
Fábián

Arad, Marc 9ken 1832. vál. 10 May 11

Kedves Barátom Uram!

Leghözelebb érhezett becses levele következésében; azonnal a' nálam hevertt pénzeket Aradi kereskedő Markovics Ignátznak kezébe lefizettem, 's az ide zártt irománynál fogva Pesten Rózsó Károlynál Barátom Uram számára assignáltattam. Az egész summa, mint látni tetszik 100 pengő forintot tésen, és a' következendő módon lésen felosztandó:

Barátom Uramnak 11 példány Kisfaludyért jár	:	66 f
Stettnernek 5 péld. Kresznericsért	:	20 f
Bajzának 15 péld. Kritikai Lapokért	:	12 f
Dr. 2 péld. Szinjátékért	:	2 f
	Öszvesen:	100 f C. M.

És így Bajza Úrnak a' kezemre bizott 6 péld. Szinjátékából még marad számadásom alatt 4 példány, mellyeket is ekkorig még el nem adhattam.*)

Vörösmartytól 21. Marc. 831 kaptam Csongorból 20 példányt. 10nek elöszetett árrát, még a' Munka kijötte előtt, magam oda fent létemkor letettem; a' 11ik nekem volt szánva; 12ket

*) Kisfaludy emlékére nálam csak Aczél János Táblab. fizetett 5 f. CM. a' többiek mind azt mondják, hogy már a' Magyarok küldött másik felszólításra fizettek. Jó volna, ha megáhatná B. U. kik fizettek csakugyan Aradból.

Arad, Apr.ó 10.én 1832.

Kedves Barátom Uram!

Ő Ő Ősiánomat, mellyet az szedeti vetméseken, Ahlwardt után, már néhány évvel ez előtt lefordítottam, most előfizetés útján kiadni szándékozom. Több édemes kívánsik, s jó barátim közzé, bátorlodom kegyedet is szándékom nemes pártfogója, s a' célomra kívánatos előfizetőinek Őtsben való fáradságos eljárására végett, őszinte tisztelettel felszólítani. Ősiánt felesleges volna ajánlanom; fordításáról kétedej nélkül annyit elmondani merek, hogy fen Karácterjé mellett megszégyenülni, semmint szedetni kegyedet, kozni nem fog. Azért tegyen kegyed úgyanezt annyit, a' mennyit példy kiterjed körében. Egyéb tekintetben fáradsága hibátlan fáradság nem lészen. Kéjét meg nevemben a' réfvevőkbe vitt. Ősi barátimet is, kiknek pártfogása ugyan ez előfizetés elmozdítása végett, külön külön eggyen

jel

Válasz 10 May 12

Édes Barátom Uram, hogy kegyed Ősiánomat a' sajtó alá készíteni akarja, örömmel értettem, és ha ezen munkának kiadásában valamivel szolgálhatok, kérem kegyedet, hogy engemet ne kímélljen. Ősiánomat, mellyet az szedeti vetméseken, Ahlwardt után, már néhány évvel ez előtt lefordítottam, most előfizetés útján kiadni szándékozom. Több édemes kívánsik, s jó barátim közzé, bátorlodom kegyedet is szándékom nemes pártfogója, s a' célomra kívánatos előfizetőinek Őtsben való fáradságos eljárására végett, őszinte tisztelettel felszólítani. Ősiánt felesleges volna ajánlanom; fordításáról kétedej nélkül annyit elmondani merek, hogy fen Karácterjé mellett megszégyenülni, semmint szedetni kegyedet, kozni nem fog. Azért tegyen kegyed úgyanezt annyit, a' mennyit példy kiterjed körében. Egyéb tekintetben fáradsága hibátlan fáradság nem lészen. Kéjét meg nevemben a' réfvevőkbe vitt. Ősi barátimet is, kiknek pártfogása ugyan ez előfizetés elmozdítása végett, külön külön eggyen

jel

Édes barátunk tulajdonitsa magának; és így megtartozok kámolni ő példányról; mellyek nálam nagyilag in natura levesnek. Claudiánjokat, adandó alkalmatossággal igyekezni fogok; hacsak tőlem függ kívánatnek, a' jövő Arad vásár alkalmával fel fogom küldeni, - valamint Kinter Bajza Urnak is a' négy fejezetnyi kinjátékokat.

Kéjedelmességemet nyissa néven venni ne tsekély; a' pénz beszedésében, felküldésében többször adván magamat elő a' tudatlyok; s nyugtalanság kivételem miatt néha a' fejedelmi becsáthatás vétke is könnyen megeshetvén rajtam nem ejtse ha mindenben, mindenkor pontos nem lehetek. Annyi igaz, hogy fenti szándékomnál barátim becses bizodalmának megfelelni nem kívántabb.

Academicus barátimnak rólam való jó gondolkozását kívánom, s ha óhajtják rám nézve valóknak nem fogna is, tsépvételeket, mellyet e' pontban most nincs módjom kívánsik szerint mutatni, minden tsekély becsben megtsélelemnek fogom tartani.

Május tsak felmegyek Ősiánomat s még Étet munkáimat nyomattatni.

A' pénz vételéről megnyugtató válaszát Barátom Uramnak legelső postán elvárom, s vagyok ispelő barátja

Fábián

példány hirdetményt ide zárok. A' nyomta-
tást Pesten akarom, még pedig pompásan, mint
a' fejedelmi költő rangjához illik, végre hajtani
Hirdetményimből, ha kivántatik, Helmeczynél
s Eggenbergernél talán még néhány példányok
kaphatók lesznek. Azokban mindenekre nézve
kielégítő utasítások foglaltatván: itt különösen
még csak ez egyre szüktég megkérnem kegyedet
hogy ha – mint hinni merem – az úgy kegyed-
nél pártfogást nyerend, engemet az előfizetés-
kimeneteléről még Junius 8ka előtt becses válasza-
val tudósítani méltóztatték.

Ki is többire hasonló esetekben szíves vi-
szonti szolgálatomat ígérén, különös tisztelettel
vagyok és maradok

Kedves Barátom Uramnak alázatos szolgája, bará-
Fábián

Arad, Junius 25ken 1832. Felelt. 8 July

13

Kedves Barátom Uram!

Ossiánom iránt küldött becses tudósítását annak ide-
jében vettem; és bár foglalatja nem igen kedvező is, érette köszönettel tartozom, mert benne
K. B. U. szíves részvételét irántam gyönyörű-
séggel tapasztalom. Pedig ha valaha, most
ugyan becses előttem az illyes részvétel; mert
– nehezen esik ki mondanom – többi Pesti barátim, kiket olly igen szerettem és szeretek, abban
irántam egy idő óta nagyon megfogyatkoztak.
Leveleimre nem felelnek; kéréseimet, mellyeket
a' régi bizodalomból ollykor hozzájok intézek,
megvető hallgatással fogadják; s már azon a'
szomorú lábon állok, hogy egész Pesten, hol
legjobb barátimat lenni hittem, egyetlenegy leve-
lezőm sincsen. Imá most Ossiánom dolgában mi
jól esnék oda fent egy jó barát szolgálat-
ja

jával élnem: de mines kihez folyamodnom. Épen
ezért nem választottam é rétben azt az utat is,
mellyet B. U. az előfizetés helyett javallani mél-
tóztatik. Emberem, kivel á dolog felöl érekezzem,
levelezzek sáz egy sem volt oda fent!

Azonban az előfizetéssel még is annyira
boldogultam, hogy ha á pénzek, mellyek akkorig
gyültek, mind beküldemek. bizvást á nyomta-
táshoz fogharok. De minthogy még nagyobb rétsök
kint van: új időhatárt tennem kükteges. É
végett á mái postával megkeresem T. Helme-
czy Urat, hogy egy ide tartozó rövid Jelenté-
semet az Évrejtőben nyomtattassa ki. Mivel
azonban ezen általam igen tisztelett derék ha-
zafinál is, Ossiánom iránt tett lépésem, á

mint

mint tapasztalom, nem tellyes helybenhagyást ta-
lált: tartok tőle, hogy ha hozzá intézett új
kéréseimet egy jó barát nem pártolandja, az
vagy késön, vagy épén nem is fog tellyesedés ér-
hetni. Azért Kedves Barátom Uramat bátor-
kodom azennel legtisztább bizodalommal meg-
kérni á végett, méltóztatnék becses közbenjárása
által rétsemre azt Tetta Helmeczy Urnál ki-
eszközölni, hogy mái napon Ossián végett hozzá
küldött rövid Jelentésem minél hamarább
az Évrejtőben megjelenhessen. Á Hazai Lidó-
sítások kolgálatjával nem élhetek; mert azokat
Károlyi nyomtatja; ő pedig mint Kamiczy
Ossiánjának tulajdonosa, velem való ökvetkö-

zé

zéset máx velem eleggé tudatta. Rösslert kit
elöször elmellöztem, másodszor meg nem kóllit-
hatom. Így egyenesen T. Helmeczy Urra vagyok
szorúlva. Ha czélt nála sem érhetek: akkor elö-
szörömlen a' Munka kijöveteléig nem szólhatok.

Egy nivem sem tetszett egész életemben, olly
kemény bírájok voltam és vagyok azoknak: de
Ossiánomra tellyes megelégedéssel tudok tekin-
teni. Azért sajnálnám, ha kiadásától; mellyre
már most fundusom van, kedvemet el kellene vesz-
tenem. Sok dolga van K. Barátom Uram-
nak, tudom; de szeressen engem annyira, hogy e'
levelemre, ha csak két sort is, minél elébb vá-
laszolni ne sajnálja. Forró tisztelettel tisztelettel
vagyok

Kü barátja kolgája
Fábiny

Világosvár, Szept 21. 833.

14

Kedves Barátom Uram!

Azután, hogy Streibignál Ossiánom példányaira
nézve rendeléssemet máx megtettem, épen
indulásom idején, jutott estébe a' váltoró estü
kis Kiliánnak ujra azon ajánlását tennie,
hogy példányaimat, azok hijjával is, mel-
lyeket belőlök már más könyvárosoknak ki-
osztottam, késsé tőlem az elsőben megállapitva
20 pfennig mellett, elküldözés tehénel együtt
által venni. Ez benne megegyeztem: de
már időm nem volt oda fent tett rendelé-
semet ahoz képest megváltoztatnom. Most ir-
tam tehát Streibignak, hogy ha Kilián elbéli
ezét még ismét meg nem fordította: adja
által neki a' typographiában levő 300 pél-
dányt, kifogván belőle csupán Eggenberger
számára 35 öt. – és így öszveten 265 öt.

Ir

Írtam magának Kiliánnak is. Nem tudom, mi
lesz a' dologból, mert már én az ő szaván éjí-
teni nem igen merek. Nehogy ajánlásamel-
lett maradna: azon esetre kérem egész bizodal-
lommal Barátom uramat, hogy a' példányok
áltadásánál személlyemet viselni, és az illy ma-
nipulationál teendő cautelákat helyettem
's nevemben olly móddal megtenni ne sáj-
nálja, hogy én vagy egyben vagy másban
hátramaradást 's szélmet szenvedni ne szál-
jak. Ha pedig Kilián ismét, mint szokták
mondani; megrágná a' szijjat (az az: szavát
megváltoztatná) akkor előbbi rendelésem
mellyet Streitrynál írásban hagytam, megmarad.
Daykából egyszuszral eladtam 10et.
Ha gyűlésre haza érhetek vala: már nem

vol

volna egy is; de így sem sokáig fognak meg a' többi
példányok is leverni nálam. Avrok megküldéjé-
vel sem fogok késni semmit is.

Régibb számolásaimra nézve, addig míg Novem-
berben (a' midőn Stetmer is Pesten lesz) eredeti jegyzékei-
met felküldenem, azoknak következő kivonatát közlöm:

„Számolás Schedel Ur Commissioiról."

1., A' Handbüchra felfizetendő 1 erüst forint, 20 exem-
plárról tesz " " 20 f Cm.

2., Aradi Gyűlésből kaptam 25 péld. árra
f 36 x Cm. 12 példányunk, mennyit
eladtam " " 7 f 12

3. Költői Régiségekből kaptam 9 péld. à 20 x = 3 " —
Summa: 20 f 12 x.

1829ki Februarius 2kin szerettem ezekért Stetmernek 10 f 12 x
Cm. és visszaadtam 12 péld. Aradi Gyűlést.
e' szerint még van nálam 10 f Cm. a'

Hand

Handbüchen felhívetendő sümából."

Ezen 10 fők fejében, B. U. kijelentett kívánságához képest assignálok oda fent Kiliánnál 2 péld. kötött Ossiánt, vagy ha tetszik annak árát késsz pénzt.

Eljövetelemkor a' késsüléseli kapdosás közben Bugát az példányáról rendeléseimet megtenni elfelejtettem; kérem tehát kedves barátom uramat, hogy számára Streibrytól egy péld. Ossiánt kivénni, 's novemben neki alkaladni méltóztassék.

Többre, mindőn magamat tapasztalt bessz indulatába továbbra is ajánlanám, állandóúl maradok

Kedves Barátom Uramnak

tisztelő barátja
Fábián

Világosvár, Octob. 11kén 853.

15

Kedves Barátom Uram!

Minapi leveleim következésében Ossianom oda fent maradt példányaival mi történt légyen, nem tudom, mert még sem Kiliántól sem Streibrytól válasz hozzám nem érkezett. Pozsonyból írják, hogy még oda a' destinált exemplárok fel nem mentek. Ohnjtanék, idejében tudni bizonyosat; nehogy ha az ifju Kilian (a' mitől igen tartok) ismét hatozni talál, könyvennek distractiójában hátramaradást és talán károsodást is szenvedni találjak. Azért is nagyon szépen kérem kedves barátom uramat, hogy vevén ezen sorainat, haladék nélkül méltóztassék engem tudósítani minden a' dologra tartozókról; egyszerűmind ne sajnáljon eskiz benne lenni, hogy én minél hamarább, 's ha lehet még a' Novemb. 3kán esendő aradi vásár előtt (vagy legalább akkor) Ossiánból 50 kötetlen példányt okvetetlen kaphassak. Egyetlenegy példányal sem bírok, pedig a' könyvet sok felől kérjik

ni

nálam. — Kiliannak tett utóbbi ajánlásomnál meg-
maradok; de semmi új feltételben és alkudozásban meg
nem egyezem; tették hát vele végpándékát kijelentet-
ni, és ha ismét máo tornyon találna beszéllni, ak-
kor Streibig urat nevemben megkérni, hogy magát az
exemplárok elosztásában, írásban nála hagyott uta-
sításomhoz tartani, és azt haladék nélkül munká-
ba venni ne tehetessék. Keserves ez a távolról való
intézkedés; és attól tartok, hogy sok alkalmatlan-
kodásaim mellett is, mellyekkel kedves barátom ura-
mat tehetem, alig fogok mindenben czélt érhetni, azok-
nak, kikkel dolgunk van, indolentiaja miatt. Streibig
urat égre földre kérem, hogy valamikor neki írni fogok
azonnal feleljen; igérte is, de nem teljesíti. Épen így
vagyok Kiliannal is. Ez az oka, hogy ismét barátom
uramhoz kénteleu vagyok folyamodni; a mit — temér-
dek dolgait tudván — bizony átallva tétek. Bocsásson
meg kérem, és szenetésitsen minél előbb egy megnyugtató
válaszával.

Day

Daykából máz kevés példányaim vannak, és te-
ménylem azokon is a folyó hónap 22kén tartandó Gener.
Gyűlésünk alkalmával túl adhatok.

Olvastam a Ind: Gyűjteményben Horváth István-
nak Bajza ellen intézett csudálatos pöffeszkedéseit; ol-
vastam, mondom, és bámultam; mert Nagy emberben a
kicsinységeket szintúgy bámulni kell, mint kicsinyben a
nagyságokat. De lehető-e, hogy illyeket egy Horvát írt
légyen? illy sületlenségeket, illy piaczi kofához illő üres
fecsegéseket! Nem, az nem lehet; én eskűdni merném,
hogy azok Pap Ignácz agyából és tollából kerültek;
hogy azok nem a Ind. Gyűjteménybe, hanem az Echó-
második kötetébe valának szánva; — vagy ha csalat-
kozom, akkor én a Nagy Horváthot nem ismerem. Nemde
a tudósoknál is igaz a mondás: hogy öreg embernek i-
nába száll az esze? Egyket nagyhírű írónknál legan-
lább máz tettem ezt a szomoni felfedezést.

Tapasztalt becses hajlandóságába ajánlott ma-
radok

Kedves Barátim Uramb

tisztelője és barátja
Fábián

Világosvár, Xbr 9kén 1833.

16

Kedves Barátom Uram!

Az akademiai nagy gyülések multával, ugy hiszem, bokros foglalatosságai tágultak annyira, hogy barátjai közt nekem is jussathat egy pár üres pillantatot. E' hiedelemmel bátorkodom irni ez egynehány sorainát.

A' számomra küldött 50 példány Osianok mult aradi vásárkor épségben kezemhez érkezek; de velek ekkorig czélt nem érhettem, mert boritékjaik a' szinekre nézve, ugy öszve voltak keverve, hogy belőlök 12 példánynál többet be nem köttethettem, és a' Kilianhoz vitza utasitott használhatlan boritékok pótlása után máig is várakozom. Ne sapiálja Kedves B. U. azoknak minél előbbi leküldetését egy szegető szavával eszközölni.

Másik, a' mit kérek ez: méltóztassék Kedves B. U. Eggenberger, Müller, Hartleben, Vigand, Idős Kilian i ifjabb Kilian könyvárosokkal számadásai-

kat

[illegible] most a' Vásárra [illegible]

Világosvár, Xbr 9kén 1833.

16

Kedves Barátom Uram!

Az akademiai nagy gyülések multával, ugy hiszem, bokros foglalatosságai tágultak annyira, hogy barátjai közt nekem is jutathat egy pár üres pillantatot. E' kiedelemmel bátoskodom irni ez egynehány sorainat.

A' számomra küldött 50 példány Osianok mult aradi vásáros éptegben kezemhez érkezek; de velek ekkorig czélt nem érhettem, mert boritékjaik a' szinekre nézve, ugy öszve voltak keverve, hogy belőlök 12 példánynál többet be nem köttethettem, és a' kihanyag vitya utasitott használhatták boritékok pótlása után máig is várakozom. Ne sapiálja Kedves B. U. azoknak minél előbbi leküldetését egy szegető szavával eszközölni.

Másik, a' mit kérek ez: méltóztassék Kedves B. U. Eggenberger, Müller, Hartleben, Vigand, Idős Kilian i ifjabb Kilian könyvárosokkal számadásai-

kat

[illegible] most a' Vásárra [illegible]

kat azeddig tőlem Commissióba vett Ossianok felől
előmutattatni, és annak következésében engem a
nálok ekkorig begyűlt pénz mennyisége iránt minél
hamarább Indósitani; hogy azon esetre, ha oda fent
elegendő fundus már késsen állana, belőle a kir
nyomtatómühelyben és budai Hergel rézmyomónál
még hátra lévő tartozásaimat (: mellyeknek kehaj-
tását folyó Xbr hónapra igértem meg :) idején ki-
fizethessem, és a végett Kedves B. U. az assigna-
tiot haladék nélkül megküldhessem.

Ha pedig ezekre rá nem érne Kedves B. U.
akkor ezek ez egyre kérem, hogy engem a felől legel
ső postával értesíteni ne sajnáljon, hogy aztán al-
kalmatlan Commissiónimmal, mellyekkel megval-
lom mindig félve tehetem K. B. Uramat, más va-
lakihez járulhassak.

Day

Dayzából még is van egynehány példány —
de valahogy majd csak tul adunk azokon is. —
Bajza Anrorájár még nem láttam — Károlyiét
igen! Ez silanyságára nézve méltó húgveszája
a vele egy ágyékból származott Muzárionnak. —
Munkácsy Karczolásait, mellyekben én sok jót talá-
lok, ide lent senki nem érti. De ez nem csuda;
a mi embereink nagyon prosaicusok; előttök Ossian
is Apocalypsis, mellyet exegetálni nem kepések;
nekik csak illyen poesis való:

"Elszakadt a köpe — nyegemnek a széle" Ezt
már megérti mindenik, mert olvasván örömmel kiálthat-
ja utánna: Isten ugyszegéljen igaz! az enyim is
egyszer elszakadt!

Fr.

Tisztelen Bajzát és Vörösmartyt; és vá-
lassát Kedves B. Uramnak nyugtalanúl váro-
va, tisztelettel vagyok

hü barátja
Fábián

Arad, Februar 17kén 834.

17

Kedves Barátom Uram!

Engedje meg, hogy ismét egy bizodalmas
kérelemmel alkalmatlankodhanam. —
Osianomért az Egyetem nyomtató In-
tézetének még 117 f 21 kral czüst-
ben, adósa maradván, annak lefizé-
tését Xbz hónap végére igértem meg:
de majd három egész hónapig vesszedel-
mes szemnyavalyában szenvedvén, va-
lamint egyéb dolgaimnak, ugy ezen
igéretemnek is meg nem felelhettem.
Most minekutánna a' bajon túl estem,
és ismét örömmel néchetem a' napot:
iparkodom a' hiányt helyre hozni; és
szennel Rozko Károly pesti kereskedő-
nél, kit egyszer hasonló alkalommál
már használtunk, az ide zárt levél-
és Wechslinél fogva assignálok 40

pen

pengő forintokat olly végből, hogy azokat Kedves Barátom Uram tőle felvévén, és ezen summát az Eggenberger, Wigand, Müller, Hartleben és Idősb Kilián könyvárosok által eladott Osiánok árrából /: mellyeknek percipiálására 77 ezüst forintokig a' másik folinson meghatalmazást küldök :/ a' kívánt mennyiségig pótolván, azzal emlitett tartozásomat Sághy Ur kezébe innél előbb lefizetni, 's engem a' dolog megtöltésével tudósitani méltóztassék. Azon nem reménylett esetre, hahogy a' könyvárosoknál elegendő pénz nem találtatnék: tessék azt haladék nélkül tudtomra adni, hogy a' hiányt nyomon más utan pótolhassam. Ugyan akkor szeretném, ha Lang Contojat is megküldené Barátom Uram; mert nem tudom, mennyivel vagyok

gyok eddig neki adóra; ha előbb nem lehetne, a' máz közel lévő Józef napi vásárkor okvetetlen őtet is kielégíteni akarom. — A' mi tőlem B. U. részére járandó, azt Dankó kezénél tessem le, ki is a' Kisfaludy emlékére gyűlt pénzekkel együtt könnyű móddal felküldheti. Magam Majus közepén szándékozom ismét Pestet meglátni, és meg is lakni; hogy Arad Vármegyéről készitett Munkámat nyomtattathassam.

A' csapást, mellyet B. U. a' legjobb Atya elvesztésével nem rég szenvedett, érzékeny részvétellel értettem. Óhajtom, hogy azt nyugott lélekkel tűthesse; mert feledni ollyat nem lehet.

Becses emlékezetébe ajánlott vagyok és maradok

Kedves B. Uramnak

tisztelő barátjú

Fábián

fordé!

Világosvár, Apr. 22: 834.

18

Kedves Barátom Uram!

Múlt Februarius 18kán tettem postára, Recepisse mellett, egy barátom uramhoz szóló levelet, mellybe egyszerűsmind egy 40 ezüst forintos Váltólevelet is zártam, azon szíves kéréssel, hogy e summát a Könyvárosoknál begyűlt Osianok árából pótolván, véle a budai kir. Nyomtató-intézetnél még hátra lévő tartozásomat lehajtani méltóztatnék. Minthogy választ nem kaptam; azonban a recepisséből tudtam, hogy levelem kezéhez ment barátom Uramnak: gondolva, hogy e részben már jó rendben vagyok, egész nyugodalomban valék. De Sághy Urnak e napokban hozzám érkezett leveléből ellenkezőt látok. Én ugyan azt hiszem, hogy a dolognak ennyire lett elmaradósét nem egyéb, mint barátom Uramnak sok foglalatossága is talán édes attya halálával is meggyűlt gondjai okozhatták: ha mindazáltal annak oka igazán magnál az Commissiónak alkalmatlan volta lenne

Ennyiszeg

Ugyanis valahol di Turrom Tüszszündlaw: Eggenbeges, Wigand, Hartleben, Müller und Kihán dur. Ölburn, di Jenisch dur bisher verkaufften Osiane dem Turrom Dr. von Schedel gü übergeben die Güte haben werden.

Arad, den 17ten Febr. 834.

Fabiány

ne, ne tiltolja el tőlem baratom Uram, hogy
e részben más módot vehessek elő; — mert mint
már többször kijelentettem, kérelmeimmel indiscre-
tus lenni épen nem akarok. — T. Sághy Urnak
a mai postával megirtam, mi rendelést tettem
annak idejében Baratom Urammal a fizetés iránt;
méltóztatnék tehát őtet vagy a küldött 40 ezüst
forintból s könyvárosoktól beszedendő pénzből kifi-
zetni, vagy azon igérettel megnyugtatni, hogy ha egy
Baratom Uram nem tehetni, (miről is magamat idején
tudósittatni kérem) azonnal más rendelést, bizonyo-
san tenni fogok. Minden esetre pedig engem kedves
baratom Uram e levelem vételevél, mindjárt tu-
dosítani ne sajnáljon.

Julius elején egy 3 köteteme menő nagy
munkámmal (mellyben Arad Vrgye régi s mostani
állapotja iratik le) okvetetlen megyek ismét Pestre.

ak

akkor baratom Urammal is végszámolást tesszek,
s mindenéket rendbe hozok.

Becses válaszát minél elebb elvárva,
állandóul maradok

Kedves Baratom urammak

tisztelő barátja
Fábián

ne, ne tiskolja el tőlem baratom Uram, hogy
e részben más módot vehessek elő; — mert mint
már többször kijelentettem, kérelmeimmel indiscre-
tus lenni épen nem akarok. — T. Sághy Urnak
a mai postával megirtam, mi rendelést tettem
annak idejében Barátom Urannál a fizetés iránt;
méltóztatnék tehát őtet vagy a küldött 40 ezüst
forintból és könyvárosokból beszedendő pénzből kifi-
zetni, vagy azon igérettel megnyugtatni, hogy ha ezt
Barátom Uram nem teheti, (miről is magamat idején
tudósittatni kérem) azonnal más rendelést, bizonyo-
san tenni fogok. Minden esetre pedig engem kedves
barátom Uram e levelem vételevél, mindjárt tu-
dosítani ne szimáljon.

Julius elején egy 3 köteteve menő nagy
munkámmal (mellyben Arad Vrgye régi és mostani
állapotja iratik le) okvetetlen magyek ismét Pestre.

ak

akkor barátom Urannal is végszámolást tenek,
és mindenéket rendbe hogok.

Becses válaszát minél elebb elvárva,
állandóul maradok

Kedves Barátom urannak

tisztelő barátja
Fábián

Arad, Maj. 27. 834.

19

Kedves barátom uram!

Minap vett becses levele következésében, imé küldöm a' pénzt; de csak 100 ezüst forintokban; azért mert az alkalomra véletlen és nem otthon akadtam, s illy környűbállásban többet összeszinálnom nem lehetett. Elégítse ki belőle kedves b. elöszörs magát, azután Sághyt és a' Réznyomót. A' mi még az utolsónak és a' Compactomak járandó fennmaradna: azt vagy a' vásárosoktól felküldöm, vagy magam felviszem; mert egy honáp mulva Pestre bizonyosan megyek, a' mi-dőn kitkit végkép kielégítek, úgy hogy soha többé senkinek könyvért adós nem lesszek. Megnúntam a' dicsőséget! Ósianom: még elkorig a' nyomtatási költséget sem térítette meg; valamint fizettem és fizetek-saját kesérves keresményem. — Hahogy azontan a' Compactor és Nyomó várakozni nem akarnának: reménylem most a' Vásárra Commissionarius könyvárosaimtól

Kerül

annyi, hogy ki lehetőket elégiteni – ha barátom azt ez utan megtenni nem sajnálja.

Más hásánál (egy pálinka – kereskedőcénél) írok – semmi eszközöm – sem tenta, sem penna, sem papirosz azért vegezném kell. Aldja meg az Isten kedves barátomat – fogadja hálamat sok szivességeiért, és nyujtson alkalmat azok visszaszolgálhatására. Maradok

kisszelő barága

Fábrán

Világos, Xbr 16kán 834.

20

Kedves Barátom Uram!

Folyó hónap 7kén hozzám irtt becses levelét a' leg-
közelebb elmult posta-napon vevém. A' bent fog-
lalt tudósitást könyveim sorsa felöl, szivetem köszönöm.
Húladatlan volnék, ha mellettem elkövetett annyi
s' olly pontos fáradozásaiért Barátom Uramnak,
mindenben, mi etak tőlem telik, viszont való késsd
szolgálatomat nem ajánlanám; még inkább pedig,
ha azt, hogy B. U. tartozásomra emlékeztet, rossz
néven venni, eszembe juthatna. Azért ha nem-leg-
pontosabb szolgálataim által, a' bizodalmat B. U-
ramnál még el nem vesztettem: tessék megszóllitni
ezentúl is akármiben, s' legközelebb a' Magyar prósai
literatura' ügyében is, ha jónak találja. Én megte-
szek részemről mindent a' mit etak tehetek s' azt
a' legnagyobb gyönyörüséggel. — Restantiáimat mind
B. Uramnál, mind Lang könyvkötőnél még e' hónap-
ban, vagy legfeljebb Januarius elején, a' midőn Pestre

ok

okvetetlen fel kell mennem, személlyesen lerovan-
dom. Az áltvett Commissionalis könyvekről is ugyan a-
kor számolni fogok. Indulásomat még csak némelly ap-
ró dolgok hátráltatják, különben az utra minden óra
késsen volnék.

Ha Csató, mint hiszem, Pesten van: kö-
szöntetém mellett mondja megneki B. Uram, hogy t-
dassa már velem magáról valamit, írja meg, hogy
's mint van? 's mik történtek az Academia közelebbi
Nagy Gyűlésén? Tisztelen Vörösmartyt és Bajzát
is, 's midőn szivszakadva várném ama boldogna-
pot, mellyen B. Uraméhkal mindnyájokkal ismét
találkozhatom, tisztelettel vagyok

Kedves Barátom Uramnak

lekötelezett szolgája 's barátja

Fábrán

Galván, Xbr. 20kán 1834.

21

Kedves Barátom Uram!

Ez tettőkezet illetőkről legkizelebbi postanapon tudósítám B. Uramat. Most Gató dolgában bátorkodom irni ez egy pár sort.

Az ide mellékelt levél Szegedről utasittatott hozzám, azon kérelemmel, hogy azt mint sürgetőst Gatónak minél előbb kezéhez szolgáltatni igyekezném. Tudván hogy Gató minden bizonnyal Pesten tartózkodik, de nem tudván hol? és kinél? ugy gondoltam, legokosabb lésben e' jelen utat választanom, s B. Uramat kérnem meg, hogy a' levelet neki által adni vagy küldeni ne sajnálja. Midőn tehát erre, s egyszersmind még arra is, hogy engem a' levél sorsáról vagy maga tudósítani, vagy Gató által tudósítatni azonnal méltóztatnék, baráti szivesbi

bizodalommal megkérném Kedves Barátom
ramat, addig is míg mahoknap személlye
szerencsén lehetne, tapasztalt becsen hajlan
ságába ajánlott különös tisztelettel vagyo

Kedves Barátom Urannak

igaz szolgája barátja

Fábrány

Arad, August 29ken 1838.

22

Kedves Barátom!

Látván, hogy az Athenaeum számára minap
küldött czikkelyeimet mahoknap egésben
felhasználandjátok: ezennel küldök
ismét ugyanazon irótól és ugyanazon vég-
re új hat, rövid, de – mint vélem –
köz érdekű és korszerű czikkelyt. Majd
szolgálok késsőb hohni eredeti darabos-
kákkal is. – Tocqueville fordításában ha-
talmasan haladok, és reménysegém van,
hogy a jövő erszrágyülés megnyiláságig
az egésszel késen lesszek.

Sajnálom, hogy ez úttal odafenn
a gyűlésen velatek nem lehettem.
Az okok, mellyek eltartóztattak, igen
fontosak, t. i. feleségem szülése, és a
megyei tisztválasztásban való készüle-
tek.

De á leopoldi vásárkor szándékom v
okvetetlen felmenni, még pedig ugy, hog
vagy három hétig fent múlassak.

Kérlek az ide mellékelt levelet á
ált Miska barátunknak, és verd jól f
jébe, hogy az Erkönyv III.ik kötete
és egész Zsebszótárt ez alkalommal
meghúldeni el ne feleytje, mert külön
ben én is mindjárt Criticát küldök
ellene á Rajzolatokba!

Köszöntöm Stettnert, Bajzát és Cz
ezort, és vagyok

barátod
Fábián

159 pk.

Vett apr 27. 839

Tekintetes Titoknok Úr!

Múlt martius havá 13kán hozzám bocsátott becses levelében hivatalosan tudósítatván kegyed által á felől, hogy Horváth Endre rendes tag halálával, á nyelvtudománybeli osztály vidéki rendes tagjai közt első helyre, és ezzel együtt járó 300 cp. forint fizetésbe, á fennálló igazgatósági határozat értelmében, én jutottam légyen; midőn ez örvendetes tudósítás mellé barátilag kapcsolt jókivánását kegyednek szives köszönettel viszonoznám, egyszersmind ezennel kegyed és az Akademia előtt ünnepélyesen kijelenteni sietek, miképen magamat azon szerencsére, mellyben é véletlen előlépés által részesülök, á hivatal körén belül és kívül teendő pontos és buzgó munkálkodás által, mennyire tőlem telik, minél inkább érdemesíteni fő kötelességemnek ismerendem.

Többire meghülönböztetett tisztelettel vagyok

Kegyednek

Aradon, april 10kén 1839.

alázatos szolgája
Fábián Gábor

Fabián Gábor rendes tagtól.

...tes Schédel Ferencz orvos dr. urnak, a'
...agyar Akademia' titoknokának

Pesten.

...kivatalból.

...rad, april' 24ken 839.

24

Kedves barátom!

Két rendbéli hivatalos levelem mellé e' harmadikat, mellyet a' barátság dictált, olly czélbol zárom, hogy benne egy érdekes és fontos dolog iránt tanácsodat kéryem ki.

Tocqueville' democratiájának megigért fordításivak készen vagyok, úgy hogy a' kéziratban épen 100 ivre menő felséges munkát minden órán (ha censura nem volna!) sajtó alá adhatom. De már most az a' kérdés, hogy szközöljük annak kinyomtatását, úgy hogy a' munka, mellynek minden betűje megszerhetetlen, a' censor' herélő kése által nyomorékká ne tétessék, 's maga férjfrás épségében még a' bekövetkező országgyűlése alatt a' közönség kezébe juthasson? Mert az országos rendekez ennél szebb ajándékkal a' literatura alig lephetné meg. Te a' munkát ketségkivül ismerni fogód. Mit gondolsz, találkozik-e olly okos és beesületes censor a' két Magyarházában, kitől annak csonkitás nélküli átrepetését reménylem lehessen? és ha találkozik magadra vállalnád-e nála a' munka kereszteparságát? vagy mi útasitást adhatnál? Én ugyan, ha censor

vol

volnék, illy könyvet bizvást átbocsátanék, 's bizonyos vol-
nék, hogy ezette semmi baj nem ezend. Hát azon esetre, ha
itthon a' nyomtatáshon remenység nem lenne: eskönölhetnök-
e azt Heckenast által Lipcsében Wigand ottónál? 's ki
tehetne ebben legtöbbet? Vagy, a' mit még legjobb szeretnék,
hajlandó volna-e Heckenast a' Kézirátot tőlem, úgy
a' mint van megvenni, 's mit kívánhatok ezette? Ő ha
Lipcsében a' diaeta alatt kiadná, szép ej bizonyos nyereség-
re számolhatna utánna. S a't S a't Többet nem
irok, mert az idő nem engedi; de nem is kell; megér-
tesz te engem ennyiből is. Ha hát megértettél: taná-
csolj – tudósíts – de rögtön; válaszodat nyugtalanúl
várva, tisztelettel ej szeretettel vagyok

hű barátod
Fábián

Tekintetes
Schedel Ferencz Orvos Dr. umak;
Ő Ő tisztelettel
Pesten

Arad, februar 19kén 840.

25

Kedves barátom!

Útasitásod szerint Tocqueville-t még egyszer leiratván, itt küldöm azt most hozzád két példányban, azon megújitott baráti szives kéréssel, hogy becses igéretedhez képest, mindent mit a Censurán átmehetésére nézve, tágkörü befolyásod- és bölcs átlátásodnál fogva eszközölni kéres lehetsz, mellette elkövetni, és a munka számára am. Kiegváltó szót az Imprimaturt, az előtted ismeretes útakon és módakon megszerezni méltóztassál. Az előszó, mellyet elébe irtam, talán könnyitni fogja közbenjárásodat; mellynek a Censurans Collegium tagjaival való ismeretségedtől még nagyobb sikerét várom. Szólj, ha lehet, mindegyikkel és légy vajta, hogy a kézirat a Censura hosszadalmas utját minél rövidebb idő alatt megjárhassa, és kezemhez, akármi szerencse érendi, épen visszakerülhessen.

Most pedig megnyugtatásomra, a kézirat két példányának átvételéről egypár sorodat tőlem ne sajnáld, mit is elvárva tisztelettel vagyok

őpinte barátod
Fábián

Tekintetes
Sehedel Ferenczy Orvos Dr. úrnak
a' magyar Akademiá tisztelhetnek
Trattner-Károli házban.
Pesten.

26

Arad, mart 11kén 840.

Kedves barátom!

Tocqueville fordításának kéziratát, két példányban hozzád a' minap felküldöttem; de magad otthon nem levén, azt számodra csak Prikkel András vehette által, mellé zárt levelemmel együtt. Azóta töled a' választ nyugtalanul várom. Kérlek, végy magadnak annyi időt, hogy ez alkalommal Gontos által egy két sorral tudósíts a' kézirat' mind mostani, mind utóbbi reménylhető sorsa iránt. Kikért pártfogásodért s hatható közbenjárásodért ujra könyörögvén, megkülönböztetett tisztelettel és szeretettel vagyok s maradok

őszinte barátod
Fábián

U. i. Ha a' nérkönyv már kijött volna,
Gontostól egy példányt küldhetnél számomra.

Arad, apr. 22kén 840.

27

Kedves barátom!

Tocqueville fordítását, a' Censura számára, két
példányban leírva, még februar 23kén fel-
küldöttem hozzád, egy azt kísérő levéllel e-
gyütt, mellyben a' munka körül teendők meg-
tétele végett úgyis barátságosan megkérte-
lek. Otthon nem létedben a' Csomót Prik-
kel András vette által, ki azt kettéghiül
annak idejében kezedhez is fogta szolgáltat-
ni. Azóta egyre lesem vámon tőled a' nyug-
tató és biztató választ, sőt nem régiben
újabb levelem által is sürgettem azt: te a-
zonban még mind ezelig nem feleltél. Okát
halgatásodnak könnyü kitalálnom, jól tud-
ván, hogy tömérdek foglalatosságaidnak kö-
zepette, hivatalos körödön kívül eső melléke
dolgokra s levelezésekre nem igen jut idöd.

De

Tekintetes Schedel Ferencz Orvos
Dr. urnak, a' magyar Akadé-
mia' titoknokának, z. t.

Pesten.

E' levelet Vty küldi, azon üzenettel, hogy
épen most érkezett hozzá.

De más részről tudva lévén előttem az is, hogy Tocqueville illető vállalatom nálad sem esekély érdekkel bír: meg vagyok győződve a felől, hogy midőn e tekintetben figyelmedet követelem, azt tőlem rossz néven nem veended. Ugyanezért, mivel e vállalatomnál minden szép reménym egyedül a te részvetedén éjül: bátor vagyok hozzád újolag azon bizodalmas kérelemmel járulni, légy szíves engem ezen alkalom által, hacsak egy pár sorral is, a kézirat jelen sorsáról, annak érdekében ekkorig tett lépéseidről s azoknak reménylhető sikeréről tudósítani; egyszersmind a 840ki akadémiai Néokönyvből számomra egy példányt küldeni.

Ki többire jobbomat nyújtva, állandóul vagyok

tisztelő barátod

Fábián

Kedves barátom!

Tocqueville-ről, melly már olly régóta a' Censura' kezei közt
hever, bizonyosat tudni igen óhajtanék. Bátor va-
gyok tehát hozzád, mint a' munka' kereszt-apjához s né-
kem komámhoz a' Krisztusban, azon bizodalmas és barátsá-
gos kérelemmel járulni: lennél szíves, jelen soraim vételé-
vel mindjárt, a' kézirat sorsa iránt maga helyén tudakozód-
ni és engem a' tapasztalandókról, a' Censor', vagy Censuram
Collegium, kivehető gondolkodásáról, jó, vagy rossz kinézé-
sekről, első postával egy pár sor által értesítni. Mert ha
a' kilátások kecsegtetők, azonnal a' nyomtatás előkészületei-
hez látok, úgy hogy a' Censor kezéből átvett kéziratot nyom-
ban adhassam sajtó alá. És ezen esetben tüstént szétek fel
Pestre. Becses válaszodra számolva, vagyok és maradok

Aradon, oct. 10ken 840.

Tisztelő barátod
Fábián

Arad, Aby 24 kén 840.

Valasz. jan. 21.

Kedves barátom!

Megbocsán, hogy utóbbi leveled vétele óta folyvást tartott nagy elfoglaltatásom miatt, annak, mit rám az aradi sajtót illetőleg bíztál, mind ekkorig meg nem felelhettem. Imé most ide zárva küldöm a' tőlem kívánt adatokat; azon éstrevétellel, hogy mivel Aradon 1836tól fogva két sajtó létezik, egy leírás helyett kettőt kapsz tőlem.

Tocqueville felől adott kimerítő tudósításod nagyörömmel és reménykkel töltöttel; de mivel írád, hogy Nov. 13kán a' helytartó tanácshoz a' munka tesszálandó volt: már most ismét óhajtanék tudni valami újabbat. Azért kérlek, hogy az ünnepi szünnapokban végy megadnak egy pár pillanatot ej tudósítás ujra. Egy úttal még arra is megkérlek, hogy:

mi

Tekintetes
Schedel Ferencz Orvos Dr. Urnak, a'
magyar Akademia tisztnokának 82
Kiggyó Utsza. 403 sz.
Pesten.

ARAD

15 10

mivel eßközlésem által itt Aradon Olvasó
társaság állott fel, melly máx jelenleg, meg
kezdetben, 1000 Pf árra könyvnek megre
deléséről intézkedhetik, és később talán még
annyiról és többről is fog intézkedhetni: mind me
gad munkáiból, mind a' nálad Commissió
ban levő könyvekből egy egy példányt neked
minél előbb leküldeni és arra nézve, hogy
a' társaság Pesten mellyik könyvárostal
és minő feltételek mellett eßkedjék a' szük
séges könyvszálitványok iránt alkudozásba,
nekem böles bélátásod szerint tanácsczal és
utasitással segitségemre lenni méltóztattál
Heckenastnak most irok ez iránt. Talán
az Akademia által kiadott minden munká
kat jobb lenne egyenesen nálad (hogysem
Eggenbergernél) megrendelnünk. — a' procentó
meggazdálkodhatása végett. A' mint e' eßk
ben

Kigyó Utsza 403 sz.

Pesten

ben utasitandasz, a' szerint fogok cselekedni; sőt ha ezt a' módot jónak és lehetőnek találod, ezennel mindjárt meg is hatalmazlak, hogy a' tud. társaságtól kiadott minden munkákat tüstént küldeneg. A' mint tőled a' könyveket és árrok jegyzékét venni fogtam, tüstént assignálom a' pénzt oda fenn érettők; és a' fizetésbeni pontosságát kezeskedem. — Szeretném, ha az első szálitványnyal nekem az 1841ki Névkönyvet és az Ev. könyvek ujonan kijött köteteit is mindjárt megküldenéd.

Válaszodat és kéréseni teljesitését elvárva, tisztelettel vagyok

hü barátod

Fábrán

AB. Ha az Akademia könyveit magad nem küldhetnéd; rendeld meg tüstént Eggenbergernél, hogy legföljebb 15 nap alatt kezemhez jöjjenek; árrokat a' küldendő árjegyzék szerint tüstént fogom oda fen assignálni.

Arad, marc. 12kén 841.

30

Kedves barátom!

Tocqueville felöl legutóbbi leveledben tett kedvezöleg meglepö tudósításod minö örömömre szolgált légyen, könnyü elképzelned. Hogy ennél fogva mindnyájotok iránt, kik az ügynek illy szerencsés czélravezetésében munkás részt vettetek, magamat hálára lekötelezettnek ismerem: azt annak idejében nyilvánitani el nem mulasztom, magától értödik. De ebben személyesen járni el czélirányosbnak találván, a' dolgot akkorra halasztandónak véltem, a' mindön majd a' nyomtatás felöli rendelkezés végett Pestre felmenendek. Ez pedig minél elöbb megfog történni; és hogy leveledre mindjárt rögtön nem indúltam,

csak

csak az okozta, mert jelenleg az újonczozá-
si munkával – mint küldöttségi tag – va-
gyok elfoglalva; czenkivül f. h. 22ken me-
gyei közgyülésünk lesz, mellyen a' vegyes há-
zasság fontos tárgyában rám is szükség van,
aprilis első hetét pedig – már előbbi lekötteté-
sem következtében – utszéken kell eltöltenem.
A' mint ezeken átestem, azonnal Pesten fo-
gok termeni – mintegy aprilis 15ke körül. A-
kor Horváth iparjárol is számolok.

Az általad ajánlt Mattert (mellynun-
kát csak hír után ismerek még) már megren-
deltem magamnak az ezeden kiadásban 's
ha magát velem, mint Tocqueville, úgy meg-
fogja szerettetni, ezt is készlesek leforditani.

Olvasó társaságunk ügye jó lábon áll
eddigalé 120 öt pftos részvénynek 's mintegy
600 darab könyvnek van birtokában. Tőke

je

je gyarapitására épen most van késtülöben
egy hangásnati akademia, egy játékszini elő-
adás és egy tánczorjalom; a' három talán
behozand 3–400 pftot.

Alig varom, hogy velad találkozhassam,
annyi a' kérdeni- és mondanivalóm.

Vörösmartyt és Bajnát köszöntöm 's ne-
ked jobbomat nyújtva, tisztelettel maradok

barátod
Fábián

Arad, decemb. 22kén 842. Pett's válasz. dec 30.

31

Kedves Barátom!

Régóta lesem az időt, hogy veled némelly érdekemben is érdekedben is álló dolgok felöl szólhassak; de azt hosszas elfoglaltatásom, melly miatt az akadémia nagygyülésére sem mehetek fel, csak most cugedte meg.

Tocquevillenek kezedhez vett 3ik kötetével mi történt? Ha még nyomtatás alá nem adtad volna, add oda mindjárt, kérlek, a 4ik kötettel együtt, mellyet vagy Eggenbergernél, vagy Resetánál meg fogsz találni. A' nyomtatás formája, módja itt is az lesz, a' mi az előbbi két kötetnél. Példány, közönséges velin: 988; duplavelin 12=1000. – a' papirost Kozma fogja adni, csak arra vigyázzatt különösen, hogy az előbbihez, mint tojás a' tojáshoz, olly hasonló legyen. A' mint a' nyomtatás megkezdetik, azonnal az akadémia pénztáránál, folyó évről hátra lévő 150 ff fizetésemet a' typographiának assignálni fogom általad. Correctorról gondoskodjál – nem bánom, ha kecskeméty lesz is. Talán felvállalja ej a' kapott leczke után bocsületesebben fog megfelelni kötelességének. Ennyit Tocquevilleről – s' czekre töled okvetetlen választ várok. Megbocsán, hogy alkalmatlankodom. de hozzád, mint a' munka kereszt apjához, úgy járulok t. i. egyéj bizodalommal.

Adandó válaszodban ne sajnálj tudósítani arról is, hogy az akadémia utóbbi nagygyülésén megjutalmazott ej dicsét nyelvtudo-

mi

menyi pályairatok, jelesen a': der Styl ist der Mensch selbst és a' Heil dir ünsichtbar Kind és a': gnóthi, memento componere aequus és a' Conservemini verbo confessum Evidomus jeleseket viselők, a' titoknoki fogalat feriut, mellyik számok alatt valók? mert nálam csak a' számok után van a' hét munka osztályozva és jelzéseket sem jegyzetem meg annak a' bíráit, elmémnél fogva. Pedig óhajtja nem tudni, véleményem szerint ütött-e ki a' jutalmazás.

Kazinczy leveleiből annyit olvastok, hogy azokat az arabi olvasó közönség különös tetszéssel fogadta és az igen érdekes gyüjteménye folytatását, úgy sóhajtanak Kazinczihoz. Az étvett feldúlt nyugtot el is adoztatam, ezáltal meg árvokat be nem fedhettem, a'mint ez megtörténik, nem fogok képes a' pénzfeltűnéssel.

De a' Kisfaludy-Társaság ügyének előmozdításában semmi személyeskedhetem és pénzzel kell megvallanom, hogy még akármily egyetlenegy alapítóra, vagy pártolóra is szert nem tehettem. Oka talán az lesz, hogy az effélé ajánlatokra napontán egymást érik a felhívások és sokan a' sokat már unni kezdik. Azonban e' részben sem akarok még lemondani minden reménységről.

Ő most hagyj rólam arról, a' mi sorsom személyes illetés. A' tárgy olyan, mellyhez pozdorjámnak is kedvet adhatnak privátaimnak,

hr

ha egyszersmind jó barát is, a' minő én veled szemben vagyok. – Engem a' te házi sorsod, ki már két nőt vesztél el és mindenkitől agyon és pedig leány árvákat kapott örökül, mélyen érdekel. Én a' te helyeden, ha másért nem, csak az árvák tekintetéből is, újra megfognék házasodni – s kívánom, hogy e' részben te is így fogsz gondolkodni. Akkor ezért hát, ha hitemben nem csalatkoznám és jövendőbeli hitestársad még kínálva, vagy válaszra nem volna: hallgass meg engem is tanácsommal, mellyben semmi egyéb érdekem, mint a' sorsodban való igaz baráti részvét. Én van, a' mit tégedet egészen kitűzni elégíthetni. A' személy, gyermekteleni özvegy, korára nézve mintegy 33 éves – igen korához illő –, éji, egészséges, kellemes külsejű, Róka haja és kék szemű; családja a' magyarbeli első családokból való; vagyonilag állása körüli 30,000 -ftra megy, leendő fejét ennyivel és még egy szépen kitejedő, magára Pestre is elágazó hitelével, nélkülözhetlen gondozni. De erek még mind ezek annyi és úgy rendü kívánnak; ezért megkell említenem a' fellemieket is. Erekről úgy ve van szóvan, hogy azt mondhatom (mondhatom pedig ezért meggyőződésem, mert vele mindennap társalkodom) hogy tekintve értelmét, gondolkozását, nivelségét annál kevés nők fogják pártolandó, kikről jellemző leg mondani lehetnek, hogy valódi nőnek szánnyuk. – Ha e' hű, de igyekszik rajta képes lenned vízzel elkerülni a' személyes megismerkedésre, vagy magadnak dőt most a' fársang alatt hozzám látogatni. Három szegedi

may

mes elfogadásodra és benne ismerkedéstekre a legjobb alkalom minden órában készen áll. Az útat a Pestről hetenként induló aradi gyorsszekér, könnyű móddal, kevés költséggel és rövid idő alatt megtétetni engedi.

Válaszodat az e levelemben foglalt minden tárgyra nézve minél előbb kikérvén, tisztelettel és szeretettel vagyok

igaz barátod

Fábián

Vett jul. 2.

32

Kedves Barátom!

Az ide mellékelt nagyszótári dolgozat hiratalosan megy hozzád — e sorok pedig barátságosan, mellyekben röviden azt adom indtodra, hogy megustus elejen Pestre szándékozom és akkor mind azokról, mikről telán tőlem számolást vársz, kielegítőleg számolandok.

A melly példányt Kisfaludy Károly munkáiból, mennyi főnt létemkor egy előfizetőn számára kezembe adál, nekem itthon bajt okozott, az előfizető azt mondja, hogy az nem complet. Kélek adj a részben megnyugtató felvilágosítást és ha e kiadásból még valami hibázneh, egyéttal pótold is ki az az átadandát add ált az aradi gyorskocsinak.

Tocqueville nyomtatása felől, többszöri felszólításaimra is Varga Sámától

leg

Kivel rajtam,

legkiebb tudósítást mind ez ideig nem
vettem, és csak más úton értettem meg
hogy a' manka már csaknem egészen ki
van nyomva. Kérlek tegy en vaut kérdést
Varga Lománál és mondd meg neki ne-
vemben, hogy mi előtt a' cymlapot ki-
nyomatná, vagy ha már an is ki volna
nyomva, minden esetre nekem küldjön an
egészből mutatvány iveket an arudi
gyors Kocsi által.

Egy idő óta semmit nem tudok
róbatok — nem jelesen, hogy valljon te
és Miska végrehajtottátok-e már car-
nalis copula által, tervezett lá assi-
gnátokat. Szeretném, ha időd enged-
vén, ewől is egy pár sorral tudósíti-

nál

nál. Válaszod elvárva, vagyok

Arudon, junius 20. 843.

barátod
Fábián

Kedves Barátom!

Denique nekem nincs szerencsém a' te Correctorsidhoz! Kerülemétől fogva tul megyek; most pedig Varga Soma olly emberetlen figyelmetlenséggel bántott, hogy Martius óta, a' midőn vele a' correctura iránt szerződtem, számos leveleim – s i-velek a' correctura iránt szerződtem, számos leveleim – s i-zenteimre is mind e' mái napig egy betüvel sem válaszolt; úgy hogy én most – nagy hónap utánra! – még annyit sem tudok Tőgyeville sorsa felöl, mint legelőször; mert akkor azt tudtam, hogy Varga Soma Correctorom. most, igaz'an polvas, ezt sem tudhatom. Az ö bántó hallgatását úgy kívántam megtanulni elégtétele szerint, hogy horrád fordítsam már két izben tudakozódó leveleimmel; de, hogy képtüjem soha sem csodálkozni tolsim, te is megtudod

lemet megadó jó alkalom által mindenekről; különben nem
tudván magamat mikén alkalmazni, azt sem tudhatom, mikor
menjek Pestre a' további intézkedések végett. — A' mi pél-
dányt Kisfaludij munkáiból Martinban töled Bittner a
radnezyei orvos, mint előfizető számára ávettem, nem com-
plet — vagy küldd meg hát, a' mi belőle még hiányzik,
vagy küldj egészen új példányt, mert Bittner mindúntalan
zaklat érette. — Temesvárra reménylem eljössz, és ha el-
jössz, arra bizton számolok, hogy útitársaddal együtt Aradon
nem máshova, hanem házamhoz fogsz szállani. Ezt pro cyno-
sura! Addig is Isten veled; ne feledd mire kérlek

Arad, jul. 26kán 843.

barátod
Fábián

Tekintetes Schedel Ferencz orvos
tr. Urnak, a' magyar Akadémia
trtoknokának, tisztelettel

Mindenthe, tudós Tartatás
hillása Pattur-Károlyi.

Pesten.

34

Kedves Barátom!

Hogy minapi levelemet megkaptad, Bohus Zrigától bizonyosan tudom; és te még sem feleltél! pedig szánandó helyzetemet, mellyben jegyi leveleimnek válasz nélkül hagyatása miatt, sinlödöm, elég élénk szavakkal tudtodra adtam volt. Ez már csak ugyan nagy isten ostora rajtam s kedvem volna barátimtóli szomorú elhagyattatásomban egy magyar Tristium-ot irni, ha még öjz és kopasz fővel is úgy bírnék vesselni, mint Miska. De félre a bolondsággal! – s egy szónak is száz a vége – nekem válasz kell, és pedig töled. Itt a jó alkalom, irhatsz. Irj hát és mivel az Athenaeum XIIIte-gyszere nekem meg nem jött, küldd meg azt is e levelem megadója által. – Miskát köszöntöm s maradok

Aradon, julius 26kán 843.

Őszinte barátod
Fábián

Tekintetes Bajza József Urnak,
a' magyar Akademia rendes tagjá-
nak, tiszteletel

Pesten.

lévő más biztos úton a dézek Jacqueville-
nek (ki most a kamarának követ) ke-
zéhez jutt ami méltóztassál. Hiszen az
akadémiának több izben vannak afféle
küldeményei, mellyekkel egy fiszt elt
ez is el mehetne; ha vele valami költ
jarna együtt, örömest megfizetném azt.

E' részben becses válaszodat 's kérel-
mem nem teljesíthetése ezetée bőle utasí-
tásodat hovahamarább 's ha lehetmég
e' jelen alkalom által elvárván, tisztel-
hettel vagyok.

Aradon, febr. 14. 844.

barátod

Fábián

Arad, mart 9ken 844.
Válasz 15.

36

Kedves Barátom!

Minap folyamodám vala hozzád levél által azon barátságos kéréssel, lennél szíves az akademiai szállitványok utján kiesszközölni nekem azt, hogy Tocquevillenak Párizsba az általam fordi-tott Democratiából egy tisztelet-példányt kezéhez juttathassak. Azóta mindig lesem várom tőled a' választ és mivel még ek-korig, válaszszal nem szerencsésitettél, bátor vagyok e' dolgot ezennel emlékezetedbe hozni s kérni, hogy jelen jó alkalmat, melly által e' levelemet küldöm, óhajtasom teljesitésére használni el ne múlaszd. Ugyan ez úttal kedvesen vennem tőled az 844re szóló akademiai névkönyvet, a' már kijött magyar szókötés egy példányával együtt. – Az osztályom által munkába vett magyar Ornata Syntaxisnak reám eső részét a' nagy-gyülés óta folyvást várom s mivel, a' mint emlékezem, a' kész dolgozatok beküldésére husvét van téve határnapul, jó lesz, ha az én részem minél előbbi beküldését maga he-lyén sürgeted. Becses válaszodra számolva, állandóul ma-radok

tisztelő barátod
Fábián

Vedd. máj. 7. 844 37

Kedves Barátom!

Adott biztatásodhoz képest ezennel küldöm á Párizsba szánt Tocqueville-példányt, azon kéréssel, hogy azt legelső alkalommal az academiai küldemények mellett maga helyére általszállitani méltóztassál. A' kötést, utasitásod szerint tétettem és á könyv mellé egy kisérő levelet csatoltam, Tocquevillehez intézettet. Mind kettőt egy csomóba be is pakoltam, melly csomót ha talán á könyvek kényelmesb elhelyhezteté-se végett felbontanod kellene, csak arra figyelmeztetlek, hogy mellőlök á Tocquevillehez szóló levelet el ne válaszd, annál inkább valahogy eltévedni ne hagyd.

Cznezor munkálatát ez úttal még vissza nem küldhetem, mert miótá kezemben szolgáltattad, részint betegeskedésem, részint nagy elfoglaltatásom miatt átvizsgálásán még időt nem fordithattam. Most azon-

ban

5510
3250
2260

Jekintetes
Schedel Ferencz Úrnak, a'
Magyar Akadémia Titoknoká-
nak, biztelettel
Úri Utsa, Frattrin-Károlihá.
Lesten.

Mann hillak ein Antwort.

ban már egészséges vagyok 's dolgaim is e' hét végével
tágulni fognak; azért a' munkát igen rövid idő alatt
bizonyosan visszaküldöm. A' nyelvtani munkábat rám
kiszabott részével is igyekedem minél előbb elkészülni;
kár, hogy ezt illy késön kaphatám meg.

A' Nemzeti könyvtár 2d folyamát, mellyet küld-
dél, megtartom 's mind erről, mind egyéb bizonyos
könyveidről legelső alkalommal számadásomat keredhez
fogom küldeni.

Magamat tapasztalt becses hajlandóságodba
továbbra is ajánlva, tisztelettel és szeretettel vagyok.

Aradon, majus 2kán 844.

igaz barátod

Fábián

I.

Tekintetes Schedel Ferencz
Orvos Dr. Urnak, a' magyar
Akademia tiszteknokának
tisztelettel
Sebestény piacz 296 f.
2 s. emelet.

Pesten.

Arad, Nov. 3 kán 846.

38

Kedves Barátom!

Követve az írást, melly arra int: "rendeld el á te kázadat, mert meghalsz" míg még időm van, tisztába kívánok jöni mindennel, kivel még számvetésem maradt fenn. Ide tartozol te idönkent hozzám küldözött bizományt könyveiddel. Azokról te hát eltett jegyzékeim nyomán következő számadást tevgésztem elődbe, u. m.

Küldtél hozzám:

I., 1840ben Horváth M. Zpar és Kereskedéséből: 10 péld.

Eladtam belölök p 2 f 30 x. pp. : : 6.

s ezek árrát, nyugtatványod szerint 15 ftal ki is fizettem.

Ide mellékelve visszakapsz : : : 4.

mi is összesen : 10 péld.

II., 1842ben Karinczy F. Laveleiből Kinkez : 10 p.

Eladtam belölök p 2 f. : : : 7

Visszamegy ez úttal : : : : 3

mi is összesen : 10 p.

Az eladottakért járó 14 ftból beszedtem 6 pftot s eztküldöm á hátra levő 8 pftról vagy á majd beszedendő pénzzel i vagy

á

Tekintetes Schedel Ferencz
Orvos Dr. Urnak, a' magyar
Akademia' kitoknokának
tisztelettel
Sebestény piacz 296 fr.
2 k. emelet.

Pesten.

Arad, Nov. 3 kán 846.

38

Kedves Barátom!

Követve az irást, melly arra int: "rendeld el á te házadat, mert meghalsz" mig még időm van, tisztába kivánok jöni mindennel, kivel még számvetésem maradt fenn. Ide tartozol te is időnként hozzám küldözött bizományos könyveiddel. Azokról tehát eltett jegyzékeim nyomán következő számadást tevgésztem elődbe, u. m.

Küldtél hozzám:

I., 1840ben Horváth M. Zpar és Kereskedéséből: 10 péld.

Eladtam belölök p 2 f 30 x. pp. = = 6.

s ezek árrát, nyugtatványod szerint 15 ftal ki is fizettem.

Ide mellékelve visszakapsz = = = 4.

mi is összesen: 10 péld.

II., 1842ben Karinczy F. Leveleiből Kinkez: 10 p.

Eladtam belölök p 2 f. = = = 7

Visszamegy ez úttal = = = = 3

mi is összesen: 10 p.

Az eladottakért járó 14 ftból beszedtem 6 pftot s ezt küldöm is. a' hátra levő 8 pftról vagy a' majd beszedendő pénzzel, vagy

a'

a visszaveendő könyvekkel fogok számolni minél előbb.

III., 1843ban Nemzeti Könyvtár első 3 füzetéből 2 péld.

Ezeket el nem adhatván, azon módon visszaküldök 2 p.

Egyébiránt itt meg kell jegyeznem, hogy ez utolsó bizományon-
ról semmit írásban nem találok és így bizonyosan nem tudom any-
nyi volt-e a' példányok száma, vagy nem; neked kell erről lenni
jegyzéseknek — közöld azt velem s a' szint hozzuk vendbe a' dolgot.

Egyéb számolni valónk nem hiszem, hogy volna. Magam
által elötmert késedelmes eljárásomért megboesán s kolgáljon
az nálad tanúlságul arra, hogy én — hivatalos és családi gon-
dokkal elhalmozott 51 evés agglegény — már az effélékre nem
vagyok alkalmas és ha még is megbiztok, azzal végre is nekem
és nem magatoknak ártatok — mert én a' hozzám küldött könyve-
ket jó remény fejében hitelben kiosztogatom a' penzt pedig ez-
tán beszedni vagy elfelejtem, vagy nem birom s magamnak
kell másokért fizetőnek lennem — mint már gyakran velem tör-
tént. Jövendőre tehát más derekabb gyakhoz fordulj itok bizo-
mányitokkal — itt van Sárossy — elvégez az beszületesen minden

Most

Most még ezekre kérlek meg:

1, Itt van egy Hillel nevű könyv Chorin Aron néhai
Aradi zsidó vabbitól — ezt mint tőlem az akadémia könyvtá-
rának szánt ajándékot vedd át és resignáld a' maga helyére.

2, Küldök Tocqueville III és IV kötetéből 2 dupla ve-
lin példányt; egyiket tartsd meg magadnak, másikat annak
idejében add át nevemben akadémiai elnök gr. Teleki ő nagy
mlgának. Az első két kötetből illy papirn példányt kaptatok
tőlem — illő, hogy a' két utolsó is hasonló legyen. El is voltak
regén számatokra kézitve — de biz' én vólok egészen megfeledkeztem.
Az újra nyomott lapok is mellékelvék a' példányokhoz, hogy a'
kötészor helyökre iktathassátok.

3, Küldök még legközelébb kijött Neveléstanomból
is számodra egy példányt.

És most isten veled; jobbomat nyújtva maradok

őszinte barátod

Fábián Gábor

Arad, novemb. 20kán 1852.

Kedves Barátom!

Hallván részvétedet, mellyel a' római classicusokról készitett értekezésemet fogadni szives valál: bátorkodom e' tárgyban különösen is közölni s kérni tőled valamit. Nekem e' classicusok folyvást s kizárólag kedvencz tanulmányaim; mind azon meggyőződésből, hogy helyzetem s a' mai körülmények mellett ártatlanabb s hasznosabb foglalkozást alig találhatnék magamnak, — mind — mondhatom — már némi szenvedélyből is. A' mint Cicero leveleire jött nálam a' sor: elbámultam, mikép' történhetett az, hogy czeknek — olly nagy histórai, politikai, stylistikai becsök mellett — eddig elé közttünk fordítója nem akadt. Annál fogva elhatároztam, hogy e' vállalatot megfogom kisérteni. S nem mondhatom, mennyire örülök e' szerencsés ötletemen. Fordításomat az: ad familiares leveleken kezdtem; mi vám nézve napról napra érdekesebb és vonzóbb lőn; úgy hogy e' kedves foglalatosságtól, még a' szükséges kipihenések vegett is, csak perczekig megválni alig tudván, munkámban rövid idő alatt hosszat haladtam és már a' levelek ez osztályá

lyával – mi kéziratomban 85 iv – Kéje is vagyo
s most már a miénket. ad Atticum – mellynej
többre fog menni – folytatom. Szándékom s óhaj
som e' dolgozatomra nézve ez, hogy az egész ed
akademiánk rendelkezése alá jusson. Téged tehát
édes barátom, arra kérlek meg, hogy engem bölcs
látásod s avatottságod szerint irasd, milly ösvé
nyen kell s milly kilátással lehet e' czélomhoz kö
zelnem. Küldjek e elővigyen fordításomból mutat
ványt és mennyit? Nyujthatsz-e afelöl biztos
reményt, hogy hajlott korom e' vállalatjait az
akademia meg az én életemben napvilágra szál
leti? Mert hogy magam dijam ki, vagy kivétel
könyvárusaink kül kérdjek, bizonyos kudarczra
vitatni: arról ki sem lehet. Ezeke az akade
miánk ajánlatul sem ellene, mit vélj, ekkor
teendőnek? Adj ezekben tanácsot. Ha jóval hogy
kitatni: azonnal letisztáztatom, a' mi kész s
jegyzetekkel és (mellyek a' teljes megértésre
szükségesek) illőleg ellátom, úgy, mint
Wieland a' magyar, ki Cicero leveleit, nem
mint én 57, hanem 75 éves korában fordította
így elkészülve az egész, úgy is Cicero öreges
kori

levelei nyomtatásban körül belől 150 ivre
menének.

Igen le fogsz nekül kötelezni, édes barátom. ha
1, ad atticum: 2, ad fratrem; 3, ad Brutum
kötli levelei Caesarek, valami jó jegyzetek-
kel s kéj olvasható betükkel nyomva kiadásban
szeretnék adatjanak (bizonyos kézhezvétel
szantigueriekkel) megszerezetni s kamarjá-
ban per Kosgleba letétetni szivesked. Akár
ezt kölcsön s kéjemletes szerződési meg, kinek
kedvesen vetendem.

Az Értesítő nem jutatot, mellyben Értesíte-
sem kinyomva lesz, ne szünjél küldeni az emlitett el-
kelem ugyan mindjárt kezemhez kolgálhatni.

Félek-e, hogy e' telán elvis bizakodott bizodal-
mammal terhedre vagyok? De kéj a te barát-
med minden jó és kéj, szeretet barátid vánt
fohe ki nem fogyhat.

Vagyok és állandóul maradok

Körülelem barátod

Fabian Gábor

Kedves barátom!

Olly hosszú szünet után, mint legutóbbi levelemtől mostanig tartott, nem tétlem, szíves lész ismét sorainnak, a barátságnak és Cicerónknak néhány percet áldozni. Annyival is inkább, mert ezzel hozzád irni kötelességem is némileg; mintán az Értesítő azon füzetét, mellyben Értekezésem megjelent, becses gondoskodásodból, e napokban venni szerencsém volt. E becses figyelmedet illő megköszönnöm. Elgöbenis tehát azért fejezem ki legforróbb köszönetemet előtted, kérvén egyszersmind, hogy nekem az Értesítő czentúl rendesen megküldeni, ne sajnáld, vagy eszközöld hogy azon úton, mellyen mázok, és is mindig kapkassan. Úgy a kulvilággal, mellytől jelenleg egészen elszigetelve vagyok, e tudományos körlöny által, legalább érintkezésben fogok állani — mi vám nézve, szakomáik fogva múlhatlanul szükséges is.

Én Cicero levelein szakadatlanul dolgozom. A' szép részét, mellyet elvállalatom iránt mutattál, kettőzetté buzgalmamat, annyira, hogy azmár nálam egy hatalmas szenvedély, mellymellett minden egyéb élvezetet, egészen felejtek és azidők vi-

Kon

vontagsjaire is könnyeden türöm. Szerel egybeköz
azt ezzem c'réphan, mint Wieland hasonló eyetbeun
zen ki magyarázni szokott. "Ich fühlte ein dring
gendes Bedürfniß in mir, ohne dessen unmittelbare
Stillung ich nicht länger existiren zu können glaubte
es war mich je bälder je lieber aus einer fürchter
lich eingeengten Gegenwart (welche ich nun bereits
hinter mich habe!) in eine andere Welt zu versetzen. –
Wie hätte mir zu Befriedigung dieses Bedürfniß
– neuen guten Genius einen glücklicheren Vorfall
einbringen können, als die Übersetzung der Briefe
Ciceros! Mit dem 1. November 1806 wurde der
Anfang mit so gutem Erfolge für mich selbst ge
macht, daß ich von allem, was einigermaßen um mich
vorging, wenig gewahr wurde!" Bei dí ia ezen ey
ber elolam az örtelemert a' Fordulásról. – Azért
mind azon gondol, fáradtságról mit a' Fordulás Tol
lejtett kiállítás megírtam, amiről nem irtózom,
sőt benne még egy egyenes jelentés lelem. E' vélet
közlöm nézeteimet is ehez ömlest elfogadom; és pe
dig a' jegyzetek mivel bővebben adnám vége, ez
ben; a' levelek chronologiai rendjeiből kimaradt
ban, hogy a' vegyeseket (vid: Diversos) is, az Attic
ad

– azokat is Albert is Tübi – külön chronologice so
– jon közöl. De ugyis e' két fele levelek egyet nem
tartom (kis Wielandot tette is) nem tartottam
arra hanem magokban, mert külön levelezők, fiai levelei
k' Ciceronak pragyerekeinek által, mind igaz ra nézve
re, s tenek valódi mély thineség, s legbizodalmas
hangúl fogva, egyben ügyét a vegyesek politikai, ud
vari modorúrkodásoktól élető jellemzik; mellyek
ueh egyik illva fölnő eleven Colorijából az elegyes
által, ok le hogy mosodni Majdig a Bennfen
kor illeti: igen szerencsém, ha azem azon forrásher ve
zetnél, mellyből oeknek apocrypha ágnak folyo vizey
2 Defect mentend. Mert arról en is hallottam mindabb
jo és contra valamit; de értheti magamnak sohe
nem látam. Igen közelebbről, ha egy illyesben jutottam
Hazámnak a' Bruttusban irt tével ellenmondó egyezés
ről, nem hiszem; sem is lehetne meg okok.

Ciceros levelei az Attikus ajánlott sorozatban még Dio még nem forejtenek. Mert Wieland for. mint Abist; ő pedig a legjobb Commentatorokat, mint Manutius, Grave, Lambinus &c. mind fölhas. nálta. Hanem Wielandból maholnap lesznek nart ő en Atticushoz irtából a' 3 utsó s. m. XIV, XV ej XVI. könyveket (mely okban bele kelvenni)

nem

a

nem adta, azaknál a Barint más vezetőhre, sége-
dabre lebbszükségem. Szeptig már Attiaszból is 12
könyvet kép vagyok. Ha tehát Schütz kiadásában jó
notákkal is el van látva, nemcsak varianszokkal:
megkérlek, legy szíves azt nekem az arade gyors-
kocsi által (Agente lessen ufy Kopplaba László,
kis kid utszában) megküldeni az árrát ugyanazon
Conductor által nyomban és körcsönettel kezedben
szolgáltatom.

Ha válaszoddal, mint számolok, megörvendeszt-
teni kívánsz: legy szíves egyebeket is, miket rám
nézve érdekkel bírónak gondolni fogsz, velem közlen-
Salmon barátink: Körösmarty, Bajza, Cinezor, Pa-
felöl, úgy alnok és Wellgaról is, kiről mint
ollyat hallék, hogy már régóta rossi betegségben
fekündnek és felszyógyulásokon remény sem volna
Szegény Bajza borzasztó eseteit tudom – csak köz-
lebbi körülményeiről óhajtanék értesülni.

Megbocsáss, ha talán nagyon tálálék tarjszkád
mi. Ennyit tőled a Cicero köpönyege alatt, bi-
tosan remenylek.

Arad, maj. 7ki 853.

Szinte barátod
Fábián Gábor

U.i. Hát Kazinczy's kiss tiredékes fordi-
tásait Cic. levelei ből, nem szerezhetnéd meg nekem?

Arad, jul. 21ken 853. 41

Kedves barátom!

Lehet két hónapja, hogy hozzád egy kissé terjedelmesebb
levelet intéztem és mivel benne némellyekre meg-
kértelek, azóta reá folyvást vártam a választ.
Te mind eddig nem feleltél s a helyett hogy azért
bármi esetben is haragudnám, inkább azon aggódom,
hogy a levél nem jutott kezedhez. De aggodalmam-
ban félelemnek vésze nincs; mert a levélben sammi
compromittálható nem volt. Többek közt arra kér-
telek, hogy nekem Cicero levelest Schütz kiadásában
küldened meg. Most, minthán forditásommal – még
a Brutushoz ivt levelekkel is – egészen kész vagyok;
a könyv többé nem olly sürgetős; de még is nagy
örömöt szerznél nekem, ha hozzá juttatnál. Sze-
retném bírni a Scheller nagy latin – német kótárát
is; ha legalább csak azt is, valami antiquarius-
nál – (mert azaknál bizonyosan kapható) pénzemen
jutányos árron megvehetnéd s lehüldhetnéd, azzal
rendkívül lefognál köteleznie. Gondolom az 1798ki
kiadás lesz a legjobb; de azt se jobban fogod tudni
nálamnál s a részben a választást egészen rád hagyom.

Al

Akkalmál minden horrim Lubomirskihez, egyfelől minden
Zorra az uradi gyerekeji nitesse pesti ügyvivőjéhez
iff. Rosrgleba László jelelem Ki i ez úton tőlem
a'pénzt is kitudja vállul magáról. Az vocem
pénz! Kezem Bajza barátnk mundrin, ez il.
tolad hozzám Küldöd ven 32 pf van ezüjöre eddig
mellyet hogy még kezemhez nem Kolzábrazam, oka
ez, mert folyvást többet is remélyek ő mive
nyam, mint interesült állandó politicus folyó
gyásat alatt álló szenvedélyes anarchiába egyén
kényéről nem tudósítok, a gyüjteit egyben
mádikra bizam; Ki ez inest felmlon Kondorosfer
tepét ő ott ifjuét mósfud adnia élt, onnét
még ez vissza nem Küldé. De mire a' Kérkezvé
tele nagyon sürgetem ő legtöbbet, a' mint ez
ő visszatér, egyuel vele együtt a' pénzt a
Küldöm kezed.

Cicero levelei Akademiaiurul gyüjtésem
Kétségtelen Kiadásom. Hanem hogy az adomi
nyom minél több becsel birhassa, azt a' leg
jobb, legdiszesebb könyvtáram darabjaim be-

mutatni. E' végben ij tehát a' te bölcs tanú-
sodat is aesthetica ifjuságot akarom kihallni.
Akarom, hogy fordításom a' nagy publicumnál
ezután élvezhető legyen, vélemenyed ei forma
Commentárok (mely talán kövebbel) czélom eztol-
tatni. Hanem mivel ez tervjedalmes kd. mosta
tátni. Ismeri ezt a' tőled Küldött, hová iktassam a' jegyzeteket? a'
könyv alá-e? vagy minden kivél, vagy minden
könyv végére? vagy Külön töltelékben talán
ez egy Kötetben az összes kivelek vagy? Gyu-
tem a' jegyzetekben, a' hosszabbakat ő rövidebbe-
ket, a' historiaiakat, nó- vagy Kifejezéj vilá-
gositókat, variansokról szólókat ő ez alkalo-
mokra, vagy mindent együvé foglaljak-e? Ge-
nyem, vagy mindent együvé foglaljak-e? Ge-
Em még nagyon sokat gondolkodtam; de még sem-
miben megállapodni nem tudtam. Ez ügyben
jobban értesz. Ha még értesítesz ő akkor Ugyst
magyarázom a' dolgot; Kérlek tehát tanácsá-
nyodat, hogy ő tervemet Kidet egyben is megtudjam.
– Az egyiket egy a' tárgyhoz illő terjedelmes
értekezésre bocsátnám alább; melly a' talajban a'

dolgot

Kedves barátom! E'csomót nem postán, hanem alkalom által Küldvén, levelem pimaszor alelyán nem fogsz megjiskörni. Az idők — ezen nyövü idők! — illyenekre Kényszeritnek bennünket.

Válaszoddal a'milly kottam kejtél, olly bőven Kielégitettél, megfelelt mindenre, meg ezzben várakozásomnak. Azért irtam, mit tőlem kivántál, és is pedig leheto pontossággal teljesiteni. Ja Küldöm fordításomból a'mutatványokat, tovább pedig nem tudom halasztani. Immár Követ Ezerestehetsz az egészre, és ha ítéleted megfelő állapitva: ez velem akkor, ő-szintén, legjobb tartózkodás nélkül közöld. Annál inkább, mert hozzá a munkámmal becsületet valljak, nemcsak nekem, de — Elmondom — magadnak is ódzkedben áll. Tudnod Kell ugyanis, miszerint Cicerómet ajánlani Kozni az Akademiának: ajánlani tenned akarom. Ohajtom, hogy benne nevemnek, nemem barátságunknak s Különösen a'te irányomban folyvást tanusitott nemes részvétednek is emléke maradjon. Mert azt nem Lejelentheted, mellyel igen Követelted engem magadnak végtére arra, hogy egyik irodalmi pályámon szivet figyelmed, megtisztelő bizodtásaid, tanácsaid, sőt fáradságos szolgálatid által Követettél és minthogy Karon fogva vezettél. Engedd nekem az örömöt, hogy mind eddigi hálámat előtted s a világ előtt ez úton legyen szerencsém nyilvánitani. Cicero majd minden munkáját valamelly jó barátjához intézte s azt a'többi dedicatiotis többnyire úgy tették. Ki e'Kötés Emlékezetül beszülöm; benne valami megkatót, nemi lemoly gyengeséget és a'szivnak a'szivvel biongos rokonszenvét nyilvánitom.

Most térve arrol, mik vállaidban fekszenek: igazad van, hogy én Wieland fordításából csak az öt kötetet, a'hiányzatokat kivám; ezért bár az egész Körez fordításával már Kész vagyok is, a Schützfele Kiadást mégis kedvesen vennem, hogy a'benne találandó jegyzeteket is Kiválaszthassam. Elfogadom a'Groter Kiegészitett Kiadását is, bár nagyjavitási árron; valamint Schellert is, ha ez úton magukat, ezért a'bolti árrt erőnyem sokallja. Kis és Kalinczy próbafordításaikat, hiszen Kétségtelen vagyok nálálóleni, ha nyugodt hozzájok [illegible] ezért rendelem

Vál. oct 15
53

dassicusok ismeretére is készüljön valamit. Felain jó lesz: pó- tizy- és néz- idegzetes Lajstrom. Utasitsz Levelek minden ben ő nevedhez nézve, hogy Barátnam kerüld ily tartozodás elkülöni. Ki barátomnak nem ezek czimzelek, de kizelelis ő nem lehetne nagyobb fájdalom annál, minthe abban, mire a kisinnélfogva nagyonat folyjogositnak lássam, czalatkozom kellene. Mert az olly örvény jó barátok mellett nintsenek itt a'hol vagyok. Környezetem, tudományok, Könyvek, Kiket adafolin bővön kivánnék vagy nem nagyon nélkülözhetlenek vagyok. Ha ti nem volnátok, ezt Kellene vallanom, nem ösmerem barátságot e'földön, ez ideálom pontot valódi — — Valaz nélkül marad a'Levelemben arra is megkérnelek, hogy nekem ez Akademiai Értesitőt ő Mindenat rendesen Küldeni légy Szives. Miért nem tudod: add Isten; nálam a'Szó fogadás nem szokásunkban soha.

Kellek, áradollak ő válaszodat várom

őszinte barátod
Fábián László

Lodi ellőtti. Ki barátommal nem ezek czimzek, de kiszakis ő nem lehetne nagyobb fájdalom nem annál, minthe abban, mire a histanulság va nagymat feljogosítanak lássam, cselekedni hellene. Mert az olly örvetü jó barátok mellett minthtől itt a hol vagyok. Környezetem, te velünyek, Ettet adafon bővü pénzem van, van vagyis nélkülözhetlenek vagyok. Ha ő nem vehettek, azt ellene vallanom, nem összessem barátságot e földön, az ő ideálom pariát valok

— — Valaz nélkül marad a Akademiá arra ő megkérnek, hogy nálam az Akademiá Értesítőt ő Museumot rendesen küldeni kéjj Pirker. Miért nem tudod: add Isten; nálam a Zöld Pénz nem fizhiányzani sohe.

Ölellek, csókollak ő válaszodat várom

őszinte barátod
Fábián Gábor

Válaszoddal a'milly kottam kéjtél, olly bőven kielégítettél; megfelelt minden re, meg ezzben várakozásomnak. Azért először, mit tőlem kívánsz, ez is fenek lehető pontossággal teljesíteni. Ja Euklion fordításomból a'mutatványokat, tervein pontosítni kezdvén adva. Ennek következésképp tehessz az egészre, és ha ítéleted megfelő állapítva: ne velem akarnál, őszintén, legszigorúbb tartózkodás nélkül közöld. Annál inkább; mert hogy a' munkámmal becsületet valljak, nemcsak nekem, de — Eimondom — magadnak is adósságban áll. Indnod Ell ugyanis, mióta Cicerómet ajánlottad az Akademiának: ajánlani tenéked akarom. Óhajtom, hogy bőszni az Akademicusnak: ajánlani tenéked akarom. Óhajtom, hogy benne nagyok nevemnek, hanem barátságunknak ő különösen a' te irányomban folyvást tanúsított nemes részvétednek is emléke maradjon. Mert azt nem képzelhetd, mellyen lelkesedtél eygem magadnak végett azzal, hogy egyik irodalmi pályámon szíves figyelmed, megtisztelő bizalmad, tanácsaid, sőt fáradságos kolgálatad által elősegítettél és mintegy karon fogva vezettél. Engedd nekem az örömöt, hogy mind ezekért hálámat előtted ő a' világ előtt ez úton legyen szerencsém nyilvánítanom. Cicero majd minden munkáját valamelly jó barátjához intézte ő azt a' többi dedicatoris többnyire úgy tették. Ki e' kodási Eimondhatlenül becsülön; benne valami megkatót, nemi lenyelgyengedséget és a' szónoknyomozának a' szíves bizonyos rokonszívat vélem észre.

Most térve azokra, mik válaszodban foglaltatnak: igazad van, hogy én Wieland fordításából csak az öt kötetet, a'hiányzatokat bírom; ezért bár az egész Körez fordításával már régtől vagyok is, a' Schützfale Euripidest még is kedvesen veendem, hogy a' benne találandó jegyzeteket ezzel lehetnem kiszámítsam. Elfogadom a' Prater ajánlatát Euripidesre is, mutatványnyi árron; valamint Schillert is, ha ez úton megkapható, ezért a' bolti árat erőnyem sokallja. Kitt és Kazinczy próbafordításait ismét kérjük kérjétlen vagyok nálunkat, ha ingyen hozzájok jutthatok. A' Museum, azt gondoltam tőled, azért rendeltem meg; de annyit is elfogadom, hogy bírtam, érdemes lesz-e állandójára járatnom. Az Értesítőre mulhatlanul kíváncsi vagyok és lesz.

Meg

Lodi elkülöni. Ő barátomnak nem ezek czimezlek, de kiszlelés ő nem lehetne nagyobb fájdalom annál, minthogy abban, mire a kitanulásra va nagyrant feljogosítanak lissan, gátoltatnom hellene. Mert az olly ötvenü jó barátol melleminthető ito a hol vagyok. Környezetem, tő vélünyek, Lilet adafon buvü szeretőn van, van vagyo vélhü közbelenek vagyok. Ha ő nem vehetsek, ezt Ellene vallanom, nem ösmerem barátságot elfogadni, ez ő ideálom barátvalódi — — Valon vélhü mondo Avalentban arra ő megkérnek, hogy vedem az Akademiá Értesítőt ő Mercuriust rendesen küldeni légy szives. Miért nem tyed: add Sző; vilsem a Szép szerető nem szégyenjemi soha.

Heller, dolgok ő válaszodat várom

őszinte barátod
Fábián Lábon

Válaszoddal a' mélly kottam kéjtél, olly bőven kielégítettél, megfelelt minden re, meg ejtsen várakozásomnak. Azért siettem, mint tőlem ő vánsál, ő ő is lerek lehető pontossággal teljesíteni. Ja Fülolom fordításomból a' mutatványokat, tetszés szerinti használatodra. Imét Fövet szerelt tekintsz ez egészre, és ha ítéleted megtsp állapítva: ez velem ezennel, őszinten, legszivb tartózkodás nélkül közöld. Annál inkább, mert hogy a' munkámmal becsületet valljak, nemcsak nézem, de — Ejmondom — magadnak is érdekedben áll. Tudnod Edell ugyanis, miszerint Ciceromet ajándozni az Akademiának: ajándani tenéked akarom. Óhajtom, hogy bészni neveznek, hanem barátságunknak ő különösen a te irányomban folyvást tanúsitott nemes tévétednek is emléke maradjon. Mert azt nem képzelhetd, mélly igen lelkesedtél engem megadnak végtra azzal, hogy egyik irodalmi nályámon kivel figyelmed, megtisztelő bizdításaid, tanácsaid, sőt fáradtságos szolgálatad élénk elősegítettél és mint egy karon fogva vezettél. Engedd nézem az örömöt, hogy mind ezekért hálámat előtted ő a' világ előtt ez úton legyen szerencsém szerencsém nyilvánítnom. Cicero majd minden munkáját valamelly jó barátjához intézve ő azt a' többi dedicatoris többnyire úgy tettek. De e' példa sem mondhatlenül beigazolni; benne valami megkötőt, nemi kényszerítőt, a' tudományosságnak a' szivveli bizonyos rokonszenvét ugyan ésre.

Most térve arolra, mik válaszodban foglaltatnak: igazad van, hogy ez Wieland fordításából csak az öt kötetet, a' hiányosat birom; azért bár az egész Görög fordításával már régen vagyok is, a' Schützfele Lexikont még is kedvesen vennem, hogy a' benne található jegyzeteket ezt lehetlen hozzámban. Elfogadom a' Grotet kiegészítést kedvesen, autográfnak árron; valamint Schillert is, ha ez úton magkapható, mert a' bolti árrt erőnyem fokallja. Kis és Kalmczy próbafordításait finise kénytelen vagyok nélkülözni, ha ingyen hozzájok nem juthatok. A' Museum, azt gondolom tud, azért vandalizmus meg; de annyit is elfogadom, hogy látsam, érdemes-e állandólag járatnom. Az Értesítőre mulhatlanul szükségem van ő kéri.

Meg

Mezjegyzés Epi'rodr, hogy a Quintushoz Írottt levelek fordításá-
ról nem tettem említést. Nem; mert általánosan mondottam, hogy
Cicero minden leveleivel kész vagyok. Hogy tehát tisztán tudd, mi
évrettem ez alatt: most rendre megnevezem, mik vannak általam le
fordítva. Le vannak:

1, Epistolarum ad Diversos libri XVI.
2, —— ad Atticum l. XVI.
3, —— ad Quintum fratrem l. III.
4, —— ad Brutum liber singularis.

Sőt ezeken kívül Asuie le van fordítva nálam:

— Quinti Ciceronis: De petitione Consulatus ad M.
Tullium fratrem liber. És ez azért, mert Cicero
leveleinek e gyűjteményében, többeknek a' közzé tett levelei is köröl-
vék; sőt Tiro szerkesztése szerint, az ad Diversos czimüek VIII-ik Köny-
vét egészen a' Coelius levelei tsák. A' honnét ez annak idejében
e gyűjtemény eddig általánosan ismeretlen "Cicero levelei" czimét
is (az Atticushoz irottakét, mint narancsban ciceróiét kezyván ezennel
az alatt) így akarnám változtatni: Cicero levelezései. Mit kób
lesz te ehez?

Cicero életét természetesen megírni nem. De az a kérdés,
mire lehessen azt, mai világban (ebben a mienkben!) úgy a' hogy
ein Ízetnem és illenék, magyarni? Most, midőn a' classica iroda-
lom: a' társadalom testén vágódó féreg-nek hirdettetik. Olvastad-
Gaume borzasztó munkáját? Én olvastam. Berény alighe mert
e dolgozatról semmiben egyéb a' Szávai chronicai modornál. Irre
derek segédforrásokkal birok; meg lévén nálam Fabriciustól e munka:
"M. Tulli Ciceronis Historia per consules descripta et in annos
LXIV digesta." Benne minden nevezetesebb historiai adat Cicero
Korából kihalálig, de perfe minden pragmatica nélkül. Mind
e mellett az általad fölemlitett Middletont — már azért is, mert
[illegible] mindenedet, megismerni rendkívül óhajtanám; és ha megad-
[illegible]

A' könyv nálam el nem vész; ő ke elvesse, Lotharesen megis-
zetnem; bár külön megrendelés utján érette az egyszeres árt is
Sajnállom; de nem fukarságból, hanem korlátságból. Lássd, mester,
dök milly cnak lehetnek olly anokra nézve, kiknek semmi hiá-
talok, semmi kesetük. Élünk a' lélekből és ez mindennek fölött, a'
nélkül hogy pótolódnak.

Jó barátinkat, kik még oda fönn volnának: Vörösmartyt,
Erdit, Szemerét és Kibanyit szivemből üdvözlöm (Bajaról
hallgassunk, mert a' vágondolás maga őrültségre viheti az embert)
tegedet pedig, tőled az igéretet várva, ölellek és vagyok

Arador, augusz. 22ei 853.

kötelezett barátod
Fábián

U.U. A' pénzt, mellyet szegény Bajánk nemrégiben akkori gyűjtött-
tem, mindig azért kiküldeni, mert az általános lapot Gál,
kinek azt gyűjtés végett átadtam, falun kívülvagyva vissza még most
sem kaphattam. Tovább azonban már nem várok; hanem ez által kül-
döm korrid a' pénzt 35 ftot, magában — az általános lapot pedig
majd akkor, ha megkaphatom — szükségi fogom komolyan.

evtekem és stb. meg-

fordítva. Lásd vannak:

1, Epistolarum ad Diversos libri XVI.
2, —— ad Atticum l. XVI.
3, —— ad Quintum fratrem l. III.
4, —— ad Brutum liber singularis.

Sőt ezeken kívül Szuic le van fordítva nálam:
— Quinti Ciceronis: De petitione Consulatus ad M. Tullium fratrem liber. És ez azért, mert Cicero leveleinek e gyűjteményében, többeknek s' közt ezt levelei is közöl-vék; sőt Tiro terjedelme szerint, az ad Diversos czimüek' VIII^ik = könyvét egészen a' Coelius levelei tesik. A' honnét és annak dejében e gyűjtemény edig általánosan használtatik "Cicero levelei" czimét is (az Atticushoz irottakat, mint nevezetesebbeket leggyakrabban ezzel meg az alatt) így akarnám változtatni: Cicero levelezései. Mit kób lesz te ehez?.

Cicero életét természetesen megírni nem. De az a kérdés, mit lehessen azt, mai világban (ebben a mienkben!) úgy a' hogy ez részletein és illenék, mezjini? Most, midőn a' classica irodalom: a' társadalom testén vágódó féreg-nek hirdettetik. Olvastad Gaume borzasztó munkáját? Én olvastam. Bevisz alighe mas-dolgunkról semmivel egyéb a' Szávai chronicai modornál. Ezek segédforrással birok; meg lévén nálam Fabriciustól e' munka: "M. Tullii Ciceronis historia per consules descripta et in annos LXIV digesta." Benne minden nevezetesebb historiai adat Cicero születésétől kezdődik, de perle minden pragmatica nélkül. Mind e' mellett az általad főkelintett Middletont — már azért is, mert reménylem mondod, megismerni vendégül óhajtanám; és ha megad-nak meg van i' nekem időnkénti kikapcsolatra (talán jövőállásom mel-lett) lehetőleg Pécs benne, kimaradhatlanul Cicózelegnél általa-

A'

talnk. Semmi kerepek. Élünk a' lépből és a' [illegible]
nélkül hogy pótolhatnék.

Jó barátinkat, kik még oda fönn volnának: Vörösmartyt, Erdit, Szemerét és Ribányit szivemből üdvözlöm (Bajairól hallgassunk, mert a' vágondolás megy őrültségre viheti az embert) tegedet pedig, tőled az igértetket várva, ölellek és vagyok

Aradon, augusz. 22ikén 853.

leendő tisztelője barátod
Fábián

NB. A' pénzt, mellyet szegény Bajainknak számára eddigi gyűjtek-tem, mindig azért kelesztettem fel Pestről, mert az általános lapot Pál, kinek azt gyűjtés végett átadtam, fában kimerygta s' vissza még most sem kaphattam. Tovább azonban már nem várok; hanem az ottani Pál-dium kezéről 35 pftot, megjában — az általános lapot pedig majd akkor, ha megkaphatom — szigorú fogom kovolyan.

Arad, novemb. 25ken 853.

Vett. nov. 28. 1853.

43

Kedves barátom!

Ez úttal nem attól kell tartanom, hogy levelemmel
koxán alkalmatlankodom, hanem hogy talán kéjöbb
is jövök, mintsem illett volna. Mert valóban, u-
tóbbi gazdag és becset tartalmú küldeményed ál-
tal igenis lekötelezél arra, hogy ritka szivessége-
dért, tartozott köszönetemet, minél nagyobb kész-
séggel fejezzem ki előtted. Oka elkéstemnek az volt,
mert Cs. urral, ki a töled átvetteket hozzám har-
madik kéz által küldé be kivülröb, azóta csak
futva találkozhatván, töle mindeddig meg nem tud-
hatám, kell-e Schützért és Wielandért neked fizet-
nem valamit? vagy hogy azokat Emich, velem való
számadásába iktatta be? Elsőben is tehát a rész-
ben oda utasitalak, hogy ha az emlitett könyve-
kért fizettél: árokat Cs. urtól, ki most ismét
oda fent van, nevemben kérdd meg és egyszersmind
általa a minap nálad hátramaradtakat, u. m.
1, Cicero leveleit Kis- és Kazinczytól; 2) Midd-
letont; 3) a Nizoli Cicerói szótárát; és mert
sem Irod. Történetem, sem Esterházym meg nincs,
ha velek nekem kedveskedni kivánsz: ezeket is
megküldeni ne sajnáld. Egyébiránt a már kül-

döe

dúckéra fizedd crannel legforrább közönemet
Le nem irhatom, hogy ezek ő reájok vonatkozó
tartalmas leveled, milly rendkivüli örömmel ho
gáltak. Végtelenül fogytam vsher Sajnálni, hog
ezen leveled, mialatt fordításon keresem elül Eidon
Schütz kiadásában nem léthatám vala. Mert
eschengyan e' Kiadást minden általam eddig i
mertheknek elsőbe tettem. Kár, hogy benne a' nyom
dai hibák számosak; kügyetlenek — kivált a
chronologiai sorozásnál — nem is vesztő légyen be
levült. Ámen a' Praeterpeka Wielandal nem so
kat nyertünk; mert az öpves levelek abban sz
denek meg; és az Diversos-féléből, több egyes
levelek mellett, a' X, XI és XIII. Könyvek pun
te egészen hiányzanak, valamint azon pótlékok
mi Ezt Gráter, elöszavában (C K köt. VIII. lap)
igér. Ezzel szemben kezdetbé sem tudom; Schü
Epistol urlam mindent. De hogy Schellert meg
nem kaphatók, feltette Sajnálom; valem a' Kötetet
vélhetőleg nem lehet; ha nem is más Czeréért
de az öpves minai elsticuspk tehnetéből. Kéri
hogy annak valami úton-módoni megszerzhetésébe
tovább is segits, újra kérhatom Levelek. Ide

len

benesen kényszeren vagyok beárni a Schellen Hand-
leidamnak Linemannféle kiadásával, mellyel
Magyar Mihály antiquarius megtámadó. Ugyan-
ért Cs. urat, de mellékelt megbiró soraimnál
fogva, általad annak megkocsán felvilágosítani
kérem.

Ciceromat illetőleg, nézzed úgy a' fordítás,
mint a' kiadás felül, kalyaslem s' ötsli ábrában elfogy-
dom. Hogy dolgozásomon még van elég simitni való,
magam is jól tudom; a' honnét azzal folgozást fizetl-
lorem is; olly' gond- és szigorral, hogy a' mülő-
désem folytán, az első fordításból alig marad ny-
lét sor meg, egy lapon. A' kézzed mutatványul fel-
küldött levelek sem mentek volt még ált a' végső
vizsgálaton; azok, valamint az előjök valott jegyze-
tekis azok futtában elökapott gondolatok közlen
mingül tehnetődök s' ugyan arra való. Hogy ne-
ked még is dolgozatom minőségéről némi fölvilá-
urk. Ha szomban a' kiadásnak azon módját,
mellyet javasolsz, ti is szivesen elfogadok, elöt-
tem ne megnyirbálod is: képes vagyok tűzzeno
egy közösre való más teljesen Lész fordítással

Vol

Ki
Ki

szolgálni. Az egész, így létem, mint a' schütz kiadása, leo jó Esteret fog tenni; minek ugyan tatása elhúzódhatik egy évig, és én az alatt egy Esteret a' mitsik után szépen sajtó alá adgat. hatom. Ha tehát a' minél előbbi kiadást óhajtod bírását lépéseket tehetsz a' Lendthez. Az általa javasolt módon annál inkább Egyek, mert így ag. d, hogy a' munka vagy egyen újjában elhagyom e. hetni. Hogy ez, a' mitsik mód mellett, az eladá. mire tiltó határozata miatt nem effectuálható — meg vallom — elfeledtem. De nem gyodas én Caroninba így elvagyok merülve, hogy mellette egyáltalán en magamat is elfelejtem.

Irod, hogy ha meg a' levelekben általtekintem fog jak a' bölcselkedési munkához. Minthe csak Lehe lembe látnál, így szívemből beszélsz. Tőle én me gamat még elhatároztam és a' kiadásom leté'ülése nem szenved tétséget, ha élak. Mert Cicero jobb munkáink sincsolly szenvedélyes kedvelője v gyek, mint levelének. Azokban a' régi világ gése bölcselkedés leteve látom; tanulságosabb élvezetesebb s' fűszerrel szépesebb alakban, mint Sem megnyúl az istenek ügyiszett Platónál

Már

Már eddigis alig állhatám meg, hogy a' munkák ból, előljáróleg ezzel meg ne próbálkozzam s' munkapartiba fogtam a' de Divinatione első könyvé nek; kiértgetvén mint Lengnick ex ex ejem most a' jesuitai világban, konvenének latsó mű, me gyünt; henem. Szerencsémre az első könyvben minden sót előforduló sokat Avatusi versek konstruálá la úgy megvizsgálásától, hogy jövő szülőim effele versificatiokkal most a' drága időt nem veszteszem vele ex által felhagyytam; de ha a' sor a' bölcselkedési munkákhoz kerülend, akkor, mellyet elvégzek, a' Divinatio latsó lesz, ezen belőle sólajtsárendi motóval: Ut religio propaganda esset, juncta cum cognitione natu rae: sic superstitionis stirpes omnes eruendae sunt ezek elleplülésével, vallyon a' egyházi tudomá mi s akademiai viszonyokat abban megyhet nem-e? Mi a' rhetoriamunkát illeti: mines anyagi aire, mellyete bármelly újabb nyelvből illy szín mű munka fordításra megyen elgondolom: de Ciceroval a' folyéges de Oratore, Brutus és a' fordítani olly élvezettel tudnám, minővel a' Vir. gil istenei szépségeit élveztem. És így nem vagyok jósolsz, midőn azt mondod, hogy Cicero vagyam fog

Szív

Ki
Ki

száradni; mert azt ennegam is úgy akarom; és
a' Parcák életem már kissé hosszúra nyúlt fo-
lunk kedvezzenek. Juvenalist fordítni sohe nem
volt komoly szándékom; mit belőle pár év előtt
oda fenn veled közöltem, akkori unalmas órácsi-
nak egy elmefuttatása volt csak.

A' Bajza számára általam felküldött pén-
tegett nincs mit aggódnod; azt, távollétedben
Fóth Lenczi barátunk vette ált nyugtatvány
mellett; a' Cicerói mutatványt pedig, pegetele-
ben levelemmel együtt, ugyanakkor Ring Ado-
ján, akademiai irnok; s' mintán a' pénzért, a'
onnal az illető példányokat is megkaptam, te
pedig a' csomót szintén vetted: e' szerint rendén
van minden.

A' hosszas panzákért, mellyeket levelezé-
sünknél tartani szoktál, szivesen megbocsátok,
csak nekem engedd meg, hogy valamikor szükség
érezem, mindig szabad legyen sorainimal hozzá-
fordulnom. Mert nem kepzelheted, millyjól e-
sik nekem, veled rokon érzelmüvel közösen kad-
vellt Cicerónk felett ottan-ottan egy pár szót vál-
tanom. Isten velünk!

hü barátod
[illegible]

Barátomat, Csomortányi Károly urat kérem, hogy
ha t. Toldy urnél tejzemről valami fizetendő volna,
kifizetni és Magyar Mihály antiquarius úrtól
számomra Scheller Lexiconát 5 pfton megvenni
szivesedjék. Arad, nov. 25ken 853.

Fábián

Vitt. május 7. 1811 46

Kedves barátom! E' kevenyészett sorok kiseréte-
ben köszönettel küldöm hozzád vissza Török Gábor
fijai által 1, Nizzolit; 2, a' két J. M. O. Miner-
vát és 3. Kasinczij fordításait; mellyeket már
rég kezedhez szolgáltaték vala, ha biztos alkalom-
ra nem vártam, vagy azt több izben el nem szalasz-
tottam volna. Az elsőnek semmi hasznát nem ve-
hettem; de a' két utolsót szeretem, hogy láttam
mert belőlök azt a' meggyőződést szeretem magam-
nak, hogy az én fordításom sem kisb sem Kasinczijé
mellett semmit veszteni nem, de sőt nyerni fog.

A' mint az első kötethez való jegyzetekkel
kész valék, eszembe pára, hogy, már életem 60ik
évét járván, én e' munkába – mint Wieland
's mások előttem – bele is halhatok és akkor, ha
a' szöveget letisztázva nem hagyom utánnam,
minthogy impurumomon más el nem mehet,
egész dolgozásom használatlanul veszhetel:
jónak láttam a' jegyzetek tovább folytatásá-
val azonnal felhagyni 's minél előbb a' szö-
vegnek sajátkezzel letisztásához látni. És eb-
ben immár az 5ik kötet vége felé járok
's gondolom a' fiókkal vagy is utolsóval ju-
lius elejéig kész leszek. Ekkor azután, meglé-
vén a' mi az esse, azt mi a' melius esse-
hez tartozik – u. m. a' nótákat egész

nyú

kész lesszek. ...

nyugodtsággal folytathatom és, ha szám
tásomban idő, egészség és más akadályok m
nem esznek, az egészszel ez év végeztekor re
ben lehetek. Middletonra tehát még add
szükségem lesz és nehogy annak más honnét m
szerzésére időt és gondot kelljen vesztegetnem
kérlek sengeld a kezemnél lévőt vegyig ha
nálnom, ha tehetsed.

Muszumodat hanyszor veszem; de nem
tudom, ezért és egyéb kiildemeinyeidért már m
vel vagyok adósod. A' mivel hát tartozom, sp
ecificáld, hogy megfriethessem.

Az elnök halála által okozott roppant
veszteséget méljen érezem és hogy utóda, a' la
pokban jelentve volt gyvil jyki határnapon,
meg nem lőn választva, azon aggódva csodál
kozom. Sajnálom a' dzék Repiczkyt is, ki
nek helyét jelenleg szinte nem tudom ki fog
kellőleg betölthetni. Miettam a' jó Czech
is élhetett volna még; de ha meghalt,
requiescat in pace.

Ölellek és vagyok

Aradon, majus 1. 855.

igen barátod
Fábián Gábor

Tekintetes
Toldy Ferenczi nonak, a' Magyar Aka-
demia titokuskának, tisztelettel
3 korona utfizában, a' vad embarnél.
Pesten.

Arad, julius 4ken 855. 47

Kedves barátom,

Más mód hiányában, kénytelen vagyok neked alkalmat-
lankodni egy kéréssel. Czech János árrverésre szánt
könyveivől nekem is küldetett postán egy jegyzék.
Kiszemeltem belőle néhány darabot; de nem tudok
a' jegyzékből eligazodni, mint juthatunk mi vidéki-
ek e' könyvekhez, hacsak magunk licitálni fel nem
megyünk, vagy meghatalmazottat nem küldünk. Mert
az mondatik: ohne baare Zahlung semmi ki nem
adatik. De ki a' licitatiónál ott nincs: mint fogja tud-
hatni előre a' fizetendő mennyiséget? Nem lehet
még irányozva sem; mert a' könyvek mellé boltó,
vagy limitált árr sincs oda téve. Azt gondolám
tehát, hogy ha te, édes barátom (mint sejtem) az
árrverésnél személyesen jelen találsz lenni, arra
az ecetre tegéd kérjelek meg, legy szíves szám nyra
a' mellékelt lapon megírt könyveket beszerezni és
addig magadnál tartani, míg majd leküldésökre
az alkalmat kijelelem; a' pénzt erőtök, mihelyt
tudósítása, azonnal postán kezedhez szolgáltatni
igérvén.

Cicero leveleinek utolsó kötetét tisztá-
zom máx s gondolom az év végéig vele minden
nestül (jegyzeteket, indexeket s a't ide erőre)
kész lepek. Azután a' kiadásról fogunk gondoskodni.

Han

Hanem, édes barátom, e valóban nagy munka, ne-
kem, 60 éves embernek, egész időmet úgy igénybe vesz
hogy a mellett semmi egyébre nem érek. Pedig szer-
nék tenni egyebetis s volnais alég: de Cicerónak
nek különösen e leveleiből kívánok szemléletfara-
ni magamnak, bele halni éjen nem akarnék. Ha
czen áltessem és még essemet s tollamat bírni fo-
gom: akkor majd mást veszekelő s írok a még e
írhatok.

Végre tehát – annyi vajúdások után – megsz
letének elnökeink. Mit mondjunk hozzá? Azt
hogy lehetett volna rosszabbúl is; köszönjük hát
ezt is. Istenem, mire jutottunk! Lesz-e más
egyszer közgyűlés? mikor töltetik be a sok üresség
meddig tartand e pusztalygó állapot? Ha tudsz
valami vigasztalót: közöld velem

Olvasom a lapokból, hogy már nemcsak Deb
de Szalay Laszi s Vörösmarty is köztetek mu
lat. Vagytok-e folytonos érintkezésben együtt
Öh barátim, legyetek – az istenre kérlek. E
szórtan, szétfoszolva, a mint vagyunk, nem a
feltámadás, hanem a végenyészet vár ocsúk.

Üdvözlöm a jókat és vagyok mind végig

hű barátod
Fábián Gábor

Tekintetes Tolldy Ferencz
nak, a' Magyar tudós társaság
titoknokának, tisztelettel
Úri utcza. Frauner. Károlyház. Pesten.

PESTH 8

Vtt. apr. 13 1886

48

Tekintetes Titoknok Úr!

Egy szomorú csapás, mellyet az utóbbi körlevelek véte óta családkörömben, mint atya, szenvedtem, szolgáljon részemre mentségül, hogy a' teendők teljesitésével ennyire elkéstem. Mert nekem is el lehet mondanom Quintilianussal: "quis dilata studia miretur, quae potius non abrupta esse mirandum est?" Ha e' csapást ki fogtam heverni s' Isten életemnek kedvez, hiszem többé anulasztásért vád veám nem hárul.

A' mi óta belviszonyink megváltoztak, mis elemem, mellyben mozoghatnék, nem lévén, egyedül és egészen az irodalomnak és irodalomban élek.

1849 vége felé egy véletlen, de olly kényszeritő hajlam is, minőt Wieland hasonló körülmények közt magában érezett, velem a' római classicusok műveiben keresztetett szórakozást és mi-dőn komolyabb vizsgálódás után úgy találtam, hogy azon dicsérétes fáradozás mellett, mellyel némelly philologusaink kelet's éjszak ős nyelveit kutatják, egyáltalában nem meddő, sőt igen is gyümölcsöző munka fogna lenni a' római classicusok stylisticai szempontból tanúlmányozása: ezt egy az Akademiának beküldött és az Értesitő 852ki juliusi füzetébe felvett Értekezésemben közelebbről kimutatni igyekeztem. E' nézetből indúlva, Cicero összes leveleinek általunk még nem bírt fordítására szántam

mag

magamat. A' már magában sem kis feladatot nagyszerü vállalattá tet-
nálam a' terv; melly szerint én a' forditást más nyelvbeli forditókénál
több gonddal, nagyobb készülettel, u. m. folytonos világositó jegyzete-
kel (cum notis perpetuis), philologiai 's criticai észrevételekkel, histo-
riai, geographiai 's archaeologiai bő indexekkel kiérve akarom kiáll-
tani. A' honnét e' munka egész időmet, erőmet úgy igénybe vette, hogy
arra, éltem alkonyán, a' belehallhatás félelmétől környezve, nem csak
minden perczet felhasználni sietek, de még, ha lehetne, az egyé tett
éjt 's napot is kettőztetni szeretném. Azomban az éltető kedv, mellyet
e' foglalkozásból szivok és az eddigi eredmény biztatnak, hogy dolgom-
ban okajtott véget érhetek és a' befejezett müvet, ha nem is nyomtat-
va, de egy halmaz kéziratban még élve az Akademia asztalára
leteketem. Mert már belőle hét kötet saját kezemmel le is van
tisztázva.

Az ambitett időszakban Valerius Maximust is szinte magyarra
áltettem és csak a' Sajtóra várakozik.

Jelenleg, ide mellékelve az irói eredetiségről ugújtok be egy
értekezést az Akademia számára.

A' jutalmazandó munkák okadatolt kijelelését, úgy
Az autobiographiai adatok közlését
kénytelen vagyok a' legközelebbi alkalomra elhalasztani.

Arad, april 10kén 856.

Fábián Gábor
r. t.

Arad, april 18ᵗᵉⁿ 856. 49

Vett – 20.

Kedves barátom!

Ha egy hete küldék hozzád hivatalos úton néhány sort egy Értekezéssel: az irói eredetiségről; mellyhez még ülésben felolvasva nem volna, meghatalmazlak és kérlek, hogy a mit belőle kihagyandónak itélnél, felolvasás előtt kitörülhessd.

Már ez Értekezésemből láthatod, miszerint a Muzeum előfizetőinek számával megelégedve épen nem vagyok. Itt előtted még többet mondok, e vészvétlenség engem szomorit, sőt bosont. Azért rettegve, hogy e szép vállalatod az eddigi apathia mellett el talál akadni, erősen feltettem, annak érdekében mindent elkövetni, mi csak tőlem, jelen elszigetelt helyzetemben kitelhet. Mit hogy tettleg bizonyitsak, czennel kijelentem előtted, hogy míg én és Muzeumodélni fogunk, 5 előfizetőről akkép kitszitlak, hogy nekem ennyi példányt minden évben bizvást lehüldhetsz; az én gondom lesz azokat vagy elő- vagy utófizetők közt elosztani. Mostohafijam majus elején szándékozik Pesten kiesztül Morvába utazni; általa az a folyó 856ik évre járó itt előfizetést (ha többet nem is) minden esetre felhüldöm, ha tőled előbb megtudom, hogy ez évre a már leselt 5 telendő jamcar, februar, martius és aprilis hónapoki füzetekkel is szolgálhatsz – mertembe-

reim

reim erről előre biztosíttatni kívánnak. Fálán legjobb biztosítás lenne az, ha nekik mindjárt a Sorau vérlével az ambitett hónapokra (t. i. a kitelsekre) illető példányaiket az én szakállamra lehüldenő. Jelesen a következő egynek alatt:

1, Tekint. Glatz Béla urnak — Aradon
2, — Nagy Sándor urnak — —
3, — Rochel János urnak — —
4, Tisztelendő Nikodém János ev. lelkész ut. — —
5, Tekint. Kapap Mihály urnak — H. M. Vásárhely

Mi magamat illet: már én neked szóval is írásban is kijelentem, hogy Museumodnak előfizetője vagyok; de mivel a nyilatkozatom előtt már előbb nekem belőle küldöttél és én a részben tisztában nem vagyok, mennyivel vagyok ezért eddig adósod. Contót várok tőled, hogy tartozásomat levonom le hessen. Ezért is felszólítottalak már előbb: de te reá nem feleltél.

Cicerómmal, mellyből a szöveg két kötetben mártavaly saját kezem által le volt tisztázva, úgy bele mésztam a munkába, hogy már most a jegyzetek s többféle indexek szinte még egyszer annyira fognak telni. Hanem aztán (csak bele ne haljak) nem is lesz ám párja. Illy nagy készülettel Cicero levelit még egy nemzet fordításában is kiállítva nem ismerem s nincs is. Vagyok

hű barátod
Fábián Gábor

Arad, april 20ᵏᵃⁱ 856.

50

Kedves barátom,

Tegnapelőtt öt előfizető számára öt példányt rendelek meg nálad a Múzeumból. Most új öt példányt kérek küldetni f. é. jumántól martius végéig a következő czímek alatt:

1, Tek. Kutnij Alajos hit. ügyvéd ut. Aradon.
2, — Tavaszij József — — — —
3, — Telbisz József — — Lovrinban.
4, — Török Gábor urnak : Aradon.
5, T. cz. Hidegh Sándor gyógyszész ut. —.

Mihelyt az illető füzetek megérkeznek, a pénzt tőlem bizonyosan kezedhez kapod.

Ismétlem, hogy öt előfizetőért, meg élek minden évben jótállok

Felküldött Értekezésemhez mit mondasz? Leltél-e benne sok kitörleni valót?

Isten áldjon meg, te bámulandó munkássága embszünk. Én rajtad csodálkozni nem győzök; hol vész időt és erőt ollytöméntelen munkára!

barátod
Fábián Gábor

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Arad, junius 8kán 856.

Kedves barátom,

Jóla van hozzám valami küldeni valód, á Soraim megadóját, aradi ref. lelkész Baló urat jó alkalmúl használhatod.

El nem gondolhatom, hogy minap Museumod tárgyában írt Soraimra, ha nem feleltél is, az általam feljelentett aláírók részére példányokat mind eddig miért nem küldöttél. Igéretem most is áll 's hogy Szarumnak nem leszek, tapasztalni fogod.

Sajnálom, hogy Értekezésem az eredetiségről, melly mint Sejtem, tetszést nem nyert, a beadás előtt censurádon ált nem ment. Mert ha te arravalónak nem leléd: bizonyosan vissza vevém vala. Benne kifejtett nézeteim mellett most is megmaradok; de tudva az Akademiának czikkeket, miket nem használhat, nyújtani még sem akarok.

Hivatalos hátramaradásaimat legközelebb mind egyszerre levonom; azután, hogy vám panasz ne legyen, a szorgalmat a teendők körül kettőzetni fogom.

Ölellek és állandóul vagyok.

hü barátod
Fábián Gy.

Tekintetes Toldy Ferencz umnek, a magyar Akademia titkárának tiszt. úrnak, az Akademiai irodában.

Pesten.

Arad, julius 21kén 556. 52

Vett. s felelt. jul. 24 estre

Kedves Barátom!

Jelesfiacal művészünk Orlay, ki a festészetben Barrabásnak méltó párja leend, egy idő óta itt köztünk Aradon múlatván, mintán többekével együtt az én arczképemet is lehető leghívebben tabákva már elkészítette, hán dolgai rendezése végett egy rövid vándulást kívánt tenni Pestre, hogy onnét ismét hozzánk hosszasabb időre visszatérjen. Altala küldök számodra a Muzeumi előfizetések fejében 68 pfrt következő kimutatás mellett.

1,	Török Gábortól egész évre	7 f 30
2,	Nagy Sándortól —	7 „ 30
3,	Kaszap Mihálytól —	7 „ 30
4,	Rochel Jánostól —	7 „ 30
5,	Glatz Bélától —	7 „ 30
6,	Nikodem Jánostól —	7 „ 30
7,	Telbisz Ilseftól —	7 „ 30
8,	Hideg Sándortól —	7 „ 30
9,	Kutny Alajostól félévre	4 „ —
10,	Tavaszy Antaltól —	4 „ —
	az az	68 pf.

Megbocsáss, ha késtem; a pénz beszedése egy kis időt kívánt s látod, még így is hiányik 8 f. De ezt is első alkalmal kézbesztni fogom. Vásárhelyre Kaszap-ot kell írnod a czimre.

Becses küldeményeidet redd köszönetemet. Vajha minden munkádat birhatnám; de te példátlan szorgalmú tudós annyit ismsz. és nyomatsz, hogy én mind nolat számon tartani szerbirom. Hanem hogy költeszet-történetedet nem birom, ezt tudom. Talán Orlaytól megküldhetned.

Epistoládet olvastam. Nincsen ellene semmi panaszom; de látom, hogy nem értettél egészen engemet. Azt, a mit én

ír

irtam, a' nyelvünk iránti pietas érzete velem. Nem képzelek
nilly rettegés fogott el engem e' kinevén Ezt érzés, mióta tőlem
és nyilván tőlem a' kezek mozgásit, mellyek emelt szavaim
a' Szó kéretgetik. Profétik vannak Zsidóban (Bibliában
mellyek gyermeki szel elitéretik, hogy e' beteg nyelv (mint
a' Múlt órán beteg törvényszéki!) nem enged ki apolást
'sue ád a Jsten, de ai fiúk, meg fogjuk hallani merkhoz
minek az illy hitvány irodalom, az illy hitvány ábrándozás
melly semmit elő nem hív; csak vált'ül el lehet
a' mennyekig. — oh annak szivnek, ki hidomanyát szem
jában. a' Diadó nemet nyelv. Csak erre szavam gyúri ur
kod adni, hogy illy Gonosz szellemek körét, ne kéljük m
magunk becsmérlőink fejnie. De nyilvánban nem Kölcsön
— cs meg nem értetni — nem még tetőled is. Pedig, hog
ellenséim Szükség tévúton ne vihessenek csak a' kor vad
tába perint vált'ányoltam e' Szavai irodalmunk' egész beszé
dem vándorlásában, hogy Ti, hogy bármelly nemzet irodal
mának az nagyobb Korában mint a' mienk most, nem va
sem bizalma, sem szerencse nagyobb szerint. De ti, ámbá
mondom — nem értettetek. Ha szabad ugadni, mit emlí
kezik egy valaszúl Szolgálandó szellemek — s' pedig jám
borokban.

Ciczám nótáról kaladok, de nem oly kényes,
mint sokk, nagy a' hivatlan feladozásban sivatag ne
ármek felelni s hogy megfeledkezek, ahol Ciczám szól
még egyél a hivatlanok. Most a' prózai prosodiajáról
Rotterdam, reménylem, hogy a' rázpúl kapitendő Evang
Lukánál Ti fogjátok elégítőkami bennetekat.

Fkv

Horvát antiquarius kéri volt kifizetnéd, mert a' Könyv
vek árrát, mint nékem leírá nyugtatványa mutatja, tő
lemis megkapta. De azt valád az 1ső Szám elvesztend
nem fizetvén; azt tehát az 58 mellé még ide zárom. Majd
egy más Szám valaszánál Horvátnak beszámolom.

Adjon Jsten, kedves barátom; élj sokáig és szer
a' Te vagyok Ő nevedok

Tü barátod
Fábián Gyz

Ab. A' magyar írók arcképeiről jót szólnak, hogy a
Te Jstván - tisztelet is adsz ki valami afféle. Szeretném
azt látni; ád meg érdemes-e magyarnak ő hozzám küldd
azt által; ád meg azután mindjárt; árrát Orlay, he nem drága. Ki
fizethetni.

Vélem ugyanott a' helyes írást tárgyazó brochuramáj nem
kiláttam, kivánsz arám alatt, De mellé Selve küldöm —
talám még nem késő.

II. 53

Kedves barátom!

Ez küldöm a múltkor félig-meddig megigért poétai e-
pistolát; elkésre ezzel is, mint sok mással mostanában —
a vénséget jellemző halogatás vétke miatt. Teddvele
a mit akarsz; nem bánom, ha elolvasván, azonnal a tüz-
be hajitod is. De ha netalán közölni érdemesnek találnád,
nagon kérlek, hog az általam javasolt és itt mindjárt
gakorlatba is vett egserü betükkel womassd. Hadd lás-
suk, mit sól hozzá a nagobb közönség. Még eddig leg-
alább, kikkel xak tervemet tudattam, mindvájoknak
felette megtetsett s elfogadtatását türhetlenül várják.
Megvallom, magam is oyannak találom azt, meynél ki-
viketöbbre sem ma, sem jövőben nem lehet sámolni. Mert
e módon kivül ninx más, mint ij betüket találni és mint-
hog ez vilés dolga, soha senki oy jegeket componálni nem
fog, meyek mindennek egaránt tessenek. Épen ez volt
mindig legnagobb bökkenő, mi bennünket az egéstől el-
ijesett. Igaz is: hog az ij jegek elxufitották volna
mind magunk, mind a külföld semében a magar irást s
womtatást; ellenben az én javaslatom mellett ettől félni
semmi ok; mintán az egserüsitést európaserte ismert és
közönségesen hasnált ó betükkel, visem végher: a sem
bennek meg nem akad, sőt az ij módort kellemesnek, iz-
lésteljesnek találja. Az eg, mit ellene mondani lehetne,
az, hog ij dolog: de ez ott, hol javitni kell, nem ok;
és meg talán, hog ig a c, q, x és w az irásunkban
előforduló idegen savaknál az olvasást zavarhatná:
de ez sem érdemel figalmet, mert hiss s-ünkkel is,
meyet a latinban sz-nek kell olvasnunk, xak e[illegible]

vagunk; s ore más nemzetek sem ügyelnek semmit; mi
t. i. egik a maga nyelvében az x-nek ks (deutsch
másik nyugatnak j (Mexico, spanyolnak Mejico) jel
tesz adott; egik a c-ből cs-t (cinque), másik sk-t (ca
tinált; a q-t egik k-nak (quoi), másik, mint az o
cs-nek (quine = csinye) akarta magánál olvastatni
s at, s a t. Artan vége is, mi ellen nem lehet felhor
valamit, ha aggatózni s elmésked akarunk? Valóba
a betük megállapitásánál a stat pro ratione voluntas
legokosabb fabáy. Jó tenné ezzel mások is, kik elötte
ar orthographiát megfabták. Magadnak legjobb tapaszta
sód lehet e tárgyban; a te ujitásaidnak sem argumen
tumok nyujtanak utat; hanem ignorálva a hellatsó ál
vetéseket, példával kivánod jobb meggyözödésedet; irtál
womattal a fennt s most már ügyedet ug sóbaju egésze
kivivni látod. Ez is ez tanuim részemről, ha még iszabb
volnék; mindent saját egyéni betüimmel womatnék s elöb
utóbb ez is sikert látnék. De minthogy ezer dolgom más
más ra kell birnom tervem kivitelét. (S megvallom, a te
kintetben senkitöl sem wárok, mint töled, nem várok; ha k
ügyemet lelkesen felfogod, birnom vagok benne, hogy eg
szerüsitési javaslatomat még életemben köz divatba nem
nek lathatom. S ártanem? mi gyözött orthographi
ánk lenne akkor nekünk; szebbet, okszerübbet, tökéletes
bet eg müvelt európai velv sem birna; sőt még az ö
kori classicus velvekéél sem fognók azt feltalálni.
Es' ez — nem nekem (erre nem is vágyom); hanem Aka
démiának mi szép eszmét fogna honni? S ne nevet
ssfelét az Akademia?! Ssközöld te, barát
tom; hogy nevjem s tied leend ez érdem eg nagobb részé
Vetessd fel a' javasolott egyszerüsitést a kiadandó orthogra
phiába. Párold másfelé is sokat értelmességeddel ezt a
bexülelses üget; meglátván attól görödve, müsérint az eg
vég általános az ohajtott egyszerüsitést kivinni legkönnyeb
ben s legkevesebb zaj ig lehet, ha pedig még ig sem, ak
kor kar arra sőt is vesztegetni többé Akademiánknak.
Mert ig, az ő augustusnak alatt az soha tisztujulni nem fog,
Mert ig, hanem akinek érdeme egyes irásra vár; kik hog azt dölb
több ki is visik, attól maga a vonakodhatlan alkotás dicső
a meg fabáyt ig elv tánvgat, annak birowos jövendője
van. Sajnálom, hog javaslatom tárgyalásánál személyesen
nem lehetek; de egész birodalmam te benned van, ki sőt
birsz s mit látsz, az elnök barátja vag. Nem tudom, mit
e tárgyban pótlólag hivatalos útra, megáltal az Akadémi
ához nitérve, hossz. mivap beküldtem, hol betüimet is mu
tatom alakban körültem, vetted-e, fogtuem, ha erröl tudó
sitanál.

Visszatérve az episzola tovomatására: annál szak
a nag ks = s, meg a wondában nem lesz meg, akarna
eg sis alakjt; de azon könnyü lesz segitni; vegen hagyva
a sedő, ott hol eg pársor dőzsül, tüzin sz-t = s: sikk
sejtül eg elöre ez is megtesz eg sis világositó note mellett.

Kész tőlem Ciceróból itt egy mutatványt. Külön
ni fogok, ugyant, meg a kiadandó dolgozatunk egész terje
mivéjáról világos képet nyujtand. De jelig tőled azt
kérdem, be van-e vegerve Magyar Közlönyed s Ira
dalmad egészen? Hogyha igen: akkor szerlek, küldj
ben belőlök eg példányt; mert én e dárk dolg

Sat Szemandhztaimul bestülön.

A Prosa Prosodiája még most is szak szerint
Stúriadomot, hsálom ekkóc, az skadémiai meghagyá
Soytám már félreem s bgközelebb be is wijtom — v
ébe is faidélom körlni. Egyb hivatalos teendőimet is
rovogatom le lassankint.

Élj boldogul s kérem minél végig, a ki vagok válo-
ezthaid

hü barátod
Fábián Gáborn

Talusi magánomban
Kurtidom, Szpt. 10di 856.

Válasz Soldy Ferencznek
a hozzám irt witi levélre.

Elolvasám tudós epistoládd
Azokra, mik közvéfetünk felöl
Valának irva általam minap.
S xodálkozám felette, hog midőn
Szekre boncoládd beszédemet,
Nem vetted észre benne a velőt.
Sorenxe ráme, hog a sekercze, mely
Mig tagol, barát kerekbe jött,
Máx azzal úg megfabdaland vala,
Hog egy vonás sem volna rajtam ép,
S kixúfolhatna sélés e világ.
Érdemleném is akkor ert, kahog
Az oy ganút, minőbe általad
Jöhetnem félreértetés miatt
Nemán wakamba élnye hordanám.
Mily köntös az, meyet te rám adál?
Miféle bör, a meyből bujtatál?
A' tespedés szárkás arca az!
Így köntösben magamtol elfutok.
Én ilyen tárgyra író nem lesek.
Ki körttünk azt nem birja érzeni,
Éjnüveinkben mily nag a hiány
És mily sámos teendő vár reánk,
Az halva már, azt xak temetni kell,
Mert sem jelenje, sem jövője nincs
S magának a múlt éjgerxe azt.

Óh nem, barátom, én nem az vagok,
Ki a valót innán szégleném,
Ki vestegelni bijjam nézemet.
em, mi már van, még mi nincs nekd;
ak minő kevés, amez mi sok!
ón nem e mezőn vitatkozám
k ez, midőn közvéfetünk körül
vetlen jár ügyét hallaték.
ista más melyikben övölünk.

Magával béfejt üami nem hag és
A lenni, vagy nemlenni kétledő
Kódójelét hordozza homlokán.
A nótárius, mint úg ma mint volt régen,
Más nap süt most, más itten az az égen;
Nem, mint midőn akarni kelle xak.
Súg mennt dolgunk, mint a parancsolat
A régi általános érdekett,
Mely már ügünk iránt kiviva volt,
Más érdekek kerülnek fölvoltani —
Hatalmasabb xábitóbb érdekek,
Es hivetik sama napról napra nő,
Amannak meg fognak barátai
S ko hinné? még vérünk körében is!
Elég xapás, elég alázatás
Ez, ó mit még a sors welünkre mért;
Alatta könnyen elmerülhetünk,
Ha fivet ész igenbe nem vesünk
Selid galamb s eles kigó ganánt.
Nag a poroud, a meyre vettetünk!
S a zátonyon fuerlő xolnakot
Mindenfelől emelni kell; aron
A sort és vész sidalma nem kegit,
Sem a hajóra kent óxárolás;
Meyet galárni ekkor amaz mint
A részvétlen önzésző kimenteni
S a kárdönnek adni sarvaket,
Hog végre azt mondhassa wilton is:
"Hadd vesszen, mit gerdája sem betül."

Ig látom én, barátom, a negot!
Lehet, hibázok s — xalba jéjasom.
Óh vajha lenne ig! mi sivesen
Venném föl egügü öreg nevét.
Lidnék többet, s sokat, még mondani,
Ha vag mernék, vag nemi volna jó;
De lábra sedni s lasra vetni is még
Minden sót tisié vesztelek bir en.

Élj boldogul s kérlek, mind végig, a ki vagyok változatlanul

hű barátod
Fábián Gábor

Talmi magánvonban
Kurtidon, Szept. 18-án 856.

S xódálkozám feletted, hogy midőn
Szekre boncolád beszédemet,
Nem vetted észre benne a velőt.
Szerencse rám, hogy a szekercze, mely
Immár tagol, barát kerekbe jött;
Más arczal úgy megszabdalandó vala,
Hogy egy vonás sem volna rajtam ép;
S kitúlfolhetna szelet e világ.
Érdemlenném is akkor ezt, kahogy
Az oly ganút, minőbe általadd
Jóhiszemben félreértetés miatt
Szívemen vakamba szóvé hordanám.
Mily kórtós az, melyet te rám adál?
Miféle bőr, a melybe bújtatál?
A tespedés parókás arcza az!
Így köntösben magamtól elfutok.
Én ilyen tárgyra író nem leszek.
Ki körtörünk azt nem bírja czérnei,
Ízmüveinkben mily nagy a hiány
És mily szános teendő vár reánk,
Az halva már, azt szak temetni kell;
Mert sem jelenje, sem jövője nincs
S magának a múlt éjszakát.

Ah nem, barátom, én nem az vagyok,
Ki a valót immár elegyenem,
Ki vesztegelni hijjam négyemet.
Sem, mi már van, még mi nincs nekem;
Azt unnó kevés, ennek mi sok!
Én nem e mérőn sirattozám
Sor, midőn körvéfetünk körül
Szerelem jár égő hallarék.
És te más malomban őrölünk.
Értsük meg egymást: Engem arra hog
Sőt emeljek, nem más tiva föl,
Mint kegyetünk komoy mivolta, mely
Sivünkre nézve kéves állapot
A nótárcat, mint úgy ma mint tegnap,
Más nap süt mosta, más itten ólar égen;
Nem, mint midőn akarni kelle szak;
Sig mean dolgunk, mint a paranczolat
A régi általános érdekét,
Mely már ügyünk iránt kiviva volt,
Más érdekek kerdek föltéltani –
Hatalmasabb szábirább érdekek,
És hiveik száma nagyról nagyra nő,
Amannak meg fognak barátai
S ki hinné? még véreink körében is!
Elég szapás, elég alázatás
Ez, có mit még a sors velünkbe mért;
Hatta könyven elmerülhetünk,
Ha sivet ész igenbe nem vesünk
Felid galamb s eles kigó ganút.
Nag a porond, a meyre vetettenk!
S a zátonyon szenvedő szolnarot
Mindenfelől emelni kell; arcon
A sors és vész sidalma nem végét,
Sem a hajóra kent óvárolás,
Meyet galárni akkor amaz mint
A részvétlen önzésre kimentemi
S a károsnak adni szavazat,
Hog végre azt mondhassa wilton is:
"Hadd vesszen, mit gerdája sem betűl."

Ig látom én, barátom, a nagot!
Lehet, hibázok s – talán a jajaszom.
Oh vajha lenne úg! mi sivesen
Fennen föl egügü örég nevét.
Tudnék többet, s talán még mondani,
Ha vag merném, vag nemi volna jó;
De lábra fedni s latra vetni is még
Mindén sót tiszé vesztelek biv ém.
Arcomban álarc, avag fűr alól
Sint kedven mordogatni fog mését,
Hehog még felrecértsenek megint.

Már

Élj boldogul s szeress mind végig, a ki vagyok változtalanul

hű barátod
Fábián Gábor

Jakusi magánomban
Kurtidon, Szept. 10kén 856.

Talánok írva dörzsölt kézzel
S xódálkozám felette, hogy midőn
Szekre boncolád beszédemet,
Nem vetted észre benne a veloe.
Forenxe rám, hogy a sekercc, meg
Inig tagol, barát kerekbe jött,
Más azzal úg megsabdaland vala,
Hog eg vonás sem volna rajtam ép,
S kixúfolhetna sélas e világ.
Érdemlenem is akkor ert, hahog
Az oy ganút, miübe álralad
Jóhettem félreértetés miatt
Hsiván vakamba élove hordanám.
Mey kóstós az, meyet te rám adál?
Miféle bör, a meybe bújtatál?
A' tespedés parókás arca az!
Ily köntösben magamtol elfutok.
Én ilyen tárgyu iró nem leszek.
Ki körttünk azt nem birja ízleni,
Éjnüveinkben nig nag a hiány
És nig sános teendö vár reánk,
Az halva már, azt xak temetni kell,
Mert sem jelenje, sem jövője nint
S magának a multo éjgerxe azt.

Óh nem, barátom, én nem az vagok,
Ki a valót inmár éleglenem,
Ki vestegelni bijjam népemet.
Tudom, mi már van, még mi nint nekö;
Azaz ninö kevés, mert mi sok!
De én nem e merön irtatlozám
Akkor, midön kövéfetünk könül
Igéretlen jár igét hallatok.
Ín és te más malomban örölünk.
Értjük meg egymást: Engem arra hog
Oy sót emeljek, nem más lléra föl,
Mint heyretünk komoy miroltra, mey
Wlvinkre néwe kéwes állapot

A' nótárcát, mint úg ma mint pegen,
Más nap süt mosst, más itten Slat égen;
Nem, mint midön akarni kelle tak.
Sig mint dolgunk, mint a parancsolat
A régi általános érdekét,
Mey már ügünk iránt kiviva volt,
Más érdekel kerdek fölváltani –
Hatalmasabb xábitóbb érdekek,
És hiveik sima napról napra nö,
Annannak meg fognak barátai
S kö hinné? még véreink körében is!
Elég xagás, elég alázatos
Ez, có mit még a sors welünkre mért;
Alatta könwen elmerülhetünk,
Ha fivet éft igenbe nem vesünk
Felid galamb s eles kigó ganánt.
Nag a poroud, a meyre vettetünk!
S a zátonon feuellö xolnárot
Mindenfelöl emelni kell; aron
A sors és véssidalma nem kégit,
Sem a hajóra kent óxárolás,
Mert galárni ekkor awvigmint
A réfvétlen önrésö kimenteni
S a károsnak adni sarvalet,
Hog végre azt mondhassa wilan is:
"Hadd vessen, mit gerdája sem bezül."

Ig látom én, barátom, a napot!
Lehet, hibázok s – xalba a jósasom.
Óh vajha lenne ig! mi sivesen
Fennen föl egügü örög nevét.
Tudnék többet, s sokat, még mondani,
Ha vag mernék, vag wenni volna jó;
De lábra kedni s latra vetni is még
Minden sót kijé vestelek bir én.
Atomban álarc, avag sür alól
Sint kedven mondogatni jég mesét,
Hhog még selvéssesek megint.

Már

Mária talán homályosabb vagok,
Mintsem hogy jól vesémbe lépjetek
S megleljétek Zákomban a fegét.
Azért rövid lesek s világosan
Kimondom, a mi szívemen fekütt.

Kétes idő követ Ezerett reánk,
Minőre fajunk nem látva még soha;
Kockára téve lételünk, nevünk.
A Sors, kezébe vette mérlegét
S akarja tudni, érdemelnük-e
A nemzetek sorába iratást,
Vagy eltörölje onnan a magavt.
Jőnek a mérőpálca korsaka,
Melyben megmérettek telek, merő,
Meg és lapáty s minden, mi rajta van,
Meg kanra, pince, zeb, fejünk, hasunk
S ki és mi nemvoltunk itt, zak annyit ér.
Ha bé nem vallyuk hiven a valót,
Hamis betü szerint takváltatunk;
S bár erfevünkre kedvező is ez,
Hitelben ámde vesztünk általa.

Azoknak sóltam, kik e kegzetet
Nem érte jól, mindent, mi a miénk,
Feretnek óvárolni untalan;
Kik még ifjui könvefetünket is,
Bár a legszebb reménnyel indula
És szépen is halad, bekmérelik,
Úgy, mintha minden a mit felmutat
Nem volna egy jó sora érdemes.
Pedig ha fentre vessük egy kixit
Fudovabb nemzetek történetét
És nézzük könvivásak cyclusát,
Müveltségünknek átfutott sakát,
Elég zak egy rövid tekintet is
Meggörni kitkit afelől, mi Zánt
Eg sem haladt a fellem útain
Hálunk gorabban s a mivel ma bír
Ily nagra lassan vitte és soká
S nem úgy fuvá föl, mint a hóyagot.

Mi sok, mit még illő beszerzenünk,
Még könvivásunk nemet, franc, olaf
Angol vonniba lejket s általok
Levett kalappal üdvözölve les.
De – tisztelet, bexület! – ám arért,
Mivel magában ezre nem talál
Most még oléj erőt és érdemet,
Nincsek; miért kellyen pirulnia
Mert a kor sarkit meg nem ségenti,
Ha annak úg, mint ők, megfelel;
S ő megfelelt úg, ahogy bárki más.
De sőt talán meg is haladta azt.
Annyit bizvást elmondhat a magar,
Hogy ninx nemzet, melynek könvefete
Oly korban, mint övé ma van, nagobb
Fakélt s agavt növesztett volna vair.
Kohást ne óxárolja senki is
S ne mondja meddőnek arért, ha még
Többet nem nemzett annál a mi van.
Majd fog. De hogha rá magunk kezünk
Ily vékbet, könven azt felelhetik
Mohohnap a parancsoló dők:
„A grey fa nem terem gümölcsöket,
„Kivágatik s a tüzre vettetik.“!

Ennyi s nem több, barátom, ez, mit ére
Akartam nektek sugni a minap.
Sajnálnám, ha most sem értetek.

o

Fábián Gábor

Arad, januar 5ten 851.
Vétem 15.

Kedves barátom!

Attól fogva, hogy még múlt September 18ten sokszor orthographiájú levelemet, a poétai epistola kijavításában hozzád intézve, semmi hírt tőled nem vettem; sőt – mi több – azóta Museumodat sem kapom. Pedig az utóbbiba nézve nemcsak sóhajtás, de más kötelezettség is fogva fenn részemről. Mert egy az, hogy a múlt évről még egy pár sorod is hiva maradt nálam; más meg, hogy ez egyszer mindenkorra Museumod számára öt előfizetést biztosítottam. Ezekről megemlékezendenek, hogy engem, ha nem írnál is, tenmel legalább emlékezzél. És ha egyiket sem teljesited; úgy hogy jelenleg Museumod jövő sorsa felől merő homályban vagyok. Azért ez ütttel Moráiba nemű sjamot bizandó, hogy tégedet Pesten vagy nemet, vagy jövet felkeresvén; veled számolljon; a mivel tartozom fivetlek ki tőled úgy a multról kis museumod, mint jövőre megnyert vállalt öt példány Museumot kozza meg. Küldök egyszersmind árnla Cimutatványt kivonatod Leczumból is új numerovinyei; még pedig a tervezetemben s készülőben is levő kiadásai nader illetési részével kisérve, hogy ha körölni találod, belőle az egészen munka oeconomiája iránt világos fogalmat ugyanis bekopsa. Nem képzelheted, hogy e munka mennyire igénybe vesz mindan dőmet s mennyire bánom, hogy akor illy sokan is akkor fogtam, mikor a beszippant vénuség belehalhatnám fenyegetett. De az oka hogy körelnézből minél előbb elég kevesen tehettem. Ő ez nekem olly kellemetlen dolog lenne, mellyből minél előbb vagy egy, vagy más úton ki kell vágnom magamat. A mint inkább siemélyes te.

vág

Fordítsd az 53. lev. ℣

Kockára téve lételünk, nevünk.
A Sors, kezébe vette mérlegét
Sokaria tudni, érdemelnek-e
A nemzetek sorába iratást,
Vagy elsöpörje onnan a magyart.
Időnk a mérőpálca korsaka,
Melyben megmérettek teleki, mérő,
Meg kanna, pince, zeb, fejünk, hasunk
Ki és mi mennyiő üt, sok avvit ér.
Ha bé nem vallyuk hiven a valót,
Hamis betü sorsunk takarátunk;
Sőt erőszünkre kedvező is ez,
Hitetlen ámolt vesztünk általa.

Azoknak sobtam, kik e kezdet
Nem örömből, mindent, mi a miénk,
Feredni óvárni untalan;
Kik még ifjú könyörletünket is,
Bár a legszebb reménnyel indula
Es sejtén is halad, bekeményelik;
Úgy, mintha minden a mit felmutat
Nem volna egy jó sóra érdemes.
Pedig ha semre vesszük egy kitet
Tudósabb nemzetek történetét
Es nézzük könyvünknek egyhusát,
Miveltségünknek átpróbált sokát,
Elég lesz egy rövid tekintet is
Meggyőzni kiket a felől, mi Lajt
Egy sem haladt a sellem útain
Hazánk gorsabban s a mivel ma bir
Ily nagyra lassan ütte és sokát
S nem úgy fuvá föl, mint a hóyagot.
Hem lásja jobban sokát, mint magam
(Ehez nagy ész nem is kivántatik)
Mint tönerdekben sülyölődünk,
Kinyok, mikor kellyen pirulnunk
Mert a kor sokat meg nem sógenit,
Ha annak úgy, mint volt, megfelel;
Sőt megfelelt úgy, ahogy bárki más.
De sőt talán meg is haladta azt.
Annyit birván chuondhzt a magyar,
Hogy nincs nemzet, melynek könyvésete
Oly korban, mint övé ne van, nagobb
Fakélt s agart növesztett volna vala.
Nokát ne óvárolja senki is
S ne mondja meddőnek azért, ha még
Többet nem nemzett annál a mi van.
Majd fog. De hogha rá magunk kezünk
Ily vétkek, kowvek ast felelhetik
Mahohvap a parancsoló dők:
"A gyegfa nem teremi gümölcsöket,
"Kivágatik s a tüzre vetteték"!

Ennyi s nem több, barátom; ez, mit ére
Akartam nektek sugni a' minap.
Sajnálanám, ha most sem értetek.

—— o ——

Fábián Gábor

Tartozik az 53. lev. 7

Mustenmed Sámuel öt elöjáróját kiszolgálta. Ilyekről megoszdemlének, hogy engem, ki nem írtam is, tanod legtöbb emlékezet. Ő ta egyike sem teljesited; úgy hogy jelenleg Mustenmed jövő Sofia felől mező homályban vagyok. Az ért ez útról Moráva nemő fiamat biztam, hogy tégod Pestem vagy nemet, vagy jövet felkeresvén; veled szemelt jon; a' mivel tartozom fizette ki s tőled úgy a' mulhól kiszmiadó, mint jövőre magamon vállalt ő feltartsa Mustenmed hozza meg. Küldik gyszerint által a Cumutáu kivántad) Cicerotól is új mustavány; mely pedig a' tervezetemben s készülőben is bővő kistzeri ember élessé részével kisérve, hogy ha közöbni találod, belőle az e. gész munka oeconomiájáról világos fogalmat vgyanis bekes. Sem képzelhed, hogy e munka mennyire igénybe ve. zi minden időmet s mennyire bánom, hogy akor illy szép és akkor fogtam, mikor a' betegnyant vészej beleholkatról fenyegeté. De ez oka hogy körülményből minél előbb illy kevesen tehettem. Ő ez vakon illy kellemetlen dilamnak, mellyből minél előbb vagy egy, vagy más úton ki kell vágnom magamat. A mint intni személyesta.

vége

Máris talán homályosabb vagyok,
Mintsem hogy jól vesémbe lássatok
S megleljetek Zákombam a fegét.
Azért rövid leszek s világosan
Kimondom, a mi szemem fekütt.

Nehéz idő követ Lerett reánk,
Minőt fajunk nem látva még soha;
Kockára tévé lételünk, nevünk.
Ki sors, karébe vette nemlegét
S akarja tudni, érdemelgük-e
A nemzetek sorába iratást,
Vagy eltöröljic onnan a magavt.
Jdönk a mérőpálca korsaka,
Meyben megméretik telek, nemző,
Meg és lapány s minden, mi rajta van,
Meg kamra, pince, Zeb, fejünk, hasunk
Ski és mi nemünk itt, Zak annyit ér.
Ha bé nem vallyuk hiven a valót,
Hanvis betü szerint takvártatunk;
S bár erfevünkre kedvező is ez,
Hitalban ámde vestünk általa.

Azoknak sóltam, kik e helyzetet
Nem ártenjól, mindent, mi a miénk,
Seretnek óvárolni úntalan;
Kik még ifjúi kövvésetünket is,
Bár a lassób semévvel indula
És sepén is halad, bemérelik,
Úgy, mintha minden a mit felmutat
Nem volna eg jó sóra érdemes.
Pedig ha semre vessük eg kixit
Tudósabb nemzetek történetét.
És nézzük kövvirások cyclusát,
Az Indiának átbetvett sakát,
Mi sok, mit még illő beszerzünk,
Mig köwvirásunk nemet, franc, olasz
Angol wonzba lejhet s általok
Levett kalappal üdvözölve les.
De – tisztelet, bezület! – ám azért,
Mivel magában ezre nem talál
Most még olej erővé és érdemet,
Kinsok, midőn kellyen pirulnia
Mert a kor sarkig meg nem szégenít,
Ha annak úgy, mint illik, megfelel;
Ső megfelelt úgy, akog bárki más,
De sőt talán meg is haladta azt.
Annyit bizvaso elmondhat a magav,
Hog ninx nemzet, meynek könvészete
Oy korban, mint övé ma van, nagobb
Fakélt s agavt növesztett volna vajr.
Hokát ne óvárolja senki is
S ne mendja meddőnek azért, ha még
Többet nem nemzett annál a mi van.
Majd fog. De hogha rá magunk kezünk
Jy vétket, könvven azt felelhetik
Malohnap a parancsoló dők:
"A grey fa nem terem gümölczöket,
"Kivágatik s a tüzre vettetik."!

Ennyi s nem több, barátom, az, mit ére
Akartam nektek sugni a minap.
Sajnálanám, ha most sem értetek.

o

Fábiáu Gábor

Arad, januar 5ten 857.
Vetem 15.

Kedves barátom!

Attól fogva, hogy még múlt September 18án ekotiang orthographiájú levelemet, a'pocstai epistola kijövetében hozzád intéztem, semmi hírt tőled nem vettem; sőt – mi több – azóta Museumodat sem kaptam. Pedig az utóbbira nézve nemcsak szükséged, de más kötelezettség is forog fenn részemről. Mert egy az, hogy a'múlt évtől még egy pár füzet is hiánya mutatkozik; más még, hogy én egyetlen mindenkorra Museumod számára öt előfizetést biztosítottam. Ezek azt megérdemlenék, hogy engem, ha nem írnál is, annál legyobb emlékezetben. Ét te egyiket sem teljesíted; úgy hogy jelenleg Museumod jövő sorsa felől merő homályban vagyok. Azért ez ótal Moriczka menő fiamtól biztamig, hogy téged Pesten vagy nemzet, vagy jövet felkeresvén, veled számoljon; a'mivel tartozom fizesse ki és tőled úgy a'multból hiánymaradt, mint jövőre megmaradt összeget ön példány Museumod hozza meg. Küldök egyszersmind általa (minutáin kívánod) Cicerotól is új mutatványt, még pedig a'tervezetben s készülőben is lévő kiadási rendet illető részével kísérve, hogy ha közölni találod, belőle az egész munka oeconomiájáról világos fogalmat ugyanis lehessen. Nem képzelheted, hogy e munka mennyire igénybevesz minden időmet s mennyire bánom, hogy akor illy tervet akkor fogtam, mikor a betegnek vészes belebalkezdtával fenyegetett. Ez az oka hogy közelebbről mind eddig illy keveset tehettem. Ét ez nekem olly kellemetlen dolog, mellyből minél előbb egy egy, vagy más úton ki kell vágnom magamat. A'mint időm személyes.

vége

Máris talán homályosabb vagy
Mutsem hogy jól vesémbe léjjatsz
S megeljenek Zákombau a seget
Azéro rövid lesek s világosan
Kimondom, a mi szemem fekütt

Nehéz idő követ Ezett reánk
Mutsó fajunk nem látot még sor
Kockára téve lételünk, nemünk
A Sors, kezébe vette mérlegét
Sakarja tudni, érdemelnünk-e
A nemzetek sorába iratást,
Vag eltörölje onnan a magyar
Időnk a mérőpálca korsaka,
Meyben megmérnek teleki, ner
Keg és lazáry s minden, ni rajta
Meg kamra, pince, Zeb, fejünk,
S ki és mi nemünk üt, sak annu
Ha bé nem vallyuk hiven a val
Hanis betü szerint takságtalan
S bár erfeiünkre kedvező is ez
Hitalban ámolc vestünk általa.

Azoknak sóltam, kik e key
Nem érte jobb, mindent, mi a nu
Feremek óvárolni úntalan;
Kik még ifjui könvefetünket
Bár a legszebb remények vel indula
És szépen is halad, bekmérelik,
Ug, mintha mindeu a mit folmu
Nem vrhra eg jó sóra érdemes.
Pedig ha szemre vesszük eg kixit
Ed ó abb nemzetek történetét
És nézzük könvivésak cyclusát,
Mi. lelkünknek átkelet sakát,

nészedésoddal élni óhajtanék; mellyben még régen
lehetne, meg fogyon temni a végbicóleset, birok-e, mint
iró geniusomnak és a körelezett szeknek akkép megfelelni,
hogy midőn ananmak Kolgálok, gyorsmind ez dolgokban
bérbe fogadot munkáiról közte is megemlékezhessem a
magyar nyelvszámét.

Az elmúlt meghagyások folytán küldöm ez alkr.
lommal kozad az akademiai Számára: 1, kritikai u-
tánni kiszaitásról készített Életleirásomat; 2, az e
tárgyra Kolgáló nyelvi adatokat. Prosai próbádi am
még sem kész. Jobb szemeim idei és bk ez akadály
a mi kitöltést.

Orthographiai javaslatomnak, mellyek Zitüzve
volt tárgyalási egyre legyen, mind eddig Kellgettek.
Mi az oka? van-e Kilátás rá nézve?

Poetai epistoláimnak mint volnál megelégedve?
Van benne egyjes mondák, elhövezett hibás, mellyet
kijöbb vetnem égre — igazitsd ki, ha kívánod.

Első mutatványomat Csavából nem tudom, hol
kiröltéd; és ezt nyomtatásban mind eddig még nem
láttam. Szeretném, ha mostan elkészültöl megküldeném
Külöj egy Macrobiasc is, ha tudsz. Fizem mind-
ezeket Előfizetni.

Museumodra az új öt előfizetést, mellyeket bi-
tosítottam, mihelyt az első füzet kezemhez érkezik,
bizonyosan kezedhez juttatom. Ölellek ezerszer

Tiid barátod
Fábiáu G.

—— o ——

Fábiáu Gáborszky

Arad, decemb 8kán 857.
Vitt. — 10.

Kedves barátom,

Rég nem látott soraiddal, mondhatom, igen kellemesen leptél meg. Hogy én neked annyi ideig nem írtam, annak oka azon tartózkodó figyelem, mellynél fogva ismert nagy elfogl. el. tatásaid között, többed levelemmel egy órát is elvabolni bűnnek néztem; és ez a' körülmény viszont a' te hosszas hallgatásodat is irányomban, teljesen kimenti. Szakadáso hát ne emlegess; azt részemről tapasztalni sohe nem fogsz. Úgy nem változást is az adott szó körül. Megigértem tavaly, hogy Museumodnak, míg az és én élni fogunk, nálam 5 előfizető mindenkor biztosítva lesz. Azért hozzám e' részben sem kérdéso, sem kérést intézned szükség nem volt; csak emlékeztatést, mert biz' én egyet-mást mostanában el-el szoktam néka felejteni. A' mint azt utóbbi leveleddel megtetted, azonnal hozzá fogtam a' dolgohoz és már is annyit írhatok, hogy kilátásom van, a' múlt évben szerzett 10 előfizetőt jövőre is számodra megnyerni és az illető pénzt, kívánságód szerint még e' hónap folytán kezedhez juttatni, a' két helyről hátramaradt 4 – 4, vagy összesen 8 pfttal együtt. Tudom, milly áldezatod ba kerül a' vállalatot folyvatnod; de mindenre, a' mi szent előtted, kérlek, abban ne hagyd. Nekem e' részben bárminemű szolgálatomra mindig számolhatsz. Valamint a' minap hozzám küldött csomót (a' VIIIik füzetig) az illetőknek tüstént szétosztottam, úgy azt, ha neked valami könnyebbséggeddel történik, jövőre is szívesen megteszem. — Hogy Cicerinből

Tekintetes Toldy Ferencz Uonak

ból többre közöl; megam sőse kívánom. A cum Lübdeményzet hív, melly abból nálad sajat kezemiratában fennmaradt minden fölöle rendelkezésemet várod, Levelek, add által nevem ban ő tiszteletem mellett Kubinyi Ágoston, unokanni igazgatónak, ki pár évvel ez előtt, becses Sorait kan, a magyar nyelv Szótára engemet is felszólított arra, hogy hozzá a Museum számára valami autographumomat küldjem meg; de Ennek abbeli kívánságát mind eddig elégítetni, elég nem tegém, chmilapsotta tam. Gondolom, ez emlitett kérését meg fogja felelni a csáhak. Neked pedig, ha használhatod, küldök de mellékelve egy pár levelet Sinecából, mellyek tanulmányra nézve kiváltképen bírnak nemi érdekkel. Ha te még ezeket válogatod; küldd el Sárospatakra, vagy más Kézhez tőnek; jó lesz Sinálmodról vagy amennyiben Levelezéseikbe, vagy mikorá töltelékűnek.

Cicerónem folyvást dolgozom, irtóan nem a más régi Ízű és keresztyénes Szövegét, hanem a nyelvét s tudományát. Sőtse bámul kérdem, hogy ezeket olly nagy (mondhatom, pedantban mérvben) tanulmányom; ugyanannyi a' 82 év' Levelezéseket halhatok; ezán mellette semmi más időm nem jut. De felbuzdulásom Sem elhamvad, sőt ha benne végét érhetek, abban olly monumentum ære perennius várok magamnak, mellyet nem fok emberi irónyával fogjak feltekinteni. Ezért az tudom, minő Kedvemmel fordítottam é munkára. — Sokszor más többször is Sokemlítted előttem. Tudd, hogy abból annál, a' mit velad több év előtt Közöltem, általam többféle dítás nem történt ő az ez egy Sorja, a' mellyet mező Szerző

a'

ára, általad nem használható.

Nádor-fodorom tőled még mindig; ha vele terhelkedésed nélkül Kolozsvárott, Szívesen vegyem; valamint azon igen becses munkádat is, mellyel a' magyar irodalom történetét, nem régiben irtottem; bevégezted.

Horátzom irt újabb epistoládat nekem igen tetszett; bátorom, hiv társad, költő is tudsz lenni és hogy mind ez, mind versificatzion különb vagy mikoránnál — az én jámbusaim Sokhelyt Sántikálnak — a' tied ép kerekedik el birnak. Hanem, barátom, ez, mi az akademiánál oda fenn ütetik, Sintén egy ép ódot arra, hogy az én Simonyi jámbusaim nem dőlnek fejtegetésekre még is. Az, hi a hintóban nyugodt fölülő Szemekben törekvéseit nem nemzetiségünk még kiütéseit Célpontunknak látja, boldog ábrándban él; de én ez illy boldogságot Sokunkat irigyelni nem tudom. Vigy árrocok és imádkozzatok!!! Az a' patitio épek látszik, hogy ajtatott; de hidd el, hogy jó volo; bár történnél minél többet illy Demonstratio is. Szeretem én a' Maria-Czelli buzgójáratot is, noha Kálvinista ember vagyok; minél szebb, nagyobb érdeme Szószerzőnk előtt nagy nincsen.

Hát arra, mi iskolánkkal történik, mint mondjunk? Még Debreczenre is nincs lecskéket ő a' collegiumra tér. Délben gyártott nyomori nemzetiségre panaszolgatunk! Mit gyámolítsuk Sem tudjuk inkább Sejtetni, hol az iskolák ezek arra Szorúk hogy bennek minél beamtokat dressírozzunk nyerjenek a' Sommay. Egész az fijamat a' Heidelbergi egyetemre Küldöttem. V. é. t. Sáz.

Egészségedre vigyázz; ideje már, hogy te is magad egy – és másban, lehetőleg kimélld. Te nem élhetsz ollyan sokáig, hogy bármikori kidöltöd korán valónak ne tették; mert nincs s tulán sokáig nem lesz ki helyedet be bírja tölteni. Bennem és a horzám hasonlókban nem sokat veszt a világ. Minden esetre úgy intézzd dolgodat, hogy felettem neked s nem feletted nekem kelljen parentálni.

Ölellek és vagyok

őszinte barátod

Fábián G.

Arad, decemb. 15ken 857.

56

Kedves barátom,

Vettem legújabb leveledet is, mellyben Aradról várt pénzeidnek a hó 20kig kézhez juttatását szorgalmazod. Irod, hogy ezzel nekem bajokat szerzettél. Légy nyugodt; a te leveleid nekem mindig csak örömöt és minél gyakrabbak, annál többet képesek szerezni. Kívánságodat, minthogy az előfizetések beszedése lassan megy, jobb móddal teljesítnem sem lehetvén, mint a mi utólagosan estedbe jutott: akor képést ezennel de záron ez évről hátra levő díjamról a nyugtát; vedd fel a pénzt Bertától (mert én tőle hoztam azt meghozni) s kihúzván belőle 5 aradi előfizetést, az ez évről hátramaradt 8 pfttal együtt – a többit nekem postán, mint igéred, mindjárt küldd le. Reményem van, hogy a múltkori 10 előfizetőt most is mind megszerezhetem; noha többen vonakodnak, a nagy pénzetlenség miatt. Annak idejében a nem veket a még összeszedhető, vagy legalább biztosított előfizetésekkel együtt sunte kezedhez juttatni el nem mulasztom.

Mintán a Museumnak ajánlt Cicerói füzetem nem jövend az autographok közé: óhajtanám tudni, minemű autograph legyen az, a mi tőlünk kívántatott. Mert ha Cicerónk e részben ábrulam elégséve még nincs, kész vagyok a hiányt kulinyinál pótolni.

A két magyar dámához írt epistolád, gen is hogy

ij

ismeretes előttem; ezen ezekből jöttem rá, hogy te nem-
csak prosaista, hanem Crypto-költésen is vagy.

Kiadott munkáid közölt jegyzékéből csak kettőt jel-
lek ki a végre, hogy azt, ha terhedre nem esik, megküldhett d. E-
zek azok: 1, Magyar nyelv és irodalom kézikönyve I, II, III
köt. 2, Gyöngyi minden munkáid. A' többivel majd ha
Remélyegen tabilkoznak, akkor fogok veled tenni egy com-
putust.

Ölellek és vagyok

hü barátod

Fábián Gábor

57

Arad, januar 1én 1858.
Vitt — 3. ~

Kedves barátom,

Fontos és sürgetős kérelemmel jövök hozzád! Feleségem testvérének, Lovrinban lakó Telbisz József ügyvédnek, (ki a Museumra nálam egyik előfizetőd) neje Hollaky Antonia által inditott házassági válópöre fölebbezés utján a Pápáig vitetvén, most legközelébb az egri érsekség mint delegált apostoli szék elébe kerülvén. Az itéletek, mellyek a pörben előbb a csanádi, azután a kalocsai szentszéken hozattak, kiáltó bizonyságai annak, hogy az emberi gyarlóság a szentelt pelájtok alatt csak ollyan szabadon üzi játékait, mint akárhol másutt én, ki a pört is a benne szereplő személyeket minden körülményekkel együtt legjobban ismerem és az ügy egész folyamát állandó részvéttel is figyelemmel kisértem, azok után, miket annál eddig tapasztaltam, elmerem mondani, hogy a jogszolgáltatásnak szomorúbb példáját ennél még nem láttam. A' nő, nyolcz évvel ez előtt férjét, kinéb humanusabb embert, becsületesb férjet képzelni sem lehet, minden legkisebb ok nélkül, merő gyermekies daczból ott hagyván, helyben lakó annyához ment durzogni, mint máskor. Férje, ki illy esetekben (mellyek kolni csekély submtiok miatt gyakran történtek) mindig utánna ment, a daczos gyermeket haza engesztelni, végre ezt a tréfát

el

elmaradván, egyszer nem ment el utánna, hanem várta, mi
az illetlen időnek éjfele tén ő nagyátul haza jön. De ez
nő Pestben dölyffel telt annyának merkezésére inkább Ki
Pozsonai miatt meg nem történt. Ellen a férj egy héja levél a
rel késte fel nejét a hitvestérsre. Amely sem lett sikere,
minn a férj elmaradván, azonnal a Evangyeliomra lépéje
többé nem tett, de neje kijövendéjére mindig számolt.
A helyett, hogy a tenniye teljesedett volna, egyenesen a
a törvényes Dérest, mellyben neje ágy- és asztalbéli el
lesztését kéri. A férj megfigyelte a dolgon, tudván, hogy
ellene semmi olly ok fel nem kereshetik, mi az elválasztás
vány előtt legtávolabbról üdőzolhatna. Kérte azon bizto
tenniyében, hogy nejét a Szentszék mélyes dolgaikkal fogja
elsőben Szövetségének elmulasztása, az ellene ismeretes
jelentés nélküli vádakra, mellyek még nagyitva előadásban is
ő semmiségek voltak, komolyabb megerősítésre sem is mél
tatta. A nő ügyvédje t. i. a canonban világosan kijelelo
kegyetlenkedést (Saevities maritalis) kepviselő törvényes üd
özül; minthogy egy olly férj ellen, mint Felbiz József. Ei
nél kellidebb jellemet alig lehetne találni, bebizonyítani
képtelennek látszott, a Saevities fogalmára elsőnis durva
bánásmódra kiállítva le; annak, mivel Simonyi ezt
sem lehetett, a durva bánás a férj kenényebb termé
ben, és mert nej ezek sem voltanak, végre crudeli
kellő tágjában igyekezett felvalni. Valódi kemédia
És nej is – kihimé! – a canadi Szentszék ezek
Sulyán, a hírü elválasztási Simonideit merte; így

az

arombau, hogy mind a két fél bünösnek ismerte és a
Elválását nekik ajánlotta. A kelsesai érseki Szék, hova ezt
az ítéletet mindenik fél fellebbezte, még többet mert az
nemcsak hogy a nőt minden bevádai alól feloldja, hanem mi-
vel békélni nem akart, daczára annak, hogy a férj minden
ároni Elválását kéri és ajánl – ezt lehetetlennek vallja
s ezt az ügyet végképp elárnya. Ilyen dolog a canon
Salamonból; erek nélkül a Szentszékek szentségesnek mind
ket, mindketten, egészen szétfoszlottak. Még egy kis vesző
nyem maradt ezek, és ez az apostoli Szék; de a tegnap
telek után mit lehani nem merem, hogy még ott is ez igaz
ügy patrociniumát nélkül bizalo nyerhessen. Patrocini-
umot kérek kis én is Sógorom részére.

Hallom, hogy Fenárky Péter érseki titkárral ben-
ső barátji viszonyban állana ez, hogy neki állásánál fogva
nagy befolyása van, mellyet tiszta jellemé s ügyes tapintata
mellett, az igazság érdekében, nagyon javára jó Sharral
bir is szét használni. Arra kérlek tehát, hogy kivegneki
küldeni szíveskedjél egy kerekes levelet, mellyben a Hollitzy-
ügyben egy kerekes levelet, mellyben a Hollitzy-
Felbiz-féle válópert különös figyelmébe ajánlva arra kérd,
hogy közvetlen minden bevádolásra mindet el, mit csak az
ügyben végre az igazság nyerhessen s ennek
folytán békéjánlata felől tehinteste vétessen, annak
Sulyán és lappan, a mint felig Lisz békéjét ne az elvá-
lasztás

hogy

lasztás, hanem az ezentúl gyüttélés rendeltessék el bír-
itéletnél fogvan Csak arra kérlek, barátom, hogy rögtön
irj Tárkányinak; mert különben a' másik fél megtal-
előzni s' ki előbb megy a' melomba, előbb öröl. Halvesa
is a' megelőztetés vesztette el ügyünket; mert tudnu
kell, hogy a' felperesnőnek Török Gábor barátunk, nagy
báttya és ő Halvesán, ottani pap ismerőseinél jókor inf-
mált s' egyenesen a' Vicarinshoz szállott be. Egerben is vi-
teleti, hol mint egyhori orsiaggyülési követnek, szinte
több káptalanbeli ismeretségei lehetnek. Megemlithet
Tárkányinak velem való baráti viszonyodat is, ha jónak
találod. Én magam is írtam neki; de vele közelebbi ös-
meretségem nem lévén, minden sikert a' tárgyban egyen-
egyedül a' te lelkes és erélyes sorai-dról várok. Mely-
lyek által ha czélt érni szerencsések leszünk, engem kimond-
hatatlanul lefogsz köteleznie.

Megbocsáss, hogy illy hosszasan beszéltem hozzád a
tárgyról; de kellett, hogy az ügy abnormis állása iránt
kellő felvilágosítást adjak.

Berta irja, hogy aradi előfizetőid tartozásai fe-
jében 1/4 évi díjamat kezedhez vetted; örülök, ha tő-
lem ez utalványozás még jókor érkezett. Szerencsés ötlet
volt tőled; mert itt a' pénz beszedése igen kéjedelmesen
megy; eddigelé 20 pftnál többet még be nem kaptat-
tam — de hiszen az én gondom.

Isten veled. Tudósítsz, hogy írtál-e Egebe?

barátod
Fábián

58

Arad, januar 10ken 858.

Kedves barátom,

E' hó 6káról kelt leveledre, mellyet tegnap vettem, rögtön
kell felelnem, hogy nálad a' szükségtelen aggodalmat
minél előbb megszüntessem. Előbbi leveled, mellyről em-
lékezel, mintán róla most hellok először, csakugyan el-
sikkadt. Ez kissé boszonthat, de korántsem confundálhat
bennünket; azzal, a' mit mi egymásnak irunk, az orzó
kutatás semmit sem fog nyerni, hanem toties quoties
csizmaziát fogni. Itt hát semmi baj sincs. Részedről pe-
dig legkisebbet, mi rád előttem árnyékot vethetne, vagy tő-
lem rossz néven vetethetnék, elkövetve nem látok. Sokkal
jobban becsüllek, sokkal jobban szeretlek, mintsem nálam hi-
teledet akárkinek, annál inkább tenmagadnak, nem mondom
lerontni, de még csak megingatni is lehetséges volna. És ha
történt hiba, részemről történt az által, hogy neked mindjárt
egyszerre, mind a' 10 aradi előfizetést, mellyre számolok,
oda fent nem utalványoztam. E' hibámat utóbb magam is be-
láttam s' azzal, hogy te az egész illetőséget fölvetted, csak a' hi-
ba helyrehozásában előztél meg engem. Nyugtatvány más
nem kell; mert nekem csakugyan fél évi díjam volt még oda
fent s' ha Tóth Lőrincz egy negyedről beszélt, bizonyosan
már akkor tőle Berta a' másik negyedet kezemhez szolgál-
tatás végett (mert a' pénzt ez által kapom mindig) által vet-
te volt; a' mint ezt Berta levelének ime kezdő sorai
is nyilván mutatják: Harmadik évnegyedi akademiai

díj

Pijjadat Földi 10 avadi mezeumi előfizetésül megi
nek tartván, ezal a negyedik évnegyedi 75 pfforintokat
hetem eyanel. Erről meg van nyugtázva minden. A'mit
felvetél, nem fogom Ezt évre beadni, hanem egy egész évre
járandó avadi előfizetésül vetetni kívánom. A'hevi füzete
Ezt, mellyek Avadra jőnek, bizvást utasíthatod minden év
hozzám. Az, ha valamiben holgálatodra lehetek, nekem sohá
nem alkalmatlanság, hanem valódi örömön. Így írhatsz egyé
bizalommal, édes Barátom!

Sógorom ügyében Egerbe írt leveledből nagyon kimaradhattá
nál lehetetlenül. Úgy mint többen várok attól, mint Varkot
nem volna, ha az általam kijelelt egyénhez intézed. Azonba
ban, nehogy Párbányihoz Egerbe utasítsa levelem, mellyb
ben az ügyet még bővebben kifejtettem, mint előtted, elvesni
találjon, tálán nem lenne volna, ha oda Egyedre nyomul
ironik a figyelmeztetted, hogy nem ezetre, ha Egerből emlí
tza levelem kezéhez nem hólgáltatott volna, legyen szíves az
onnét a postától megjáhor kérni és annak folytán hívál
vál is kifolyást ez a hol jónak látandja, ha nem érzem,
legyűlöl a te barátságodért gálhetsználni. Látod, barátom, ez
ismírt az alkalmatlankodás, nem a mitva te nagyon szívje,
és én még sem félek attól előtted élőadni, mert bízol al
nem ízután legyűlöb tartózkodást nem ígnek. Hasonló
zírok tőled is.

Üdvözöld az ehrlaira nézve helyes; de itt egyéb
tekintet forog fenn; az t. i. hogy ha a fejérvíl szigetes
egyházkerület bíróilag kimondva lesz, az esetben az illetőn

nő

ző iránti keresetről, mellyre speculál, végkép el legyen utasítva; és ez Bgumsa nézve minden esetre jobb, mint hogy ne
ki. ehrlát neje számára holtig adózni kelljen.

A' nő nem az, kit én neked 1847 ben említettem; kinek
annak egy unokahúga, kinek anyja a' neked óhajtalom ajánlo
özvegyel és Tőrök Jánossal testvér.

Mulatnivalót, ha még keredből kívánsz, kétségen kí
galommal ajánlhatom a' fentebbiek el nem mulasztését. Mi leg bel
lünk, hogy ez is kívánatos megtörténik!

Hollok és vagyok

szívmagyarlan barátod
Fábiánnyi

59

Arad, januar 18 kán 858.

Kedves barátom!

Ha ez újabb soraimmal ismét elrabolok drága idődből valamit, ne nekem, hanem magadnak tulajdonítsd, mintán erre tegnap vett leveled által vagyok felkiva. Én részemről csak óhajtom, bár kerülne minél többször olly körülmény elő, minő közttünk legközelebb a levelezésnek olly szokatlan élénkséget adott.

Mit az egri ügyre vonatkozva az okos hallgatásról említesz, az magától értetik s en érdekünk úgy kívánja. Helyeslem a többit is, mit e tárgyban megjegyzesz. Sajnálom, hogy a kérdéses pörbe általam dolgozott alperesi replicánkat veled közölnöm nem lehet; bizonyosan jól fogná azokkal mulatni magadat egy esteli lefekvésiel az ágyban, hiszem, hogy azokat érdekkel fogja olvasni a tisztelt nagy úr is. Ha valami alkalmam adódik, felküldöm számodra csak jutából is; mert vele a postát gazdagitni nem akarom.

Museumi előfizetőid nálam ez uttal is tizen vannak és azok e következők:

1, Tavaszy József ügyvéd
2, Kutnyi Alajos —
3, Hatz Béla, földbirtokos
4, Rochel János —
5, Nagy Sándor, ügyvéd
6, Kaszap Mihály, földbirtokos
7, Telbisz Józef, ügyvéd
8, Hidegh Sándor, gyógyszerész
9, Nikodém János, evang. lelkész.
10, Bak József, ügyvéd — Kis-Jenőben.

Az utolsót, kinek a' példányt Kis-Jenőbe postán küldheted, Török Gábor helyébe szerezem. Kaszap, az Aradon lakó Nagy Sándornak ipa lévén, nálunk esztendőt ált gyakran megfordúl és így vele többször érintkezem; de azért az ő példányát is csak egyenesen Vásárhelyre küldd, mint prænumeranst nem akarom itt az aradiak közül kiereszteni, mert amúgy őt könnyen elveszthetnők!

Az általad szükségesnek talált negyedik évnegyedre szolló nyugtatványt ide zárva küldöm és mivel már az el Sövel az a' zavar történt, küldök egyszersmind egy újat külön a' harmadik évnegyedről is, hogy ezzel az előbbeni Bertától kiváltván, cassáld. A' datumot nem írtam a' lájok, hogy azt te és Bertha tetszésetek szerint jegyezhetsétek fel.

A' nemzeti Museum számára a' várt autographumot, utasításodhoz képest hova hamarább megküldöm.

Ha Székács – vagy Ballagival alkalmilag találkozol, mondd meg nekik nevemben, legyenek szívesek nekem már megindult protestans lapjokat, addig is míg a' félévi előfizetést évtte alkalom utján felküldöm, kezemhez juttatni; mert én, mint előbb, úgy most is (sőt most még örömesebben) bizonyos, állandó előfizetőjök leszek. A' pénz postán küldésétől csak az azzal együttjáró kelletlen tekatória tartóztat.

Többire vagyok és maradok

hű barátod

Fábián

Vitt mart. 3. 60

Arad, mart. 1n 858.

Kedves barátom,

Ez úttal csak egy tárgyról is arról sem ujról akarok hozzád egy pár szót intézni.

A' Hollaky-Telbiszféle váló pör már ott van Egerben a delegált apostoli szentszéknél, honnét a' felek folyó martius 22kére megjelenési határidőt is kaptak. Ha gondolod, hogy ott a' dolgot részünkről ujra fölemlitni is ismét ajánlani sem rossz, sem illetlen, sőt szükséges vagy tanácsos volna: kérlek, tedd meg azt még egyszer, azon világos kifejezéssel, hogy: mintán a' felperes nőtől előadott apróságok, sőt mondhatni, merő semmiségek egy olly humanus gondolkozásu férj ellenében, mint Telbisz, ki nejének minden lehető jót igér és ez igéretét lehető legnagyobb biztositék ajánlásával (n. m. személyének állandó egyházi ellenőrség alá adásával) kiséri, egy napi törvényes elválasztásra is semmiképen alapul nem szolgálhatnak; és mintán a' külön éléstől, vagy elválasztásból, melly a' fölebbezett itélletben ideiglenesnek van megállapitva, a' már 10ik. és óta a' nőtől folytatott ödenyes elválásról itélve semmi jót várni nem lehet: most a' kibékülési

ki

kisérlet ne egen a sikerlennek bizonyúlt és a nő ellenszegülése által jövőre is mindig meghiusitható módon, hanem a férj nemes ajánlata folytával rendelendő együttéléssel tetessék meg.

Ennyi mit előtted újra fölemlitendőnek véltem. Igazságot csak az illy kellemben kiszkizlendő itélet utján nyerhetünk. Az ideiglenes elvilás, melly mindig a kibékülés remeinyében szokott rendeltetni; itt semmi jót nem igér; mert azt a nő a mega következetesen folytatott békülni nem akaró de-czával mindig kidvesérmit kiátszhatja és meghiusithatja. E miatti félelemből tetszem nálad ezen talán előtted alkalmatlankodásnak is tetsző új abb kérésemet.

Jutra, Sierre!

barátod

Fábián

Arad, martius 16. 858.

Kedves barátom! 61

Sógorom Telbisz József, kinek válópöreben az egyi szentszék-
nél megkisértendő szives közbenjárásodat, minap kikér-
ni bátor s tőled megnyerni szerencsés valék, f. h. 22 kén
mint kitüzött határnapon, a biróság előtt, ügye tárgya-
lása végett, felperes nejével együtt, személyesen, vagy meg-
bizott által megjelenni tartozván, mintán maganém
mehet, ezen sorainat megadó ügyvédi segédét Lövy
Sámmal urat küldi Egerbe meghatalmazással, hogy he-
lyettre a teendőket végezze. Minthogy e pör engem, mint
már máskor is mondottam, rendkivül érdekel, mindent
elkövetni hajlandó vagyok, mit részemről becsületes úton
Sógorom ügyében s érdekében tehetőnek látok. Azért mivezett
meghatalmazottját is jónak véltem hozzád utasitni azon bi-
zodalmas újabb kérésemmel, hogy légy szives neki comitiva
gyanánt a dicső főpaphoz csak egy pár ajánló s fogyal-
mezterő sort s ha szükséges volna más utasitást is adnál.
Az ember mind hozzám, mind Sógoromhoz s egész csal adunk-
hoz olly őszinte ragaszkodással van, hogy valamint nem
künk mindnyájunknak egész bizodalmát birja, úgy azzal
őt e tárgyban te is tartózkodás nélkül megajándékoz-
hatd; s vele minden a dolgban tartozókról nyiltan szól-
hatsz. Es hogy a fennforgó pernek egész lényegével meg
lehessen ismerkedned, az abba iktatva lévő alperesiszepli-
cáket — mellyeket kiz alat ügyvéde nevében, én magam
fogalmazgattam s mind saját tollamból folytak — hozzád
ez alkalommal megküldeni kivántam; légy szives azokat
átfutni — nem fogod vonzúl mulatni velek megadat.

De

De hogy azokban á tomust, mellyet választanom kellett, jól
megértsd: é régett tudnod kell, miszerint a felperesnő papi ügy-
véda (valami Schlauch) a per kezdetében mindjárt Sogoro-
nak ügyvédével, különös hetvenkedéssel párosult, gunyos, pe-
masz, fecsegő modorban csak amúgy félvállról akart beszél-
getni. Az embert hát jónak váltam kissé hegyezettebb tolla-
vendre utasítni. Egyébiránt az én perbeszédeimben még is legh-
sebb eljasság s személyértegetés nincsen. Lövi úr báró
Orczynéról is visz újabban egy ajánló levelet a nagy fő-
hoz s á szed, hogyha írsz, ennek szép társaságában fog
eljutni á maga helyére. Ne vedd rossz néven, kedves jó ba-
rátom, hogy ezen olly igen szivemen fekövő tárgyban, talán
már kelletén túli kérésimmel terhedre is vagyok. Kimond-
hatlanul bosszont cagem az, hogy az asszony ezen egész pa-
rel csak pénzbeli speculatióra indált ki. Szeretne férj-
től kicsikarható évdíjj mellett, az ő rovcsára más felé
kezdni magának örömöt. És ha az elválás Egerben is ki lesz
mondva, á szép czélját bizonyosan el is évi. Nem ellenbe-
ha á szentszék a férjtől kért s á lehető legnagyobb hiz-
sítás mellett kért egyszerűlejt fogja határozni.

Ha Lövi Egerből visszajön, ismét felfog teged Pes-
ten kezdni, á mindön általa, mindent mi Aradva, ahár-
hozzám, ahár máshoz küldendőd lesz, elhozhatja. Eze-
ket hát addig készítsd el.

Szivességedre, válaszodra számolva, vagyok

Szegény Bajzánk hát [illegible] ka-
gya bennünket! Nem tudom,
fájdalom, vagy megnyugvás vízeté-
vel kelljen-e fogadunk ezt á vesz-
teséget. Hiszt öt mi már élve elvesztettük!

hű barátod
Fábián Gábor

Arad octob. 12kén 858.
VII. – 14.

62

Kedves barátom,

Megbocsáss, hogy utóbbi leveledre illy késön kapod tőlem á
választ. Csernovicsal arról, á mire megkértél,
személyesen akartam végezni, mert biztos eredményt
csak úgy remélhettem. Azóta az embert egyre les-
tem, kerestem Aradon és Mácsán, de mind eddig is
elő nem kaphattam és, mint most legközelebb meg-
tudtam, öt összetornyosult s végelmerüléssel fenyege-
tő financialis bajai tartják innen távol. Mássmin-
dig Pesten s Bécsben tartózkodik, keresve pénzt és
módokat, mellyekkel magát é bajokból kivághassa.
Így hát, ez idő szerint, nála barátom, semmi kibá-
tásunk. De azért föl ne hagyj végkép á reménnyel;
én hiszem, megfog mentethetni az ember, mert sok
rejztvevő barátai vannak és é rejzvétet, valóban,
meg is érdemli. Ő egy riska férjfiú – sok kellene oly-
lyan! Én öt jól ismerem s mit felőle az Album-
ban ~~irtam~~, nem csak á szív, de az igazság is diktál-
ta tollamba s abból úgyan soha senki egy bötüt
és megcsáfolni nem lesz képes. Egy gyöngéje: á
pénz – nem kimélés; de az ő tékozlásának olly fé-
nyes oldalai vannak, mellyek mellett sokak önző

tak

tekarékosága pirulva bújhatel. Szivem fáj é derék emberért; de, mint mondám, menekülésére még van remény. Csak várjunk hát; talán egykor még kiszínálhatjuk őt. Jobb közbenjáród nála nem lehetnes mintán érttem bizonyosan megtendi, é mit tehet.

Örülök, hogy biographiai munkácskám kielégitett mert te előttem á legelső auctoritás vagy. Mit bennehiányuk ismertél; magam is annak tartottam; de specificus tényekbe eszkadnem szabad nem volt.

Most engedd barátom, hogy én is egy kérésel kezdselek meg. Fijamat, ki é levelemmel nálad tisztelkedik, á pesti egyetembe küldöm jogtanulás végett. Az első évet á sokban tavaly Heidelbergben kezdte meg; azonban most hallom, hogy á külföldi bizonyitványok itthon nem érvényesek. Csak is ez birt rá, hogy tehát továbbra itthon tanúltassam. De most félek, hogy ada fenn első évét semmibe sem veszik s majd csak első évre akarják beirni. Kérlek tedd meg érettem (Ra értte is, mert kitünő jó fiú), legy szives mellette ott, hol jónak látod, szót emelni, őt kegyes pártfogásodra méltatni s nagy befolyásoddal, ha lehet kieszközölni, hogy külföldi tanúlása s ideje egészben veszveze legyen, hanem vagy mind, vagy rejszben

ben betudassék s másod évi jogászunk befogadtassék. Engem kimondhatlanul lekötelezzél ez által. Irtam á végett Pauler barátunknak is; sinte meg vannak kérve külön levelek által Konek és Schwach tanár urak is; talán egyesített patrocinumtok által á dolog mennifog – értekezzél az emlitett urakkal.

Most az időből kifogyván, többre ez úttal nem érek; de igerém, hogy még mielőtt nagy gyülésre fölmennék, egy bővebb levéllel megtisztellek. Addig is csókollak s maradok

hü barátod
Fábián

Arad, novemb. 10kén 858.

Kedves barátom,

Soraidat vettem. Ha nem mondanád is, önként belátnám, mint el vagy foglalva — kivált mostanában. És így csak is azért alkalmatlanhodom é rövid válasszal, mert magad sürgetsz, irjak rögtön á Museum felöl; mire valóban, — mint á német mondja — itt á höchstn Zeit! Az ér mármár lejár és — én á 858ki folyamból eddig á 3 első füzetnél többet még nem kaptam — ezt is egyenesen töled, csupán á magam számára; á többi 10 előfizetőmnek egyetlenegy füzet sem jött. Mint történhetett é hiba? meg nem foghatom s félek, az lesz é következése, hogy jövő évre előfizetőink nagy répét, é miatt el fogom veszteni. Azomban az 5 számot, mellyért eleve jót álltam, jövőre is, minden esetre biztositom. Mintán tudod, mint áll á dolog, légy rajt', hogy az illető füzetek minél előbb kezemhez jussanak.

Toldy-Estvéjének s Czuczor népies költeményeinek tisztelet, becsület! ismerem becsöket s dicséröikhez sorozom magamat: de mit á nagy jutalomról irtam — megirtam. Én az egykori munkáket nem magokban, hanem együttvéve, egybehasonlitva biváltam meg s illy bivábat mellett, szerintem szó sem lehet arról, hogy á te liter. historiáidnak

akár

alunni ellyik elébe; de ezek mellőzése ij állhatna. És midőn
ezt mondom, általános tanyonkból szólok; pedig nekem elmé-
nyeim s nézők jutalmozásáról még sajat szempontjaim is
vannak; de nekedd, hogy ezek közt a' barátsi helyem legkö-
sebb helyet foglalhon. Ezt illy ellenmondás feledni ekezem s
tudom; nem tudom ellenben feledni azt, hogy az nők, ki ve-
érdemes pénzzel jutalmazni erdij szélitányos, mij él szá-
zét holta után tölteni meg aranyossal, legnagyobb fontosság; mint
a' Siralomházban ülő rab elébe kitett alamizsna is kegyes
nevet szolt az, kinek szánták, legalább sid volanco. Ám dí-
csérje, kinek tetszik, az olyan tanyerest, melly jeleb irójit
minden élőtőlben kegyetlenitse a, holtok után kárszerelkedjen
talmazza: én nyugan répemről nem dicsérem, hanem azt
mondom: ez érdemest, mig él, jutalmazd pénzzel, ha meg-
halo, emlékkel! Fogadni merném, barátom, hogy neked kitű-
nő nem megjutalmazatásodról lesz szó; mert, mint véle-
ményemben Ismeritem, ujra ismétlem előtted, nálad érdem-
nagyobb irónk még nem volt. De azonal nyiltan kijelentem,
hogy ha én ollyan, ugy alhogy nem lettek, a' Szerzők Társa-
lehetnék, nagyunk emlékét álmodnám, de gyalázatnak

pénz

pénzjutalmat egy fillérért sem fogadnék elvenni. Látod, mennyire nem nyugok répecskéjü irányod. Ő igy nyugodt lélekkel lehetsz, hogy az arannyossa jutalmazást helyén meggyőződésemből kántam légyen neked. Vajha mások (a' mit remélek is) sinte illy józanul fognák fel a' dolgot; igy élnadben fognád élvezni azt, gyalázatod al együtt, a' mit olly igen, olly sokszorosan, mint senki nem inkább, kiérdemeltél magadnak. A' semmiségy erdemeket gyerekeinek testálmunk nem lehet, azoknak hiú jutalmuk sem illendeti sőt. Meglehet, mint a' répecskét nem tehi helyesnek: de én igen cső én egen sajat nézetemből semmi tekintély által magamat felrevezettetni nem hagyom.

Mit fijam dolgában semmi kijt vettél, nekem annyi, minekr egyik Szerzőnk tetted volna meg. A' Szinházunyok tudvák Siratni Paulay barátunk sirver volt érzékeny minden. Ha másnak nem lehetett: igy is jól van; mind én, mind fijam nagyságodnak rajta. Ajánlom a' gyermeket becses jóakaratodba; mert atyai képzelhetik nélkül mondhatom, megérdemli azt — ez a' fiu egész bizalmadra.

Hát az Asad. gyülése mikor lesz már? Sokaggyak minden ekre.

A'

A' Museumhoz várva várván, vagyok

hű barátod
Fábián Gábor

Arad, máj. 11 kén 859.

Kedves barátom!

Bánfalváról kelt válaszodat nem hagyhatom szó nélkül; mert hogy arra, ottani nagy elfoglaltságod közben is időt juttatni szíves valál, e figyelmedet írántam viszonoznom illő; és meg a' Museum aradi előfizetőinek megállapitott száma felől is kell hogy jókor értesitselek. Tudd tehát, miserint a' 10 előfizetőt ez évre is csakugyan sikerült összeszerezhetnem. A' pénz nem folyt még eddig be hozzám; de ez nem tesz semmit; lesz rá gondom, hogy lessenként bejöjjön; és így Emich a' füzeteket a' meghezdett számban biztos küldheti már folyvást.

Azt, hogy beadott Értekezésemről véleményedet nem hallhattam, sajnálom; mert én arra, őszintén mondom, sokat — legtöbbet épitek; ugyanazért ujra barátságosan fölkérlek, hogy azt velem, még a' felolvasás előtt röviden közölni, hacsak lehet, el ne mulasszad; sőt, mert itéletedben teljesen compromittálok, ezennel egyszersmind fölhatalmazlak, hogy a' benne netalántán előfordulható végéresb hibákat, mellyek a' te finomabb esthetikai érzelmedet sértenék, szabad tetszés szerint ki is igazgathassd; ezzel engem csak lekötelez-

ni

ni fognál; minván ma, midőn az akademiai Értekez-
sek hirlap utjáni közlése, az erre megbizott derék egyén-
ség avatott kezei között, egyszersmind kormon font bírá-
latokkal jár együtt, jól körül kell néznie magunkat, mi-
előtt munkánkkal a szószékre lépnénk. Kimondhatlan örömü-
érzek, barátom, a felett, hogy a legutóbbi választás, meg-
ritkullott vendeinkben nem egy, de több hézagokat oll-
kitünő Capacitásokkal volt szerencsés betölthetni, kikkel
valóban büszkék lehetünk.

Kazinczy Jeremiának semmi kéziratát nincs szeren-
csém birhatni. Zádor barátunknál tudok egy pár levele-
Ez iránt tett kérdésedből sejtem, hogy Bánfalvám te-
ismét valami új vállalatban törted fejedet. Az a te be-
lőled soha ki nem fogyó szorgalom, soha ki nem fáradó
munkásság, előttem valami megfoghatatlan, mit és-
csodálni eléggé nem győzök!

Csokolhak és vagyok

Hü barátod
Fábián Gábor

65

Arád, april 12kén 859.

Válasz – 24

Kedves barátom!

Ide mellékelve küldök egy Értekezést a Prosa pro-
Todiájáról – akademiai felolvasásra. Sze-
retném, annak idejében véleményedet róla hallani.

A f. e. Museum 1ő füzetét 11 példányban
tegnapelőtt vettem postám Emichtől, egy Számbá-
rab, mellyben a 859ki folyam általam már egé-
szen előfizetettnek mondatik. Új tévedés! Mert
én 1859re még egy előfizetést sem küldtem, azért, mi-
vel a tavaly előre beküldöttért egész az év végéig egy
példányt sem kaphatván, addig, míg ezeket az illetők
kezéhez nem juttathatom, őket nyíra megszólítni á-
talkottam. Most, miután, Pesten ez iránt tett fi-
gyelmeztetésem folytán, kivez gondoskodásod ból a
858ki példányok nem régiben hozzám s általam
az előfizetőkhöz megérkeztek, Sőt már az 1859ki
ből is az 1ő füzet 11 példányban nálam van:
azonnal a jelen ezre kiöld előfizettetést megfo-

gom

gom kezdeni; de nem tudom föl fogom-e vihetni
á normalis 10 számra; mert rendes előfizetőim közül
egy elhalt, egy pedig kiállott 's meglehet, akad oly-
lyan is, ki á tavalyi példányok egész éven általi ki-
maradását, az elönemfizetésre ürügyül akarja föl-
használni. Meg kell még jegyeznem, hogy á Kassa
Mihálynak szóló füzetek ez évben is, mint mászor
nem hozzám Aradra, hanem egyenesen hozzá Hold
Mező. Vásárhelyre lesznek küldendők; ezt Emichnek
tudtára adni el nefelejtsd.

Az akademiánál ugyan fort á munka; á
sok szétfogbaló értekezések, mellyeknek még jó darab
big nem lesz vége; talán az enyiminek felolvasta-
tását jó messze hátra fogják vetni. Légy szíves erre
az első alkalmat, melly nyilni fog, felhasználni.

Archépemből 4 példányt küldöttem rá-
modra, olly czélból, hogy belőlök, belátásod sze-
rint, egy kéo jó barátnak, kikről hinni fogod,
hogy kedvesen veszik, lehessen szolgálnod.

Öbellak és vagyok

hü barátod
Fábián Gábor

Vitt ocs. 15 1859

Arad, octob. 13kán 859.

66

Kedves barátom,

Irok, mert már csakugyan rég nem tudunk egymástól
egymástól semmit; de meg egy fontos kéresém is
van hozzáds ezen kezdem mindjárt. Rokonom,
gróf Pejacsevics Károlyné maga és férje nevé-
ben egyenesen hozzámfordult azért, hogy két fija
mellé, kik eddig Bécsben á Theresiánumban tanúl-
tak, de ott semmi elömenetelt nem tettek, szerezném
valami alkalmatos házi nevelőt. Fizetése, minden-
nemű accommodation kivül 1000 forint lennesúg
pénzben. Á vállalkozandó egyén, csak tudományos ké-
szültségű 's á kokott iskolai tanulmányokban tani-
tói képességgel biró legyen, lehet bármi vallásu,
de, cæteris paribus, catholicust inkább óhajtanánk.
Elfogadtatik papi személy is; de fölvilágosult, tiszta
nézetű, magyar érzelmű 's magát á világi 's úri

kör

körbe betalálni tudó talpraesett ember. Francia ugy
s zongora-tudás nem kivánatnak, mert ezek a hárus
külön mesterek által pótolnak; de ha a nevelő benn
is jártas, annál jobb. A fiu egyik 13, másik 11 éves
s mind kettő szép, jó hajlamu gyermek. Pajaszen
Zsombolyán (Hatzfeld), Csekonicsékről egy helyben l
kik, hol tehát a nevelőnek szép társalgási körben
lési vége. Kérlek hát, édes barátom, légy szives a'te
terjedelmes ismeretséged's befolyásod utján bennünket
a' körben óhajtott célra segitni és számunkra minél
előbb egy alkalmas egyént keresni, kivel te és én
megélhetést valhassunk. Sajnálnám, ha, midőn egy
illy kis, illy tárgyban hozzánk szeretőtökhöz folyamo
dik, birodalmunk megfelelni nem tudnánk; mert
nem akarnunk, igy hiszem, kéred sem volna. Illy meg
kevesbis elutasitása, főbb rendü nemeseink nevelés kö
rüli eljárásáról sok rossz mentségére ujnjtana. Ellát
nak. Vedd ezért, kérlek, szivedre ez ügyet és augus
az ered[illegible]ről hova hamarább tudósits.

Olvastam az Emlékiratok Cenzurájától prosai
prosódiáin felül. Egészben helyesnek találtam, de egy
némelly kifogásait feltalálandónak. Mert a mi ejtésünk
tehetet ejtésben tesz, azokat magam az Értekezésben
megtenném; kérnél szivesen időzhetném mind ezekről szóval

Sk

Ebből tehát azt fejtem, mit maga is gyanitott, hogy
az Értekezés nem volt egész terjedelmében felolvasva.
Ha igy van is, semmi baj; majd ha Emlékmetszetek
utolsót, láthatja ez egészet mindenki. De szeretném
tudni, kora találtatik azt. Tudassa velem.

Nagy megütődéssel olvastam, hogy a' darab, mely
mondatom, egyetlenegy Budapesti Színlé közreadását
részvétlenség fenyegeti. Ennek bajni nemcsak kár.
De valóban szégyen is lenne ránk nézve. Azért törekedjem
gemnek éreztem, kis körömben mindent elkövetni, mi ann
ak további feemlitését elkerülhetni. És midőn a' célra
lépést tenni elkezdék, ezek által tudám meg, hogy el
ismerésünk, hogy annak darabon dijt egyelőfizetője
sem volt. Megvallom, megem sem jártatám; de kimutatom
részvétlenség miatt; mert nálunnál nagyobb bezülőjét
szegénynek többszörösje a' hazában elejha van (rendesen
megfizetés minden füzetre Vácz vidékéről egy jó barátom-
tól); hanem többfelé áldozván kisebb célokra, még
erre is kiterjedni terhes lett volna rám nézve. Most e
tekintet nálam megszünik; oda, hol adott szó, nem
számitok; mostantól fogva a Budapesti Színlénak is,
mint Musaumodunk állandó dolgozója lenni
akarok és mihelyt magam mellé még 99 pár tár-
sakat toborzhatok, azonnal a pénzt Cenzurájához e-
gyütt felküldöm. Ha számomra egyéb nem fog, tán

Kán

lán ötöd magammal berukkolhatok.

Musaeumod f. évi abonnensei közül még csak egy pár van hátra a' fizetéssel; most, hosszas falun tartózkodásom után hazza kerülvén, a' restantiák behajtásákon fogok s' az egész öszveget, legfölebb jövö hó elejéig, bizonyosan kezeidhez polgáltatom.

De van egy, mit még kérnem kell töled, édes barátom. Én Musaeumodat nem bírom teljesen; szeretném, ha kezdettől fogva idáig kiegészíthetném. Irdmeg, lehetne erre módot nyujtanod; s' ha igen, majd akkor tudatom veled, melly évről, mit kell pótolni. Vannak fölöslegesen egyes füzetekis nálam; ezeket meg nehéd visszküldeném.

A' Kazinczy-ünnepre, meglehet, fölmegyek, meglehet, nem; elhatározásom a' körülményektől fogfüggeni. Hanem nagy-gyülésre, hacsak egészségem, mellemost igen jó, engedni fogja, okvetlenül megjelenek.

A' Kazinczy-büstjéért, melly valóban gyönyörü — fogadd tőlem legforróbb köszönetemet.

Válaszodra számolva, midőn kéresemet a' nevelőszerzés végett megujtanám, vagyok, mint mindig

hü barátod

Fábián Gábor

67

Arad, januar 10kén 1860.

Kedves barátom,

Azon aradiak, kik az Akadémia pénzkezelése mellett alapitandó Kazinczyféle iskolai jutalom-dijjakat tervezték, kérdést tettek nálam: mi lett légyen eredménye folyamodványuknak, a' mellyet e' tárgyban általam az Akademiának benyújtattak? Tudod, hogy azt nehéd adtam által, te pedig az Igazgató tanácsban fölvétetni igérted. Légy hát szíves, kérlek, engem a' dolognak miben állásáról minél előbb tudósitni, hogy az illetőknek bizonyos választ adhassak, kik egyszersmind általad az iránt is óhajtnának értesülni: vallyon, mintán, a' kirlapok szerint, a' Kazinczy-ünnepek jövendőre végkép betiltattak: szabad-e még más

útak

utukon – t. i. nyilvánosokon, mint pl. bálok, szin
darabok, concertek s'a't. által a' Kazinczy-alap
gyarapitására működni. Ez iránt is tehát fölvilá
gositást kérek töled.

Akademiai üléseink egész évre szóló programm
ját, vagy napirendét, mellyet velünk postán közölte
tek, nagyon derék eljárásnak tartom; így kellett vol
rég tenni; egyel mind a' meghivó levelek, mind a' lapok
bani hirdetések eddigi szüksége meg van szüntetve.

Hát az-új modorban megjelenendő Ertesitőre
nem fogtok hirdetni előfizetést és csak a' lapokban
közölt jelentésnél akartok maradni?

Ez uttal egyéb irni valóm nem lévén, az előb
bieknél boldogabb új évet kivánva, vagyok

Szeső barátod
Fábián Gábor

Arad, mart. 28. 1860.

Kedves barátom,

Aradi minorita s gymnásiumi tanár, tisz Krocska Szilárd úr, kinek számára, általános megrendelés folytán, e napokban hozzám egy csomó könyvet küldöttél, a csomó kézhezvétele után nálam megjelenvén, érzékeny hangon panaszlá, hogy a részéről olly várva-várt küldemény neki öröm helyett csak szomorúságot okozott, minután a könyvek majd mind defect példányok, mellyek ott, hova általa szánvák — n. m. a gymnásiumi könyvtárban — helyt nem találhatnak. Kijelenté egyszersmind, hogy ez oknál fogva azokat, az "Archaeologiai közlemények" s "magyar történelmi tár"-on kívül (a mellyek árrában 12 frt nálam letett) kényteleu nekéd visszaküldeni. — Szeretném, ha a dolgot helyrehozhatnád s ezt a mi derék papunkat, kinek én a csuklyások közt úgy emberi, mint honfiaj érzésben s kön ügyek körüli nemcsak lelketedés-, de tevékenységben is, mondhatom, párját még nem láttam, amiál

inkl

inkább megnyugtatnád, minthogy tőled, kinek eleitől fogva határtalan tisztelőd voltam, kétszeresen fájna nekem az a megnyugtatás hiányában tapasztalt figyelmetlenség, mellyel néha irántam viseltetni szokál. Szeress, szerelmek, ragaszkodjál hozzám, s ne vártasd soká a választ

leset most nem írhatom meg, mert rá nem érek; de tudatom veled minél előbb – érdekemben áll az.

Emiehnek a Musæumra a folyó évben alig fogok 10 előfizetőt gyűjthetni; azomban csak küldje, mint kezdte, a Szokott számban; ki tudja az év végéig nem-e mind is öszcsepinálhatom.

Légy szíves Tóth Lenczi barátunknak nevemben tudtára adni, hogy a küldött Kazinczy-címeket vettem és az illetőknek kézbesítettem is. Hanem még egy ezüstre volna szükségem; ha hát találkozsnék egy illy árva darab, mellyet valaki ott hagyott, én szívesen elfogadnám, sőt neki nagyon megis köszönném.

Csókollak és vagyok

hű barátod

Fábián Gábor

69

Arad, junius 22kén 1860.
Vett — 30.

Kedves, jó barátom,

Télve írok hozzád; mert utóbbi levelemtől megtagadtad a választ és így arra most sem merek biztosan számolni. Mit véthettem ellened — kit én olly igen szeretek s becsülök — hogy nekem ezt az aggodalmat okozd? Pedig ha valaha, most nagy szükségem volna rád! Cicerómat nyomatni szeretném, mint már a multkor röviden érintém. E' tárgyban óhajtnám részvétedet, tanácsodat, utasításodat előre megnyerni. Halld tehát tervemet. A' 7 kötetre menő nagy munka nagy költséggel járván, hogy ezt mind magamra, mind a' közönségre nézve valamivel könnyebben elviselhetővé tegyem, a' nyomtatást aláírás utján szándékozom kivinni; olly formán, hogy ez uton az 1ő kötetet, melly nagy 8ad vét alakban mintegy 22 ivet fog tenni, egyszerre adom 1 f 50 kvért új pénzben és ezt még az aláírás sikerének bevárása előtt, némi mutatóúl, minden esetre kinyomatom; a' többi kötetet pedig, ha a' kitűzendő határnapig elég aláíró találkozik, 6–7 ives füzetekben 50 kvjával boetátom ki, nyitva hagy-

ván

ván az aláírást egész á nyomtatás befejezteig.

Most hát, kedves barátom, azt szeretném tudni tőled: megnyugszol-e a tervben? 's helyesled-e a szabott árrakat? Megjegyzem, hogy a kiállítást úgy akarom intézni, miszerint annál semmi nehiányozzék 's ugyanezért a nyomtatást Arodon, szemem előtt akarom tetetni. És ha tervemet helyesled, akkor arra kérlek, légy szíves Pesten, neved tekintélyes befolyásával a részvétet vállalatom iránt nevelni, jelesen pedig engem legelőbb is arról értesítni, lehet-e reméllnem, hogy a fővárosi könyvárnyok és hírlapszerkeztők aláírási íveim országszertei közlését magokra vállalják; és hogy hát téged magadat, kinek kezed, mint neved, olly messze kinyúlik, szabad-e és hány illyen ív elfogadásával terhelnem? Szóval informálj engem mindenről, mit e tárgyban, szükségesnek, jónak, és illőnek gondolsz. Ne sajnáld fáradságodat; hisz a munka keresztapja te lesz. Megmondottam ezt eleve 's kimondhatatlanul örvendek, hogy e részben adott ígéretem teljesülésének küszöbén látom magamat. Ajánló-levelem hozzád már kész is; de erről senki még nem tud 's nem szabad neked is tudnod — úgy szerkesztettem azt; azért ez a munka melletti buzgólkodásban egy csappet se ganiroszon.

Elfelejtém fölebb kérdeni: mennyi időt látnál jónak kitűzpán az aláírás azon első határnapjánl, mellyről

á

á füzetek nyomtatását függőnek mondottam. Elég lesz-e két hónap? vagy több kell? Utasits, kérlek, ebben is.

Tudván roppant elfoglaltságodat, nem akarlak ez úttal több szóval terhelni; még csak azt mondom hát, hogy Cicero I.ő kötetét, neked ajánlva, minden esetre mahoknap látod 's látandja a világ; de a többi nyomtatása, ha aláírán elegendő nem lesz, — elmarad.

Válaszodat, késedelem nélkül elvárván 's kérve kérvén, ölellek, csókollak

leghivebb barátod
Fábián Gábor

Vett. aug. 3. 1860

Arad, julius 31ké 1860.

70

Kedves barátom,

Itt küldöm vissza á hozzám hivatalos úton tőled érkezett két pállyamunkát, véleményemmel együtt. Egy úttal szives részvétedet tanusitott válaszod folytán, elfogadván á tanácsot, mellyet Cicerőm iránt adsz, bátor vagyok hozzád azon bizodalmas kérelemmel járúlni, hogy tehát á Kisfaludy Társaságnál siess megtenni e részben á szükséges lépéseket. Mert azon esetre, ha ott boldogulnánk, jobb 's többet igérő lenne az aláírási hirdetést is mindjárt onnét á Társaság neve alatt bocsátni ki. Én, á mint mondattam, az I-ő kötetet saját költségemen ki fogom nyomatni 's hogy ezt minél előbb megkezdem lehessen, megkérlek mindjárt arra is: végezz á nyomtatás iránt Emichel, minél kedvezőbb föltételek alatt csak tudni fogsz. Részemről annál czek kivántatnak: nagy nyolczadrét, mily-lyen pl. á Budapesti szemlée; papir ollyan,

mint

mint a Musaumé; a szöveg betüi, mindenikénél valamivel nagyobbak, a sorok is ritkábbak, mint pl. az Akademiai Emlékkönyvben vannak; 1000 példány, szines borítékkal; 's részletes fizetés. A' magyarázó jegyzetek a szöveg alá jöjjenek. Egyébiránt úgy ezekre, mint minden egyéb ide tartozókra nézve magamat a te ízlésednek 's itéletednek szivesen alárendelem — intizkedjél mindenben tetszésed szerint. Azt is te határozzdel, vallyon a többi hat kötetre az aláirást kötetekre, vagy füzetekre 's amazokat (18–20 ivvel) 1 f 50 xrra, emezeket (6–7 ivvel) 50 xrra kelljen-e hirdetni. Csak egyet szeretnék, ha reám magamra hagynál és ez az: hogy arczképedet az I.ő kötetnek elejére tüzhessem. Nem kinnéd, milly boldoggá tennél engem az által, ha azt mit iránted eleitől fogva kebleimben érzettem, ez uton a világ előtt tanusitnom 's megörökithetnem engednéd. Tudom, te ezzel

sem

semmit nyerni nem fogsz; de nyerek én sokat 's fog nyerni a munka is, bizonyosan tudom. Nálam egyik a legboldogitóbb érzet a lerótt hála érzete 's jól tudom, neked mennyivel tartozom, mennyivel különösen csak Cicerómra nézve is.

Tudósits minél előbb; hogy ha oda fönn szép reményeimtől elesnem kellenék, idejében más módókhoz nyúlhassak. Mert 65 évem sietést parancsol; félek, ha késem, meg találok előzetni másoktól — és akkor 9 évi legkedvesebb munkálkodásomat füstbe mentnek látnám, minél pállyám végét semmi inkább meg nem keserítné.

Csókollak

hü barátod

Fábián Gábor

71

Arad, sept. 18. 1860.

Kedves barátom,

Mindig örömmel, de mindig félve is szoktam irni hozzád. Tudom, idöd milly drága s abból rabolnidel töled valamit valódi tablásnak tartom. Most azomban adott engedelmed fölment az aggodalomtól. Hanem jóságoddal visszaélni azért még sem akarván, válaszomat legutóbbi kedves leveletre lehető röviden közlöm.

Abban, miről közttünk szó van, te elöttem tekintély vagy. Nézeteiduek hát Cicerom körül, mindenben kész szivvel hódolok s ha mit tölök eltérőleg nyilvánitani találok, azt részemről nehövetelésnek, hanem puszta óhajtásnak tekintöd, melly fölött az elhatározó szó szinte téged illet. Illy óhajtásom volt arcképedre nézve; ez iránt már végeztél s itt nem marád más fenn számomra, mint sajnálkoznom határozatodon.

De

de rajta megtell nyugonnom, mert okaid fontosak és gyöcök, mellyek feletti vitatkozni hibán lehetne is, hozzám nem illenek. Második óhajtásom volna: az évszakban kevesbbé veszteségez Ciceronak a' Nimlapra albalmas Candó kezeddel mellképe által (mint a' dassicusok bőrpontí kiadásain szokás) pótolva láthatni — conjectura gyobb cim okáért. Ez ennek eldöntésében könnyen tudnál jó tanácsot találni. A tanácsra formatumánál nálnál egyszerbb 8vez — milyen pl. a' Budapesti Kiadásé — szerenek és betüket, sorokat olly arányut, minők Kazinczy Életrajzainál vannak. Sokan vannak, kik szélesebb betüket kívánnak (schütz, és ollyannal van nyomva) és ezek nehéz, testesebb köntöset is adnának. Talán inkább a' papirnál lehetne e' helyett gardállódunnak. Lenek, csak még tiszta, fehér legyen, nem szükség a' drágábbakból lennie.

Ennek ajánlatai és feltételeit, ugy mint tajavesd elfogadom. Az I^so kötetet magam nyomatom a' praesa körül hiba nélkül nem lesz, de szeretném, ha az nem nélkül lehetség megkönnyítve lenne, egyfelől jutányos alku által (mellynek gondját rád bizom) másfelől azzal hogy a' kifizetendő összeget kisebb részletekben is egy részt a' kötet kinyomatása utáni bi-

corryor időre fizessem. Gondolom ez, mert sokat kivánat; és legalább végén minden egy szerződésem és ezt a' feltételt minden magam a' vállalkozó nyomda örökét tette nekem.

Szeretném, ha ez itt kijelentett óhajtásim szerint végezhetnéd a' dolgot. Különben, mint mondám, egytől minden pontra óhajtás csak; erőt feletti kötelezettségre, és egyenest mindenre megbízlak és meghatalmazlak. Végére Ciceroról egy igy, mint ha magad ez végzésnél. A' ha végeztél, kérlek a' nyomtatást tisztességed és vállyad szerint. E' felől ezek az Edd megjegyzéseid, hogy a' magyarázó jegyzetek, mellyek kézirattomban kéznél vannak, nyomtatva a' Szöveg alá jöjjenek a' irántuk hogy mellyek mellyik levélhez tartoznak, a' levelek homlokán jobbról Ezüst arabusi folyó szám az utaitás.

Sasku, mert te ajánlod, elfogadom correctorul — alhuj magadhoz. A' az első iveket kipróbáltad valamennyire valami, hogy belőlök lássam, sikerül-e valamennyire superrevideálgatnom. Orthographiám a' régi; mert az ujabb kinit ismerem valami kevés fáradság lesz volna a' megrögzött szokás miatt; hanem a' mindenkor egyben az te orthographiád szerint kívánnám detni.

Ede

Arad, januar 23ᵏᵃⁱⁿ 1861.

Kedves barátom,

Minap a Pesti Napló tárczájában irtam Kolbeit Emiliának, el. kabinibag emlékeztetém őt Cicero iránti is. Válaszában azzal biztat, hogy jövő hónapban — tehát februárban — a nyomtatást megkezdeti. Desperatio lenné, hogyha szavát másod ízben sem tartaná. Bizonytalan dolog várakozik reánk és abból is az én részemnek már sokkra van szabva — — Festinat enim decurrere velox flosculus augusto miserosque brevissimus vitae Portio! Kérlek hát, kedves barátom, ne feledd a dolgot sürgetni ő kegyed megnyugtatásomra azt a nagy örömöt, hogy mire februar elején a munkából nyomtatott ívet láthassak.

A formatum iránt eszembe jutottam, hogy tetszenek-e, nagy betűimhez is, ai Musaumát ajánlod, azóta a részemről választott Budapesti Szemlétől kérd kedvem elmenni; ha hát mostis még is amazt jobbnak és szebbnek találod, szívesen elfogadom

a/

Ha eddigelé a Correctur kötelessége lesz; vagy dolgot dni nem fog. — Minek borítékot szerezésre nyomni kell. Példány ára legyen két 750.

Az ívek kiküldésére a formatum ügyében való tudása után biztosan megtörténhetnek, a Literatek árát Emichtől akar Lejepe delatárist kegyed kihajtól meg.

Ha minden után valami bányegyes körülmény elő nem ódik, mint a nyomtatás alatt tudatnod kellene velem: ne várj semmit, hanem kezdd a nyomtatást.

A többiről, mint pl. subscriptio-hirdetés, fizetésre-optatis stb majd közöl, most a nagy gyülésre, ha élni s éjszakán engedi, siettem folytatni. Ha élek s éjszakán engedi, siettem folytatni. Ha élek s éjszakán engedi, siettem folytatni. Ha élek

a Museum ebbjét, mert nálam ez effélében a'te finomabb ízlésed elsőmert auctoritas. Hanem ezért

1ső a Kövegher minden esetre a' Karinczy Élet rajzának kéj nagy betűit óhajtom, mellyek alatt a'jegy zetek miféle betükkel venik ki legszebben magokat, te hu

2ső Gondolom, az ajánlólevél még a' Kövegénál és nagyobb bötükkel kivánt. (?)

3ső A'chronologiai vázlathoz apróbbak kellenek, germ
minthogy a' Kövegher, de nagyobbak, mint a'jegyzetekhez

4ső A' címlapot úgy tedd fel, abbogy magad szeretnéd; általában a' forma ízlésed elrendezésénél egészen tetszésed szerint járj el; hanem az az egyet még meg is óhajtom, hogy a' címlap a' Cicero-gemma, vagy más ehez illő vignettacsőke nélkül ne maradjon — mert ez nekem gyengeségem — De ettől Wieland sem volt mentes. Azomban e'miatt a' nyomtatás egy napig se késlelteszék — a' címlap elvárhat a' köteg bevégeztéig, ha kell. Adieu

5ső Minek iparkodjék betenteire nem csak egy pár, hanem többet is adni; noha hogy annyit adhasson, mennyit ő szeretnék, nem merem reménlni, látván mennyi tömérdek munkával el van az ő műhelye lehmozva.

A'

A' politikai constellatiók nekem sehogy sem akarnak tetszeni. Válságos idők fenyegetnek bennünket a' mi legszomorúbb, magyéink a' helyzetet nem fogják, vagy nem akarják kellőleg fölfogni. Azért én, ki egykor a' magyar téren mozogni szerettem s nem kis sikerrel mozogtam, most, midőn egykori pártom magát sutbatól vezetteti nem engedi, hanem minden kiszámitás nélkül veh lelkesedéstől ragadtatik, egészen félrevonúltam s mintán bal jóslataim egyenesen teljesülni kezdenek, e' félrevonúlásomat, nem hiszem, hogy valaki megbánnjam. Arad városa egyhangú örömzaj közben ostromol a' polgármesteri hivatal elvállalására: de azt ily abnormis állapotban lelkesedem elfogadnom. Még fölöslök önkény uralgj, engemet nyilvános pállyám sutbi látni nem fog. Hitemet, elvemet soha még meg nem tagadtam s azt tenni most, pállyám végén, még kevésbbé fogom.

Válaszodat kikérve, csókollak és vagyok

hü barátod
Fábián Gábor

Arad, aprilis 26: 1861.

Kedves jó barátom.

Az érnek, mellyet irunk, fele mindjárt lejár 's kitudja, a' másik fél végén még a' földnek fölötte, vagy már alatta leszek-e! Égek a' vágytól, hogy Cicerómat, mellyre annyi gondot fordítottam, míg még szemeimmel látom a' napot, napvilágra jönni láthassam. De Emichtől erre nézve már semmit nem reméllhetek. Tudom, meg vagyok győződve teljesen a' felől, hogy ő nekem szívesen szolgálna e' részben, ha körülményei engednék; de sajtója olly sokfelől van igénybe véve 's talán engem előzőleg lekötelezve is, hogy nála én reám még nagyon kéjön kerülne a' sor. Azért, kedves barátom én mást gondoltam, vagyis helyesebben: legalsó gondolatomra tértem vissza. A' munkát aradi könyvárus Bettelheimnek adom 's itt helyben Réthynél nyomatom, ki a' nyomást minden perezben megkezdeni igérkezett. Betűt, papírt 's mindent, mi és minő kivántatik, kész előállítni. Már e' két vállalkozóval végeztem is; csak a' kéziratot várjuk. Ezt hát-

igen

gen szépen kérlek, hogy siess énnekem, a' mit szeleu
sorainak vetsz, végtén elküldeni. Az első kötet hat
hét alatt sajtó alól ki fog kerülni, a' mikor azt vár
— becses ígéreted folytán, melyre bizodan számolok —
általad a Kisfaludy Társaságnak az el árvás-kiadás
végett egyenest be fogom ugyistani. Ha gemmát
rendelsz tőle, küldmeg azt is; ha nem, akkor felh egy kerek
e' gonddal, mert Battelheim ígéri, hogy meg ő nem
deli fog. Irnia ha mi észrevételed a' nyomtatásra
nézve még volnának, kérem azokat is közölni velem
egyszersmind. Megbocsáss, kedves jó barát, ez új
intézkedésemért; parancsolt az idő velem — nekem a'
napok már óvázák; pedig az egésznek bevégzéséhez nem is napok kívántatnak, hanem legalább is
egy egész év fog kelleni. Nyugtasd meg a' derék Emi-
chet is irányunkban; hisz' elégett vártam az ő kedvéért — novembertől április végéig; most rajta a' sor
cugodni — azért jó barátok maradhatunk és ma-
radjunk továbbra is. Új birtatást most már ne
küldjön — és minden esetre csak készletemet várom
a' Szamum válaszául; melly ha azonnal nyílva nem
érkeznék, ito Sellene compromittálódnom.

Fijam

Fiamtól 1/2 a' tőle számodra küldött Hálaza-
vat ebből meg fogod érteni, mint mentünk ki a' kéj-
vilelőjéből és mint gondolkodom a' jelen abnormis politikai
viszonyok felől. Ki az országgyülésről sem így (Deák)
sem amúgy (Széchenyi) nem sok (hogy ne mondjam semmi)
jót remélek. Midőn már egy Deák országos tekintélye is
semmivé tehető kezd, hova juthatunk mahonap? Ki jól
ismert a' politikával s' nyilvános élettel s' alpha egy-
kül egészen fehér nem vonom magamat a' világ szájától.
Hiba a' fondrisejnek, van kova? Van két gyönyörü fiu-
csalamonom; egy a' Sión, egy a' kegy szerető — pervadt-
csom mind a' kettő. Ugyan jer el egykor élvezni azokat
velem együtt. Ne igérgessél a' közelebbi jövőben meiko-
vá; boldogito egyszer engem is barátnéjoddal. Ll.
helyheztesd nálam úgy, hogy sehol jobban kedvedre
nem fogsz dolgozhatni. Fondolkodjál erről Kedves
barátom s' tudósits, hogy számolhatok-e rád. Tedd
meg nekem az örömöt. Hiszen most már a' vas-
uton Arad Pestre egy kis rövid kirándulás.

Úgy tetsik Senecánál olvastam ezt: cum tran-
seuntur mei nullo cum strepitu dies, plebeius moror
Seneca. És bár már eszemtül az én politikám.

Ölellek a' legforróbb szeretettel

lelkes elesett barátod
Fábiánt Gábor

Arad, május 3kán 1861.

Édes, kedves barátom,

Tegnap estve hozzád röpitett telegrammomból már tudhatod, minő meglepést csináltál nekem Cicerón kinyomott ivéivel. Örvendetest, míg azt hittem, hogy a zárt keresztkötésben Correctur-bogenek lesznek (mert így végeztünk volt!); aggodalmast, midőn láttam, hogy nem így van és meg nem is Sasku a Corrector; s mintán az egészet átnéztem — végheterlenül megszomorítót!

1. A nyomtatás — mint ezt a visszazárt ivekből láthatod — elannyira telve van kisebb, nagyobb sajtóhibákkal, hogy így adni munkát, és még egy Cicerót, publicum kezébe nemesek a nyomónak, de nekem s neked is könnyű compromissionkra válnék. Aztán

2. A levél-szövegnél a bőrük sem azok, mihet én kivántam — a Kazinczy Életrajzi Emlékéé; hanem épen ellenkezők, mint sem minők magoktól is kivántatnak; — ide legnagyobbak kellenének s lelem a szövegek legkisebbikeit, mellyeket én inkább a chronologiai vázlathoz, ezétt pedig, emark idején — majd az utósó kötetben — a történeti mutatóhoz szerettem volna vetetni.

Ked

Kedves, jó barátom, megnehezagyjál —
De erak így semmiképp nem maradhatnak. Ki. bi Ciceróra
annyi gondot fordítottam, mennyit talán egy fordítója sem
sohá, nemcsak illően felöltöztetve, hanem lehető legdiszes-
sebben óhajtom é' Szülöttemet a' világnak bemutatni; hogy
vele ne csak mi hárman, a' kik a' kiadást vállyuk, hanem
bel vallyunk, de maga a' magyar sajtó technicai renom-
méje is nyerhessen. Oeconomiai tekintetből is tanácsos
ez. Nagyobb munkát — talán 7 kötetest — különös vaj-
szerűséggel még eddig nem bírtó, de épen akkor magánakéi a
hasonnemüeknek utat készitni törekvőt, csak a' felöltö-
kül szégyég fog elöszedni a' kalendöségben.

Kives hát más mód — Emlékszel a' kibiró Kiskéz bolj
vekorii — ha mindjárt ezivek újranyomása általis. En
ez ő hibája nincs vallott kárban kivanom őtzorom; de
Ciceróval nem máskép, mint a' hogy kivánom ő kivá-
rom, azaron nyomorva látni. Ha abben megegyez: jól
van; ha nem: úgy körülnök, Ciceróra véva minden-
nek végé s' majut (hol mit mondtam) fogom a' dolgot új
ra kezdeni. Vegyz hát vele, kedves barátom, s' tudjis
egyem — de rögtön. Akor ejtve, ha a' dolgot da
femm rendbehozhatod: nehogy más Correctort tarcazz,
mert Petkö, úgy látom, a' görög betüket sem ösmeri —
pedig azok a' levelek szövegében sokan előjönnek.
Szeretném tudni, mi oka, hogy a' darák Saskut. Eire
számolnunk volto, el kellett vetnem. Próbáld össz-

re

va megnyerni; de ha megnyernéd is, még akkor is az első
ivéret, nyomás előtt, revision alá megtüdetni kénném.

Ugy is bocsánatot kérek tőled, kedves barátom,
hogy ily bajjal fárasztalak; de Ciceróm nekem legdrá-
gább kincsem; ez ő miján semmi mivéről meg nem en-
gedhetek.

Látnik, mintsel vagy ismét kétmozra gondokkal. Le-
valem lezárdatok pontjára; mellyben a' fővárba oly gond-
ve hivlak, alfelejtsd hát is tenni; pedig, hidd nekem, erra
egy kedvező válasz tőled, még a' valójitólag mintsem
Cicero-ivenél is sokkal nagyobb örömöt fog vala oszá-
nekem.

Czédollak a' válaszodat nyugodtanil várva
vagyok a' maradok

tü barátod
Fábiús Gáboz

3

UU. Hogy a' levelek szövegének bötüje iránt még inkább
biztában lehess, jónek látom megemlitni, hogy a' Kazinczy
Elaszpi Emlékének bötüje alatt olyanokat értek, mi-
ilyek a' fejjelő s' az ón Hálapanaszom szövegében is
vannak. Ambár te a' bötük felöl addig is biztában vagy,
mint egy február 4ên hozzám irt leveled mia bizonyit-
tatják: „Formatumunk tehát a' Museumé; betünk a'
„Kazinczy Elaszpi Ciceróé s' hozzájok a' Museum párisjá ösz-

mik

"szük, ez gyönyörű és nem kelletinél kisebb. A
"chronologiai vázlathon a Museum garmondjait vesszük.
"Az ajánlólevélben a szöveg Ciceróját ugyan, de kettőjen
"írtkitra. Így igen szép lesz sát."

Még egyet! Ha Schütztől Cic. leveleit (melly kiadás
használtam) oda fenn megtekintheted, még világos abban lá-
hatod, minő nyomtatást akarok. Épen ollyan legyen a
betű szövegnél és jegyzetnél, mintmála. Ebből az is ki-
tetszik, hogy e részben nem valami különös és tulságos
követelés az én kivánságom.

Kurtics

75

Kurtics, maj. 27. 1861.

Kedvesz jó barátom.

Tegnap vettem Cicero második szedéséből a két első ivet és
azt mindjárt, e levelemmel egy postán, revideálva
vissza is küldöm. Mostmár a correcturával egészen
meg vagyok elégedve, mert gondos és szorgalmas kezekre
mutat. Ha biztos lehetnék, hogy tovább is így megy:
akkor nehem ide correctur-iveket sem volna szükség
küldeni: de még látni akarok többet is; azért az ive-
ket csak küldjétek, míg ettől nem dispensállak ben-
neteket. — Hanem a bötükre néve, a mitől tartot-
tam, megtörtént. Attól féltem, hogy e részben talán uta-
sításomban nem elég világos voltam és majd ismét félre-
értetem. Úgy is lett. Most meg a Vázlatban nagyobbak
a bötük, mintsem kellene és ehez képest talán majd a
Levelek szövegében akartok kisebbeket venni. Akkor épen
ellenkezőleg ütne ki minden, mintsem én kivántam.
Mert én ennyt akarnám úgy, mint most a Vázlat
van, a Vázlatot pedig az előbbeni alakban. A vázlat
mostani bötüihez nem tudom, mint lehet majd a leve-
lek szövegebeliket akkép alkalmazni, hogy ezek a váz-
lat alakjától külön bötzenek, nem kisebb (mit nem sze-
retnék) de nagyobb voltuknál fogva. No csak bajos ef-
féléhben levél által és tavolról végezni. Azért más-
most megatokra hagyok mindent. Tegyetek úgy,

a

ahogy nektek tetszik; végtére is á főczél nem á form
és alak, hanem az, hogy Cicero kiczyomva legyen.
Pülömben amarra nézve is – csak te egy kis gondot n
sajnálj fordítni á dolgra – nem lehet, hogy ízletes
ne üssön ki minden; mert hisz ekes se nálamnál jo
kal jobban írtasz. Megbecsülhetlen szivessége á kel
visszaélni épen nem akarok; azért semmit erőtetni
nem fogok s föntebbi észrevételemet is csak azért me
tem megtenni, mert veled és nem másal van dolgom
Azt hát nekem, hiszem, meg fogod bocsátni. Egy-
pein arra kérlek, hogy mármost Emichnél ne tágits,
hanem lássd, hogy á nyomtatás egymásután menjen.
Rossz időkről félhetünk, mellyek miatt mekolnes
minden elakadhat, hogyha nem sietünk.

Gókolhak és vagyok változhatlanul

hűn szerető barátod
Fábián Gábor

NB. Sestről á levél nem szegednek, hanem egyenesen
Arad felé jön Kurticzra, hol vasuti allomás van.
's mellette posta is!

Arad, Sept. 12: 861.

Kedves barátom,

A' 7k. s 8k. Correctura ivéket a' ma délelötti postával visszahüldeni akarván, itt a' kiszt-kötésért tőlem a' postán rendes levél-taxát, 45 aj krajczárt követeltek s midőn a' szokatlan taxálásért (mert kurtiszon mindig 4 xr. fizettem) kérdést tetettem volna, az de mellékelt irott vúlasz kapta mi is úgy értendő, hogy mivel a' Correcturán irott betük s datum is vannak: a' nyomtatvány a' rendes levél taxa alá esik. Ezen én meg nem nyugtatván, midőtt a' 45 xr. taxát dissetba kezdtem, végére keset-nek jávni, hogy sól hát mász itt igazán a' né-met törvénye! ez iránt nekem kegyed adja barátom s Toldy urs legyjobb informatiót adhatnak. Ha csakugyan ivenkint 45

xr.

kt kellend fizetnünk: akkor nekem ez a' Su-
perrevisio drága múlatsig lesz és az egész ugy-
tatásról mástfogok gondolni. Hapadig ép-
csak a' kereszthöteg külső lapján éprevett irás
tepi az egész bajt: azon lehet segítnünk, úgy
hajtván össze az ivet, hogy soha a' külső la-
pon legkisebb írás ne lássék.

Mármost az arudi posta okoskodása
miatt hátrumarudt 2 ivet itt tartom s majd
Kurtiszra kiküldvén, onnét expediáltatom
főbb. Mamár nem lehet – mert épen
hunyató cura alatt vagyok s' a' sorokat
csak az ökvendés szünet-perezeiben fir-
kantám.

barátja
Fábián

A' Magyar Ország october 12ki számá-
ban épen most olvasom, hogy Cicerom kiadása
körül a Kisfaludy Társaság a pártfogást magára
vállalni Nagyer volt, Hanem erről kölö jelenséi-
ben hibásan mondatik, hogy a munka 3 köte-
ben fog megjelenni. Jó lesz ha barátom a hibá-
ra Toldy urat idején figyelmeztesi; nehogy
majd a kétküldendő alnírási ivekbe is be-
gusszon ez; mi utóbb a publicumnak sokfalé

ma

Arad, octob. 30kán 861.

Kedves barátom,

A' szedő kértére – mellyet szivesen méltánylok – tőled visszaküldött kéziratot más postán vettem s' im megma, kügazgatva vissza is indítom, azon igérettel, hogy a' többi kötetekhel e' végben gondos abb leszek s' idején megteszem azt a' mit kell. A' hiba onnét jött, hogy az írást, melly nem enyim, de jó, kissé hanyagul néztem ált.

A' bortsek – igazán mondád – gyönyörű. Más oszak még a' Kisfaludi Társaság jelentését szeretném látni. Talán, ha az idők, mellyek napról napra vál-ságosbak lesznek, végkép megnem bolondúlnak, menfr. gunk a' vállalattal frajcót ejtvalni. A' kötetek szétküldését, a' kijelelt intervallumokkal, nagyon helyeslem, főleg a' tanúló ifjak erszényének érdekéből.

Hát te M. Brutus s' Antonius helyett más két gemmát jelöltél ki? a' Sulpiciusét és Africanusét? Az első, t. i. Sulpicius mehetne a' cyndar Antonius helyett, mert Cicerónak jeles kortársa, barátja s' levele is kettő fordúl elő; hanem Africanus nem esik sem a' levelekben Cicero élete korába; azért ő helyette minden esetre helyesb lesz M. Brutus-

nál

nál maradunk, mint a kinek a kérdéses korban nevezen szerepe volt és ákinek Acerónhoz (Attiusszi elvesszvántalán legtöbb levelei maradtak fenn. Ke feledd elegy barátom; annál inkább, mivel neki mind Wieland kiadásában mind mástott is kiphatni genemőjét.

A' nagy jutalom tárgyában még magam sem gondolkodtam éjesz frigyelemmel. Propositiod azonban már is tetszik nekem s mellé indokaid fölött helyesek. Majd erről még kisöbb. Addig is szeretném, ha a sóba jöhető munkákra egyenkénem lékezhetnél — neked azok jobban egzedben lehetnek minttan nekem parlegi embernek.

Pethő számára ide mellékelve küldöm az átnézett 6ik ivat, indvözlesem mellett.

Jelesegem viszont szivesen indvözöl, én pedig vagyok a' ki mindig volnom és lesznek

hű barátod
Fábián Gábor

Kivonat

a Kisfaludy-társaságnak 1861 dikki oct. 10 diken tartott rendkívüli ülése jegyzőkönyvéből.

1. . . . . az igazgató bemutatá Ciceronak Fábián Gábor úr által fordított összes levelei első kötetét, azon tudósítással, hogy a második és harmadik kötet még ez év folytán kikerül sajtó alól, s a fordító azon kérelmével, részesítse a Kisfaludy-társaság e vállalatot erkölcsi támogatásában s engedje a gyűjtemény czimlapján kitétetni, hogy az „a Kisfaludy-társaság pártfogása mellett" jelenik meg:

a társaság tagjai, ösmerve Fábián Gábor úr műfordítói érdemeit, különösen a Cicero leveleitől az Új Magyar Muzeumban közlött mutatványokat is, és meggyőződve, hogy ezen általa fordított és kiadott teljes gyűjtemény nem csak nagy hézagot fog pótolni irodalmunkban, de ennek kitűnő díszére is lesz, egyértelmüleg elhatározák Fábián Gábor úr kívánatát teljesíteni, s örvendenek, hogy ez által alkalmok nyílik a társaság helyeslését e munka megjelenése fölött nyilvánosan, a közönség előtt is kifejezhetni.

Kiadta Pesten oct. 11 diken 1861.

Greguss Ágost
titokurk

Arad, decemb. 14^kén 861.

79

Kedves barátom,

Aranyerem (a vak) melly már szüret óta egyre dú-
lakodik rajtam, annyira nem tágitott mind
eddig, hogy folyvást meg-megindított rohamai
mellett mostanság a pesti útnak nekiindál-
ni nem merek. Igy kát most a Nagygyülés-
ről kühtég elmaradnom; mit, mondhatom,
felette sajnálok, épen ez időben, mikor ezt a jó
alkalmat a mieinkkeli találkozhatásra, néme-
leg személyes érdekek is kivánatossá tették rám
nézve. Azért, a mennyire lehet, helyre is akarom
hozni e vesztesége az által, hogy nei helyt, mint
hiszem, ez impertinens bajomon csak türhetőz
altesem esemi vögtön föltietek hozzátok, vagy
pár hétig a kisgyülésekben résztvevő kandékkal.

Most a Nagyszitalomróli véleményen-
met mellékelve küldöm — talán még jókor
érkezik. Egészen a tied hangján szólaz; de nem
tetszelgésből, vagy röstségből, hanem mert
nekem is, bővebb megfontolás után, nem lehe-
tett más meggyőződésem, kól van-e fölté-
ve, nem tudom. Ha kik rövidtegén elhadnak

Jan

Jantosika 78. lev.

...kezződés pontjai:

...den költségét maga
...mellyek száma 500ra

...tségét és terhét Emich
...ekből a kiadó csak
...ajzére, akkor és úgy,
...áltatandok; a többi
...ván.

...ó 1863^k. év végéig
...szülve közre bocsáttatni.
...ajára s annak 500

fenn, ám lássák, én illy esetekből a vélemé-
nyen ést a kimeritő mübirálattól meghülön-
böztetem. Láttunk ugyan példát ez utóbbira is,
csak nem régen is; de mellyiknük nem vehette
észre, hogy ez alatt a nagy készség alatt más egyéb
nincsen lappangott, úgymint baráti kedvezés
és önfitogtatás. Ezt sub rosa – neked.

Ciceronk kiállitása gyönyörű. Mint elő
mondtam, a II.ik kötet vastagsága nem ütötte
meg az I.öet, nem fogja talán a III.ik is, de
bezzeg vaskos lesz a IV.k és plane a VI.k an-
nyira, hogy aligha még ez utóbbiból egy VII.ik
kötetet is nem fogunk adhatni. A II.k kötet
beli Vánlat előtt a Cicero és Kora ezimlap
kimaradt. Kicsiség megában: de a formát és
egyenlőséget magis sérti. Azért mondmeg, kér-
lek Petőfinek (kit igen szeretek) hogy az illyek-
re vigyázzon s ha a MS hibázna is, ő igyzinak

Hanem, ha a Kisfaludy Társaság által ki-
adott, nekem igenis hizelgő kirdetést mostkaza
érkezett fijam meg nem hozza számomra, ezt sem
tudom, hogy eltitál, mert sehol a lapokban sem

mi

mi nyomát nem léttam. Szeretném tudni Cicero-
mikéut küldettek szét ezek – hova és kikhez? Jólenne
hozzám is nehányat küldnötök; itt volnának embereim,
kik ez illy vicekkel jól tudnának gazdálkodni té-
szünkre. Hallom Emich az aradi Bettelheim könyv-
arusokhoz ezek 6 példányt küldött, mellyeket azon-
nal el is kapkodtak. Ide több kell, hol ennekem
sok jó embereim vannak. Hunfalvy Palinak
adott egy példányt nevemben; nagyon szeretem és be-
csülöm öt.

Többire azon remény fejében, hogy talán még
tavasz előtt találkozhatunk egymással, a jövő
Szünidőt pedig, ha még addig élek, nálam együtt
töltendjük, mostani elmaradásom miatt bűmat
felejtve, ölellek és vagyok

hű barátod
Fábián Gábor

Jantonka 78. lev.

Pest den 15 Dezemb 1861

RECHNUNG

Für Herrn v. Fabián Wohlgeboren

Zeichnung auf Holz (: Cicero)	f	3	—
Xylographie	f	4	—
Dto dt. dt. (Plato	f	2	50
Xylographie	f	4	—
Summa	f	13	50

Sartorius 79. lev. 7

Hochachtungsvoll

A Rohn

Arad, januar 26ⁿ, 1862.

80

Szeretett, kedves barátom,

Itt közlöm veled a levelet, melly hozzám tegnap Emich-
töb érkezett s mondhatom, nem kisté lepett meg.
A panaszt, melly kétségkívül az irott szerződés
nem létéből és a szóbeli egyezés tetszés szerint való
megyutázatából ered, te intézhetd el legjobban, mint
a ki Emichel magad vejeztél Cicerom felöl. Azért
ma neki irt válaszomban szalugyan hozzád is uta-
sitom öt. Én e réjzben nem tudok mást tenni, mint
hivatkozni azokra, a miket neked e tárgyban irtam
és mondottam. Emlékezel, hogy midőn legelső terrem köz-
lésekor tőlem a kéziratot felkérted, annak folytán
nekem az Aradon nyomtattatást ellenezted, irván
egyszerymind, hogy Emich Pesten három kötettel kész
tenni kisérletet — köz risicóra; mibe én bele-
egyeztem, ő pedig reá jó sokára megkezdette a nyom-
tatást. Emlékezhetel arra is, hogy mikor az Iᵗᵒ kötet
már kész volt s te engem Kurticson látogatásoddal
megörvendeztettél, anlitetted előttem, hogy Emich
az Iᵗᵒ kötettől a nyomtatás költségét kéri tőlem,
mire én neki általad és helyeslésedel azt ingentem,

miszt

Jantarikó 78 lev.

mijerint erre már, minthogy ő a Kötelet megvá-
vallalt, többé szükség nincsen, mert a Kötel felet
maga rendelkezvén, nekem ezekben mindaddig sz
mi közöm, amig ő belőlök közrejét ejtsen be
vesni s csak ha ez meg, vagy meg nem lesz, akkor
szokt és vele operálni vagy a pluszban, vagy a de
ficitben. Te ezt már ide tartozandókkal együtt a mi
gad Rám.n főhejjervén, tőlem elmenvén s ezért
nekem e tárgyban semmit nem irnál. Ebből és abbó
hogy Ensch a többi kötelek nyomtatását is folyta
ta, nem gondolhattam más, mint hogy kész fölsze
nyilatkozatom - s igenesemben minden észrevétel e
lül magunk gondolt, és ezt annál inkább hiszem Ellat
mivel az I.ső kötetből, minden befolyásom nélkül hag
világ maga rendelkezett; mit én abban az esetben
le annak közrejét s ezért jövedelme angem illet
bizonyam nem engedtem, hanem egészen magam
vesem volna ide, sőrola minden arra nézve is El
vilem olyan régi Felszólásim emlékeztek, hogy
tőled Kurtieren (che nej am léleyel) a mán kész L
kötetből egy ekre minthogy 100 példánya terem

Ary

Fantasia 78 ker.

Arnold küldeni, mit te sinte megsokalnál. Pedig én
akkor ennyiért, de sőt még lét ennyiért is jót mertem
volna állani — miatt még a Kiss. Tári ezáj ami
Kedvező hirdetése megjelenés. Ő hogy ezt tudva is E-
mich Arnold elöször csak 4 példányt s egy felszólító
Küldött — nekem pedig felszólást egyet sem! — ez elő-
rást tőle nem helyeselhettem s megmondtam. megmagya-
rázni sem tudtam. Most más, az előzőnek megrövi-
te s elkészült tevékenységem miatt, sokat igérnem nem
lehet, hanem annyit még most is, mi megérdemlené,
hogy kérjem, bár dörzsöl is, nékány aláirási ivet
küldjenek. Mind ezt az iratott szerződési kivánjának
teljesítsenek. Ennét az Ensch pénzére s a baj,
melyet el Ell igazítanunk. Ő még sokáig életemben,
a kivel közösnem; vagy kivel dolgom volt, meg nem
rövidítettem s bizonyos lehet benne Ensch, hogy ő-
ket sem fogom. Azért Ennő Isiek, légy benne munkás,
hogy közös ei közöttem ez a félreértés, becses közleny-
vásárral minél előbb helyreállhassanak. Annak leszer-
zéshez nézvest légy vagyok a legkedvezőbb eszközök
kedvező föltételekkel járulni, mik is ezek:

1/ Az I.ső kötetet egészen Ensch-nek adom; nem ve-
lunk belőle semmi részt: de a netalán defici-
ben ennél is osztozom.

2/ A correctura egész költségét magamon vállalom.

3/

3

3) Ha Emich a maga 3 Levelei, a' II.ik Levelétől távoznia, ellen még a' IV.ik Levelest kiállt nyomatnia, az ha ennek megörvendése után az I.ső Kötet Előbeszédjét, mint most, nyitam Levelekkel, az elvállalási Részvényekkel; de ellentmondásesetében az a' Levél nálam kiszárítható sajátom, nekik pedig hozzá semmi joga a benne semmi részre nem lesz.

4) Ha a' III.ik Levelénél a' vállalattal felkegyenlítjük azon 3 Levélre nézve f. évi június 30.ig, különben December 31.ig történt meg a' vége Számadás egymással, a midőn a netalán defectusból nálam ajó részt a nekik bőr pénzben, az ő részök pedig példányokban térítem meg 's a' fennmaradandó példányokat, minthajánlatomat megmondtam, vegyem.

Kérlek, szívből szeretett Emichem! ígéreteidet vele a dolgot illető rendbehozni, hogy allenem minden pontjait megtöltsük. Véghezvitelnél sajátságán, hogy a' talam beszélgetések' fényével kibiztosan tellene. Ő azt egyetértse, kifogásokat nejej pontjaiban belegyegyenek, azok értelmében rendbehozza a' Szegedi írásban szeretnám 's Lildi megállítsuk egyetértve, hogy jövőre semmi félreértés ne legyen.

Te szeretett kedves jó barátom, hogy teged, kedvet annyi is annyi a szeretnék, meg áz is a magam dolgaimat 's pedig nem a' legkellemetlenebbel, terhellek. Debizem te engem szeretsz 's nem veszed ezt tőlem rossz nevem. Valamivel Lírem és vagyok

világtalanban barátod

Fábián Gábor

Arad, martius 6.án 1862.

87

Drága 's kedves barátom,

Többször említettem, hogy én neked a' milly nagy örömmel, siettem, hogy ezen Emlékiratodra akarok felelni, míg nagyobb mértékben érezem ezt. Most egyébkor levelemnek gyakori rabolomnak: ezzel vele fölül vá még bajt is azért, hogy neked. Mivan a' dolgot így találtam, hogy teljesen meggyőződve arról: hogy ha ezt egészül van ok valami nehézséget, amaz tárgya ezek magam lehetek. Részedről Ő Excellenciája körül minden jól végeztél, csak az volt Ein: hogy ezt írásba nem tetted 's velünk barátodi fehérrel alá nem irattad. Ennek lett a' felbecsülés mind a' három Kötet. Most abból, mi legutóbbi levelében Te és Emich magyarázatból ugyis rátok, világosan látom, hogy vannak ám Tégedet, de te is Emichet félreértettük és vitatok. Emich a' II és III.ik: az meg volna egyiszer III. III. a' IV.ik kötet átvállalási értettük, - 's Emich sajátsiccon, kár is hozza magyarázta vállal: tegnap így hogy a kezünkben volt szeretném. Hogy ez I kötet terhét ám viselajom 's jövedelmet is egészen ennyim legyen: akkor mind a' három megegyezünk ugyan kedvetlen, hanem midőn a' Kötet lejönne ám, kettőnk tulélőtársunk Salamonával a' végben egy ajánlatot tennék, hogy a' rám eső Költség a' már árulásra készítés és egyben Emichnek kárát példányok jövedelmeiből pótolnánk, te egy helyben legyetek 's mert többé ez irántam nem tolnának, te egy helyben legyetek 's mert többé ez irántam nem

Lud

Fortsetzung 78. Lev

kidöcsérttel v fölülről a fizetésére ezelőtt 8 év lefolytáig semmi felhivást nem Egerem: nem is lehetem miért, mint hogy akkor Emich most említett progositásában megnyugodott. Hogyha ezzem akkor mindjárt az ellenkezőről kidöcsérttek, a jelen megütközéséről azonnal és dejében gondoskodtam volna. Most már az bajosabb alkalmatossággal is, nem előbb, mint a jövő hó 15ik napon szokásom szerint. De akkor Emich barátunk bizonnyal nem olhat rá, a mennyiben kötelezés lesz, vagy is, a mennyivel az elkerülni akarandó okot kárunkra szaporítani fogok. Sőt a felkeresés miatt történt kiköltségtetésért a Tanács birtokosit is megajánlom. A többire is, mint kívánt, minden további viszás nélkül belenyugszom: legyen a II. III. IV Lo ter kiszivárog az ügy, - ezekből csak 10 példányt szaporítok megmarad — nem elvárlás, alajándékozás végett, s azzal az V.t 77ik körlet nézve mentsen ez intézkedés függőben, míg az előbbiek nézve az eredmény bejönk s biztosb conclusiót tehetünk. De az én combinationimban azután is, mint eddig, az anyagi haszon számba nem fog jönni; én arra legkisebbé sem vágyom, csak annyit kivánok elérni, hogy a villalakatul károsodásom legalább ne legyen. Ez abból a megyei jutalmat, fáradozásom legbecsesb gyümölcsét, mint eddig is bőven megtérülve látom azon nem vásár szemközben, hogy munkám egyszersze még életemben világot látandó s abban a', magamnak mondhatom, Egy

alig

elismerésben, mellyben az részesült. Ő ha ez az elismerés nem nőtt, csak sülyedni nem fog is: megát a károsodástól Emich sem fosztatik, mert mi a tőle várt anyagi haszonból tulaju bizonyunk pótolni fogja azt nála is az árdemfizetés. Tiéd pedig megbecsülhetetlen, kedves jó barátom, minden veszödségeidért s veszteségeidért, miket nekem e dologért kenyelyed igazgatásom által okoztam, kárpotlás az is hálás szeretetem és ez az ő utánad az, hogy becses részvétedel azt tegyétted lehetővé, minek alapjában velem együtt fordúl óhajtottad.

Hogyha már máról fogva tudjuk, mint állunk egymással v Esztergom többé felkeresni semmiben sincs szükség állapodjunk ezt a te utóbbi leveled, az Emich visszaküldött latmazta v a részemről ide előadottak nyomán. De mellékelve küldök papirra jegyezve, hogy azt, mint részödésben (a mellyet siess Tegezi, olly szépségi kenben, mellyen nek Emicheröszemem, magam, én látom), kinem azt emlékeztető gyanánt, mint én aláirtam, Emichel is aláirnád, sőt megtörténtnek vélelmezett s nekem javában egyenes megtörténni kíves lejj. Magának Emichnek ezzel semmi szükség jesnek nem látom, mert ezek a tegnapi intézkedés ellenére is ujból ismételnem. Hanem arra egyuttal mindenképpen emlékeztetnélek ót, hogy április 24ik napjáig az I Esztergomi vásárt tejje legyen. Akkorig már félig a Tészer lejáratta óra lefogva forogni — a terminus lét nem tövid.

Vale

Nem tudom, nálatok milly kelendőségnek örvendhet Cicerónk; annal, a mit én e részben itt körülem hallok's tapasztulok, meg lehetek elégedve.

S most kedves barátom, a KfTársaságról egy párszó. Nem kétlem, hogy tagságomat csak a te barátságodnak köszönhetem és mivel e kitüntetést végtelen nagyra becsülöm, végtelenül is köszönöm hát azt Neked. Hanem mármost kéréseim vannak hozzád és pedig:

1) Hogy nekem az alapszabályokat küldd meg's velem minden a tagoknak tudni valót közölj; mert sum peregrinus in Izräel.

2) Mondd meg, nem az etiquette-hez tartozik-e az elnök, kinevezetést vagy választást tudató levelére valamit felelni — mert még ezt eddig nem tettem.

3) Szabad-e bevezettetésemért teged megkérnem? mert hiszen kit inkább, mint téged, veteranus barátomat?

Míg az idő ki nem nyílik, a szék fogl alásra föl nem mehetek; hanem akkor (tán május közepén) ha még élek minden bizonyal felmegyek's értekezésemet már készítem is.

A pártoló tagok szaporodnak nálam; mahol nap fel küldöni a jegyzéket.

Nőm viszont szívesen üdvözöl, hanem velem együtt számol ám arra, hogy szavalyi ígéretedet beváltva ez évben szümidődet nálunk, a hegyen és szkon (Magyarádon, vagy Kurtisson) hol neked jobban fog esni, töltöd minden esetre el.

Ölellek és vagyok

hü barátod
Fábián Gábor

Tartozika 78. lev.

Mára a kurticzi jegyzékemnek

A KfT. párt mellett.
Előfizetési karlev. minden sikolókhoz
Aradra Bittl-hez 50—50
Brutus és Antonius Wieland Cic. Lev.
Hajja le a beváltból
Contractus.
Árát határozzuk meg. A kötetek ü egyenlők (2 f) nagyobbakis. Kontrakt
Karlevélben gemlíteni a vignettekat
s gemezni a fejeket
Ms Atticus fejét kvesni.
6 kötet
Ms a 3d ü gott
Szekesztőkk, Sarkunak, Aranz Csengwyk

Tartozika 81. lev. 7

Berufend auf d. Schreiben v. 18 Sept. 62
habe ich E. folg. PP. [illegible]
1/ D. 1te zahlt er (Catalog
hat E.)
2/ II–IV. E. übernimmt
auf seine Gefahr, Un-
kosten, ohne Anspruch
auf Vergütung u. Nutzen
3/ V. VI. offen
4/ Aus d. Erlös d. I. werden
d. Druckk. erstattet

Arad, május 9ten 862.

82

Kedves barátom,

Legutóbbi leveledre, mellyel mint mondod, elkéstél, én is
kévöcskén felelek. Neked annak idejében Bécsben jár-
nod, nekem meg a pusztán s hegyen rusticálnom kel-
lett.

Valaszomban levelad nyomát fogom követni. Irod
hogy múlt levelemmel nagy követ gördítettem le ró-
lad (s annak örvendettem) és hogy neked megnyú-
gottnak látszom; voltam is és ennek is örültem.
Hanem most immár ismét nyúgtalankodni kezdek
s nekem van okom félni, nem neked, hogy végre is á
mi Cicero körüli bábálkodásaink nem rám (mivel
nem törödném), hanem rád (mitholtig bánnék) hoz-
hatnak özetlen következéseket, mik nélkül: ha engem
annyira nem szeretsz, könnyen el lehettél volna. Ön-
gedel megmondanom, nic ez, a mi nyugtalanit.

Emich az egyezési jegyzéket aláírta és te megkül-
dötted. Azt hittem, ezzel rendén van minden s annál
inkább lihettem ezt, mert Emich a IVk. kötetet azon-
nal nyomatni kezdte és belőle Petkő – nagy örömmel,
hogy már ismét Cicerót corrigálhatja – a 3k. évet le
is küldötte. Én pedig, hogy a Correcturák vissza küldése
minden fölakadás nélkül folyvást mehessen, házi dol-
gaimat úgy rendeztem, hogy a külsőket más okra biz-
ván, állandón itthon lehessek – a mint vagyok is az-
ota mindig. De, nagy megütközésemre Correctura

töb

több nem jött, vón fölvilágosítás az iránt, hogy miért nem
vadt el. Magamnak Edde két okát találgatom. De ez
ton aron sötétben jöttem, vallyon Emich most az iroda
egyerést is nem találta-e félre érteni? Annak 2k pon
jában az áll, hogy a' utó számadási folyó évi április
24-dig közölve megtenni, és viszont őt ugyanekkor
ez pontra a' számadása közlésére legutóbbi levelem
által ad i jó előre figyelmeztettem. De ő a' számadási
mány sem küldte meg nekem a' természetesen erős sze
rehi a' pénzt, miatta nem tudom, mennyi hát a' fel
fizetés. Ha talán azt várja, előbb én fizessem neki az
egészet: az mind szerződésünkkel nem egyezne; minden
tásnélan kívánság a' végre is csak zavar jönne ki
belőle. Nem is hiszem, hogy ezt akarhassa. Hanem ta
lán azt akarja, hogy a' számadásétekre menjek egyen
jelenjék meg. Ezt én most nem tehetem; de
ha azzal, hogy magában compromittálni fáz volna
meg nem elégedne, ha te jónak látod, megbízom az
ra helyettem Pesthöt, hogy ebe nevemben és kenébyen
ben végezzen — téged nem mintsek — kereknyelvűség
lenne egy tőlem. De hogy a' számadás utáni rajzom a'
fizetés egy krajczárig sem múlik, arra nézve becsület
szavamat adhatom.

Im

Im ez az, mi nyugtalanít és meg akar, hogy ha a'
nyomtatás így halad, félek, nem fogom végképt esthetni-
mert az én időm már lejárt. Hanem Edvi, jó barát-
tom mindent csak te nélkled csinálj, azzal a' kivas Éd-
zéssel, járj végére szépen, mint áll a' dolog a' mi a' kár-
dére Emichnek. Mert ha a' vállalatot megbánta,
miért fogunk gondolni a' most már lehetős gondok-
nunk.

Mire főtestebb emlékezem, mostanában Pestről
nem mehetek. Szélfogladjon két-három hét, mielőtt
elhatározom; mikor, előrülök a' veled közlöm, azu-
tán az elsőkkel is, úgy akarom illik. Addig is le-
tennem ha számomra a' Kisf. Fair. Evlapjait, mely-
lyekből csak a' III-d Évtizedet bírom, — hiányaserek het-
ned a' kitöltheted.

Dolgaidat úgy intézd, ha lehet, hogy a' fesztiválon
velem a' jövőn belőled valamit. Ölellek és vagyok

tü barátod
Fábián Gábor

83

Arad, majus 12ᵗᵉ 862.

Kedves barátom,

Múlt szombaton, f. h. 10ᵏᵉⁱ indítóttam hozzád egy licatónk sorja s Emich kéredelmezése felett aggodó levelet; mellyről, hacsak még egy napot várok, szépen megkimélhetélek vala; mert rá másnap a IVᵏ. köset 4ᵗᵉ Correctur ivét már kaptam. Egy hát a nyomtatás ismét folyamatba indúlván, emlitett levelemre ez úttal szükség nincs; azért tekintsd azt nem vettül – fölöle Emichnek szót se tégy. Ennyi csak, mit e pár sorban tudtodra adni szetek. Többire ölellek

hü barátod
Fábián

Arad. május 20. 1862.

84

Szeretett, kedves barátom,

Látom már én, addig járok Cicerómmal a nyakadra mignem egyszer vele együtt a garamantákhoz küldesz. De kénytelen vagyok újra alkalmatlan kodni.

Emich, meghagyásod folytán leküldte számadását azonnal. Ismersz, hogy az illy dolgokban én nem vagyok difficilis. Engedek a holcsak leket, néha talán többet is a vártnál. De most Emich, a ki ez oldalról szinte ismerhet már, nem tudom nem ismét félreértésből-e, olly követeléssel lépföl ellenem a számlában, mit szó nélkül nem hagyhatok és ha elfogadnám, magamnak ki kellene nevetnem érette magamat. Azértjistam neki e végett s megtévén az Ellenszámlát, a részemről megfizetendő öszveget, a 860ki Museum követelt arával együtt mellé tettem s egy borítók alatt ezennel hozzád intézem. Kérlem ezeljarással az, hogy velad a dolgot előre megösmertessem és belátásodra bízzam, szükségesnek s jónak látod-e, a levelet neki átadni, avagy nem. Ha igen: kérlek, addált a számlával s pénzzel együtt; ha nem: informáld s capacitáld a levél után s magát a levelet tejdel. A tőle nyerendő nyugtát pedig elsőalkalommal nekem küldel meg. Különben pedig boesáss meg. Ölellek

Kis barátod

Fabián

NB. A levélre általadás eseében el nefelejtes nyomni pecsétet!!

Kurtics, Septemb. 7. 862.
Vitt — 18.

85

Nagyságos Barátom!

Consiliarius czimedhez, mellyet, tudom, nem kivesztél, de mellynél többet s szebbet is rég megérdemeltél, ha benne örömöd telik, szencsét kivánok. És most é rövid gratulatiom után, engedd, hogy ki olly sokáig miallam nyúgonni hagytalak, most ismét egy perczra igénybe vegyelek. Cicerónk IV.ik kötetének nyomtatása végéhez közelget s itt az idő, hogy a még hátralevő kötetek nyomtatásáról is intéskedjünk; mert szeretném az egészet életemben készen látni s az én napjaim már meg vannak számlálva. Légy tehát olly kegyes irántam, hogy ezen óhajtásomhoz képest ne sajnálje tárgybem Emichchel minél hamarább végezni. Megmondom a föltételt részemről, mi is röviden ebből áll: Adjon nekem Emich a kérdéses kötetekből 50 példányt s hozzá a II. III. és IV.ik kötetből igért 10 mellé még 40.t; hogy így az egész munkából, vagy az öt illető kötetekből 50 példánynyal birhassak. Remélem, ezt nem fogja sokalni; fölegha te a föltétel szerény volta iránt capacitálandod. Aradon sokkal kedvezőbb föltétel mellett is kínálkozik vállalkozó: de megvallom, jobb szeretném a nyomtatást a hol kezdtem, ott is — ez az Emichnél — végzeni. Ha, mit nem gondolok — föltételemet el nem fogadná: nem bánom, végezz vele szabad tetszésed szerint; azt az egyet min-

den

den esetre kikötvén, hogy á nyomás azonnal megkezd-
ve s szakadatlanul folytatva legyen, lehető legszorgal-
mas ban, hogy vele minél hamarább készek lehessünk.
A' VI.k kötetből csináljunk-e még egy VII.ker kéjöbb fog-
juk meglátni. Kisérletéd eredménye felöl pedig, szé-
pen kérlek, engem azonnal tudósits.

A' Kisf Társaság gyülejére ahogy tanácsoltad, é
hónapban akartam fölmenni: de az idő előtt közbejött
szüret ebben már meggátolt és most mahol nap az
akadémiai nagy gyülés is itt lesz, most már nem
tudom, nem jobb lenne-e fölmenetelemet amak idejére
halasztani és ugy egy ottal kettőtvégezni. E' részben
is tanácsodat kérem s követni fogom.

Ciceronkat a' "Kritikai Lapokban" valami May
megkritizálta. Mi á véleményed e' Lapokról és Ma-
yerről? szeretnem ha velem őszintén közlenéd.

Szüretünk az Aradi hegyaljján September
22.kén lesz. Számolhatunk-e rád? Milly szépen
lejöhetnél Bertával egy pár napra. Jeleljer-
re is, mert ezt már nőm is kitisztel, tudni
óhajtaná.

Válaszodat várom s ölellek

barátod
Fábián Gábor

fordis

NB. Cicero V.k kötetének kézíratát en alkalomtól
azért küldöm, hogy ha kmiechel mindjárt végezhetsz,
azonnal szedés alá mehessen.

Arad, novemb. 24. 862.
Vett — 26

86

Kedves jó barátom,

October 7kéről kelt leveledben megelégedéssel olvastam, hogy Emich Cicerom hátralevő köteteinek nyomtatására nézve föltételeimet elfogadta. Hanem czek között az is ott van, hogy a nyomtatást azonnal és pedig szakadatlanul folytatandja. Azomban ez, noha már november végén járunk, máig mindig húzódik még. Tudom, hogy eddig bajai voltak s talán azért nem intézhedhetett. Most már, mint örömmel értem, ő is és Correctorom is kimenekültek a kelepczéből, és igy hozzá lehet fogni a dologhoz s kell is, hogy fogjunk, mintán még annyi van belőle hátra, hogy alkalmasint egy egészévet igénybe fog venni. Pedig — nem ismételhetem eleget — öreg legény vagyok, jövő decemberhó 28kán 67ik évemet töltöm be s ki áll jót nekem, hogy még a 68kán is megérem?! Meghalni nem félek: de félek úgy mielni ki, hogy Cicerómet egészen kiadva ne lássam. Azért ugyanez úttal egyenesen irtam k. michnek is s szeien megkérem öt, adja mindjárt sajtó alá az Vk. kötetet. Megkérlek téged is, sürgesd öt.

Azon

Akon Levinovágodat, ne csinálgiak 7 Lövészet, v
lyka nehéz nem lesend teljesitnem. Mert az Vt
Lövészhez nem lehet a Vt-hül annál többet adnom
minél a mit már adtam és a mi még marad, az a
tervadelmes Ludeskellel, mellyek a Kállitásnak fő
beyéit i eddig sehol nem látott elönyét teszik, Lö
mülhelül 40 nyomtatott ivet fog adni, miből egy
darabban egy Demetrius Lövet fog lenni, Lettóban
a többiekkel magyarnem arányos. Különben e
nekem mindegy. Annak dejében felküldöm kerek
a Levelezést i egy vele úgy, amint jobbnak látó
Az utolsó Lövészhez egy rövid utóiratot is akarok
toldani, mellyben az oly nyegleségekre Kritikus
sokat, mint Mayer nagy megfelelek emberül
i Eminatorom, hogy a mit Schütz öre a fel em legyen
Klotzok et Consortes Cicero Levelei körül még tet
tek, arról Schützet nemigaz fölei, de mellé sem e
tek, arról Schützet nemigaz fölei, de mellé sem e
mellé dtek. Meghiszetlam magamnak mind, hiszen
Mayer felemlit i találhat benneke — nagy Schütz
Mej eddig legalább semmi lényegre nem talá
tam, mire Schütz figyelme Ki ne terjedt volna,
egy mibenn ő skrupullyik casugalni merné.
Ki hiszem, hogy ez utóiratomból megfogsz
ez okokról győződni, hogy Cicero Levelei

teljes megértésére (és ez a fő!) eddigelé annyit,
mint Schütz és Ko (bátran ki merem mondani) soha
nem tett. Mi pedig a Kállitást, rovatokat, gondat
és fogyolmes illeti: e' részben az enyimnek párja még
nincs. Látod, én is tudok dicsekedni, ha akarok, nincs
te a Hemneri Irodalom dicsőit N.S. lyjain. Jól tetted
barátom — dicsérlek érette. Kik felölünk az igazat
magoktól megtudni nem bírják, vagy nem akarják
hallják meg ezt tőlünk.

Kedves leveledben egyet elfeledtél! Kérdelek, ir-
nád meg, mit hallasz az Akademia nagygyülejéről?
mikor fog tartatni? i legy-e abban a' Kir. pban a'
Kirf. Társaságnak is kevi gyüleje? mi tartja vissza-
nem a' Dét utat elkerülni i gardálkodási szem-
pontból mind a' Dét gyülést egyszerre végezni
Észrevételemet. Gondolom a nagygyülés mit de-
cernálhat semmi egyre el nem marad — mikor
kiderve i kitüzve még mindig mire is. Föl-
nagyok minden egyre.

Szeretném tudni ez okát, Enciclia Lic IV. Sz-
tének mellyik még Septemberben végén elkészülé, miért
nem hirdeti most ujságjai a' lapokban?

Szeress válaszodra számolva, maradok

hü barátod
Fábián Gábor

Arad, febr. 26ᵗᵉ, 1863.
Vett — 28

87

Kedves, jó barátom,

Igéretem szerint ide mellékelve küldöm az Emichel megállapitott szerződés pontjait két párban, azon kérelemmel, légy szives azokat Emich által is aláiratni s magadnál számomra egyik példányt megtartani. Egyúttal — mert panaszom van á nyomdára! — jelentsd be részemről Emichnek, hogy aző és Urszics előttem tett legünnepélyesebb igéreteik s fogadásuk daczára, hogy múlt hó végétől kezdve nekem hetenként két ivet küldenek mind végig, egész eddig még csak egyet (azt is nagy sürgetésemre) juttattak kezemhez. Én meg nem foghatom, mi e folytonos halogatásnak oka; kivált miután már Emich Lapokban is kihirdette, hogy á munka ezévben elkészül. Ha igy megy á dolog: akkor abból semmi sem lesz. Nógasd különösen Urzicsot, ki ha iránta tekintettel lesz, elismerésemet fogja tapasztalni — küldök neki egy kis jó magyaradi bort, melynél jobbat aligha ivott még.

Nagy Iván urat tisztelem; nem feledtem el á könyvet; de alkalmat várok hozzá, egyébir

iránt, ha kívánná, felküldhetném a postán is. D
minek ez a költség is? Én másutt nem igen gazdál
kodó vagyok: de ott, hol a Finanz feneketlen csák
jába hányatik a pénz, minden fillérkével fukark
dom.

Szeretetreméltó derék, kedves nőnek, részem
ről hódoló kézcsókolásomat, nőm részéről nehed
legszivesb üdvözletet soraim mellé rekesztve, vagy
és maradok

lekötelezett barátó
Fábián Gábor

Cicero Összes Leveleinek

nyomtatása iránt alólirttak közt megállapitott Szerződés pontjai:

1, Fábián Gábor mint kiadó az I kötet minden költségét maga viseli s ugyanabból az összes példányok, mellyek száma 500ra van határozva, kizárólag öt illetik.

2, A' II. III. IV. V. VI. és VII. kötetek egész költségét és terhét Emich Gusztáv mint nyomtató viselendi és e kötetekből a kiadó csak 50 példányt kap honorariumul, a' mellyek részére, akkor és úgy, a' mikor s amint kívánja, természetben kiszolgáltatandók; a' többi példányok mind a' nyomtató sajátai maradván.

3, A' még hátralevő három utolsó kötetnek folyó 1863k. év végéig okvetlenül ki kell a' sajtó alól kerülni s elkészülve közre bocsáttatni.

4, Jelen Szerződés csak a' munka egen első kiadására s annak 500 példányára terjed ki.

Kelt Pesten, januar 11kén 1863.

Fábián Gábor
mint kiadó.

Arad, május 21kén 863.
Vett. — 26.

88

Kedves barátom,

Amint tegnap estve sorondat vettem azonnal Cicero VI:s kötetében a Kéziratot bepakoltam s ma a postára, az Akadémia irodájába Takácshoz czimezve feladtam és igy a szedőnek adott szavad be lesz váltva, mert a csomó ma estére már Pesten lesz s holnap már nyomdába mehet. Mellé zártam az Antonius gemmát is. Ez útat, a te mellőzéseddel, részint időnyerés, részint a te megkiméléseddel végett használtam. Már kezdem remélni, hogy ez évben bevégezzük a nyomtatást.

Emich nyilatkozott-e már Valerius Maximusom iránt? Mert neki minden esetre akarok valami afféléreel kedveskedni. Készen áll nálam Cicero famosasbeszéde is Piso ellen, bevezetéstel és jegyzetekkel; talán hozzá jön még (ha időm engedi) a pro Milone és pro Coelio czimű két jeles s fölötte érdekes beszéd is. Már maga az első adna nyomtatásban 4–5 ivet. Válasszon hát Emich Valerius és az Oratiok közötte — szivesen odadom akarmellyiket. Ő viszont részéről legyen szives, minthogy ideje már itt van, az

Iő

1° kötet Cicero felöl, mellynek tulajdonosa ein vagyok e
ö meg bizományosa, 2ᵗᵉ számadását megtenni, hogy
tudjam, mint állunk; te pedig öt erre alkalmilag em
lékeztetni ne sajnáld.

Nőduek, az általam fölötte tisztelteknek, kezét,
nehéd arczodat gyakolom s vagyok

hű barátod

Fábián Gábor

Arad, jul. 8kán, 1863.

89

Kedves barátom,

Ez egy pár sort azért küldöm alkalmilag, mivel az alkalom által valamit kivánok töled hamarjában meghapni. Nagyon kérlek, légy szives nekem ez ut-tal, mielöbbi visszaszolgáltatás föltétele mellett, azt a római classicusok kiadásait magában fog-laló Catalogust, mellyet utóbbi föüt letém alatt (ha még emlékezel) a Brutinák végett áltnéztünk, rövid használatra leküldeni.

Hallom, Emich Gleichenbergben fürdön van; hihető ezért nem küldi a tőlem általad sürgetett számadást s'é miatt kelle az öt illető Correctura költségét is minap Takács részére nekem fizet-nem. Ez ugyan nem nagy baj, mert később be lehet neki számolnom: mégis nem bánnám, ha öt arra emlékeztetnéd, miszerint utóbbi szerződésünk értel-mében minden költség az ö 6 köteteitől ö általa viselendö. Nekem a mostani inséges időkben, mi-dön nálunk embert, marhát éhhalál fenyeget, az elölegezés, megvallom, teohesen esik.

Különben a nyomtatásra nincs panaszom. Látom, ha sebesen nem is, de folytonosan halad

elö

előre 's biztos kilátást nyújt, hogy ha el nem akad
ez uton á 7 kötettel és így az egészzel az év foly-
tán könnyeden elkészülhetünk.

Hát minap említett új forditásommal (Ora-
tio in Pisonem) mondd meg: mit tegyek? Helyeslé-
ha á Kisf. T. számára küldöm fel 's veheti-e az vál-
mi hasznát, az elébe általam boesátott olyforma
Bevezetésnél fogva, minőt á Psyche elébe irtam?
Mert ha nem kell: Réthy nyomdájának akarok
le Aradon egy praesentet tenni. Á munka vag
5 ivre fog terjedni; épen á levelek formatumá-
ban (még gemmás csinlappal is) fogna megjelen-
ni 's talán cskély árra mellett az iskolai ifjaknak
kik az Összes Levelekat drágaságuk miatt meg nem
szerezhetik, kelendőségre találna és így á nyomtat
Semmi esetre bele nem fogna veszteni?

Felelj erre; úgy is immár rég nem irtál 's
szomjúhozom soraidat.

Gókollak

hű barátod
Fábián Gábor

Arad, Septemb. 8n 1863.

90

Kedves, Jó Barátom,

Ma küldöm vissza Cicerom VIk kötetéből az utolsó (22ik) ív correcturáját és így már csakugyan közel járunk a iamque exegi-hez. Bárcsak Emich Szavát tartva további haladék nélkül folytatná a többit; ugy november végére az egésszel készek lennénk.

Kérlek, figyelmeztesd Correctorunkat Fakácsot, hogy a VIIk kötetben a lap-czimek így legyenek: Cicero Összes Levelei: Külön könyv M. Brutushoz.

Aztán talán a Történelmi Mutatóban mégis jobban vennék ki magokat a czikkek elején a Compact, mintsem a nehezebb olvasatú versal-betük — mit gondolsz? Egyébiránt az elhatározást tetszésedre bizom.

A' már kész Vk és VIk kötetből ezennel assignálok Kamodra Emichnél egy-egy példányt.

Lipcséből az Engelmann Catalogusát már megkaptam és környen örülök neki.

A'

A' könyv a' legújabb 7.k kiadásában az előbbi 19 ívből, sokkal sűrűbb nyomtatással, már 35 ívre nőtt fel. Ehez képest az árra is jól fölemelkedett — 6 f. 68 x. de megéri — meg főképen nakem.

Az Oratort, csak úgy tréfából, kísérletképen megkezdtem s pompásan megy. A' munkát stylisticánkra, jelesen a prosaira nézve, fölötte tartalomdúsnak s tanúltágosnak mondhatom; valamint Brutust is de Claris Oratoribus nemcsak szempontból, hanem úgy történelmi, mint szónoklati termékeny adatainál fogva is. Engedik-e Parcák, hogy még ezeket is a' többi általad kijelelte Eel bevégezhessem, nagy kérdés! Múlatom legalább velek magamat, amíg lehet.

Pisomat a' Kisf. Társ. septemberi ülésében felolvasatni el ne felejtsd.

Kedves nődet forrón üdvözlöm; téged a' kegyelet áhitatos árkjával csókollak

leghivebb barátod
Fábián Gábor

18

Vit. aug. 6 1887

92

Tekintetes, Tudós Titoknok úr!

Önnek érdemei a m. Irodalom mezején vivták ki azon őszinte tiszteletet, mélyel Önhez minden jobb érzésü magar viseltetik.

Tisztelőinek sorában állok én is, ki azt jelen soraimban nyilvánítani azon körülményre nézve bátorkodom, miszerint annak néni zálogát is szerencsés vagyok ez alkalommal átnyujthatni.

A legközelebb mult évben Hunfalvy és Czuczor urak között, a' Szóelemzés' elvei iránt keletkezett vira folytán kedvem ébredt a' Szóelemzés' és Szóértelmezés' alapelveinek irásához, melyből egy példányt Önnek ezennel felajánlani bátorkodom. Fogadja Ön azt mély tiszteletemnek zálogául.

Ha tettem e valamicskét a' vitakérdés felvilágositásához? ha nyert e munkácskám által a nyelvirodalom? Ön, mint legilletékesb biró, fogja azt főkép megmondhatni.

Munkámnak könyvárusi uton terjesztése iránt kereskedőkkel nem szerz-

Szerződtem ~~[illegible]~~ de ha szerencsés lehetné
Önneli méltánylatát megnyerni, kész le
endenék kívánt mennyiségben példányok
Pestre szállítani.

A' ki szives hajlamba ajánlott, mam

Tek Tudós Titoknok Urnak

Szejbak Jul 28. alarm Szolgája
853. Fábián Istvánt
plebános.

Vetter Mfarádon Sept. 14. 847.

93

Tekintetes, Tudós Titoknok Úr!

Á magyar nyelvészet jelen állás pontján, mellyen a finn-magyar kérdés ujból megvizsgatatik, támadhatott többekben az ohaj megismerkedni a finnel, csak azért is, hogy ne legyen egészen ismeretlen a tér, mellyen nyelvészeti vizsgálásaink folytattatnak; másoknál a nyeltan bevallott irány-meghonositani a rokon-altaji-nyelvek tanulását, s ez által készitteni elő a magyar nyelvtudományt — kivánatossá, sőt szükségessé teszi az ezek megismerhetéséhez kellő eszközök eléállitását.

Hanem a rokon nyelvek ismeretére vezető eszközök nem olly számosak, s könnyen megszerezhetők, mint a német olasz francza stb nyelvekéi. Közölök a Szuómihoz is, melly irodalommal bir nehezen, csak a svéd által fér hetni.

Erre nézve én, ki az 1853-ban megjelent A Szóelemzés, és Szóértelmezés Alap-elvei'r cimü művemben nyilvánitott nézetem, s Szónyomozási elveim egyoldalusága felől Szinfalvy Pál akad. Könyvtárnak ur úrba igazitása nyomán meggyőződtem, miután tisztelt barátom biztatásaira a Szuómit tanulmányozni kezdtem, s a fobb nehézségeken

geken, mellyekkel annak tanulásá-jára némileg kéreszül törem
elhasználnom, úgy a' mint tőlem telik, megirni a finn nyelv
rendszerét, hogy az érezhetővé vált hiány némileg pótolva legy

Erős meggyőződésemmé fejezem ki, hogy folyvást tapasztalhat
egyoldalu-ságainkon túlemelkedve, elvégre, s talán hamarább, sem m
gondolnók, mi is eljutunk nyelvészkedésünkben oda, hova az ész
ösvényen is előttünk halad szerencsésebb némely szomszédaink
jutottak t. i. a buvárkodás azon módjához, melly nem önlegesen
hanem tapasztalati való, tárgyilagos igazságot keres a' nyel
vekben, s mint ők, úgy mi is csak akkor, ha az idomi rokon
ságot kimutattuk, s az alsóbbi nyelvekben található rokon szó
kat össze hangészettük, fogunk majd sikerrel a szócsalá-
dosításhoz, a szók elemzése- s értelmezéséhez. Ane előtt erő
tenni, nem igér biztos sikert.

Tehát munkásokat kérjen a nagyszerü nyelvészeti buvár
kodásokhoz, ezek számára előállítani eszközöket — ennek meg
gondolására indított főleg a fáradságos munka irására.

Befejezett finn nyelvtanomat folyó évi Julius hó elején Hun
falvy Pál úrnéhoz barátomhoz küldém le; ki akkor az összes
a finn irodalom jelesebb részeiből nyelvtani jegyzetekkel, és
Sajnálattal ellátott olvasó könyvet szándékozik csatolni, hogy
így lehető legrövidebben eszközt nyerjen, ki közülünk a finn es
tamelni szándékozik.

Kár, hogy én nem vagyok azon állapotban, melyben e mun
ka kiadására oly módon alkalmatnám oda pénzemet, mint annak
kidolgozására oda áldozatom időmet és erőmet.

E' körülmények közt Tens Urasságodhoz bizodalommal fordulok,
mellyet annak a m. tudom. Akademiával, mellynek áldozó gondos
kodását az egész Honn ismeri, harcsás szószólásával eszközölni, hogy az annak
czéljára, s szorosan annak érdekében dolgozott finn nyelvtanom sürgős
gásába venni, s saját költségén kinyomatni kegyeskednék.

Levelemhez a nagy Révainak egy versekben sajátkezüleg irt
szép levelét van szerencsém mellékelni. Kinek kedveskedhetnem az,
szal méltóbban, mint a m. Irodalom-történetes halhatatlan irójá"
nak?! Hozzám a levél Szanyból került, hova az Nagy Dánost néhai
Szanyi plebánoshoz, a "Nyájas Múzsa" s egyéb munkák irójához
valószinüleg Győrből — nem tudhattam ki: mikor? — intézte volt.
Benne a' Vonatkozások Szabó, Rájnis és Molnárra nem elég
világosak előttem. Az Tens Urasságod felvilágosító jegyzetével
közzé tevén, a m. Irodalom-történetes barátainak kedves olvasmányul
nyujtand, mint sok egyébből már számosan ízben nyujtott.

Fogadja az Tens Tiszteknek tisztességemet mély tisztelettel szá-
gául.

Tekintetes Tiszteknek Urnák

alázatos szolgája, tisztelője
Fábián István
plebános

Sopron-Széplak Septemberben 9n
857.

94

29. 95

Hochgeschätzter Freund!

Für Ihre freundliche Erinnerung u. Zuschrift aus Berlin vom Januar l. J. danke ich Ihnen recht vielmal. Die mir mitgetheilten literärischen Notizen waren mir sehr interessant u. ich freue mich schon im Voraus auf Ihre nun nicht mehr sehr entfernte Rückkehr. Denn bei Ihrem regen u. vielseitigen Streben habe ich die volle Ueberzeugung, daß Sie auf Ihrer ausgedehnten Reise einen Schatz von Erfahrungen sammeln werden, der auch uns, die wir gleichsam glebæ adstricti sind, nützlich seyn wird.

Meine literärischen Privatbeschäftigungen habe ich seit Ihrer Abreise nur mühsam u. sparsam fortsetzen können. Die Augenentzündung an der ich noch während Ihres Hierseins litt,

1831.

und die ich leider vernachlässigt hatte, ist
mir in allen meinen Arbeiten außerordent-
lich hinderlich gewesen u. noch habe ich mit
Nachwehen derselben zu kämpfen. Sie hatten
einen äußerst ungewöhnlichen, von mir ge-
nicht geahnten Ausgang genommen u. eine
Wucherung der Bindehaut sowohl am Aug-
apfel, als vorzüglich an den Augenlidern
hinterlassen. Durch eine zweimalige, höchst
schmerzhafte Operation hat nun wohl unser
Landesaugenarzt Dr. Szabo die Luxuria-
tion entfernt, allein der gereizte Zustand
des Auges will sich noch nicht verlieren
u. auch die Form des Auges ist noch mer-
lich verändert. Unter so mißlichen Umstän-
den habe ich an die Umarbeitung meines
Handbuchs bis jetzt nicht denken können,
obwohl mir die Sache sehr am Herzen liegt.
Bei Ihrer Zurückkunft werden Sie wohl die
Güte haben mich mit dem bekannt zu machen
was Sie allenfalls noch zu einem aus-
gebreiteteren Absatz für dienlich erach-
ten werden. Inzwischen würde es mir leid
seyn, wenn Sie sich die Namen der Profess-

ren, welche auf den holländischen Universitäten
die Augenheilkunde vortragen, aufzeichnen
möchten, damit ich mich nöthigenfalls in directe
Verbindung mit ihnen setzen könte.

Indem ich Ihnen eine zum Reisen unentbehr-
liche, dauernde Gesundheit u. eine glückliche
Heimkehr wünsche, verharre ich mit vorzüg-
licher Achtung

Ihr

ergebenster Freund
u. Diener
Joh. Gottlieb Fabini
Med. Dr. u. Professor

Pest am 14t. Mai
1820.
abgeschrieben wegen Gewicht

Franz Schedel
Doctor der Medicin
Hofgeboren

96

97

Lieber Freund!

Meinem Versprechen gemäß, erhalten Sie beiliegend einen kleinen Beitrag zum Orvosi Tár. Ich glaube einen gemeinnützigen Gegenstand erörtert zu haben, wie er für eine Zeitschrift, die ein gemischtes ärztliches Publikum hat, passt.

Ich bitte, nach erfolgter Uebersetzung, mir das Manuscript gefälligst zurückzustellen, denn es könnte seyn, daß ich diesen Aufsatz an die Redaction einer deutschen Zeitschrift, zum Einrücken auch übersenden möchte.

Ihr

Pesth am 22t April 1831.

ergebenster
Fabini

Agárd nov. 5kén 1852.

98

Tekintetes Szerkesztő ur!

ide csatolt czikkben ismertetéset adom azon népnek, melly közt 18. év óta la-
kom, így azt eléggé küszmerhetem. Falusi szokásokat ugy leirva, sudtomra,
indalmunk még nem murathat. Ezzel nem azt akarom állitani, hogy
classicai művet adok, csupán annyit akarok éreni, hogy annyi részletességre,
mint én, eddig, sudtomra, egy népismertető sem fordíná figyelmét. Bevallom,
hogy czikkemben sok van, mit most hazaszerte mindnyájan sudunk; én
mégis munkámba bekeztem azért, hogy ha a mostani szokásokat elmossa
akár a civilisatio, akár más viszonyok hatalma, az utókor többet
sudhasson szokásinkról, mint mi sudunk a multéiról. Ha ön helyesli en-
nélfogva e nézetemet, mértózrassék czikkemet az Uj magyar muzeumba
elfogadni. Helyesirásom megfelelend-e követeléseinek, nem tudom, mert most
minden folyóiratunknak más helyesirása van, szerkesztői szabadságát, illető-
leg jogát, mértózrassék tehát használni, ámbár ugy ügyekezem, hogy fo-
lyóirata helyesirását kövessem. Irói díjt nem igénylek; álmeren is, ugy
hiszem, eléggé muratja, hogy a czikket ügyszeretetből irtam. De ha
munkám elfogadtatásra méltónak nem találtatnék, kérem, mértózras-

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Sék azt ugy megvarani, hogy Pesre menetelemkor, reményem szerint
jövő évi januarban, visszakaphassam.

Becses legyeibe ajánlott meglülünbözetes viszszelettel átta
dóan vagyok

alázatos szolgája
Fabó András
ágárd ág. vall.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Agárd jan. 28kán 1855

99

Igen tisztelt Tekintetes ur!

8. év óta takom hiveim közt, igy szokásaikat e-
léggé kiismertem. E szokásokat kedvem jött
mutt öffzel leirnit. A czikk munka alatt ol-
lyanná lön, hogy hizelegni mert magamnak,
miszerint falusi szokások nálunk ugy leirva
még nem voltak. Ezzel nem azt akarom ál-
litani, hogy valami classicai remekmüvet ir-
tam, hanem csak annyit értetni, hogy egy
nepismertető sem fordított, tudtomra, annyi
tárgyra figyelmet, mennyire én, mert a bölcsön
kezdve a sirig kisérem hiveim szokásait; le-
irom, mit eddig, tudtomra, senki nem tett, a
fonóházakat, az ottan divatozó társas já-
tékokat, közölve valányaik közöl is néhá-
nyat. Megvallom, hogy czikkemben van elég,
mit most hazaszerte tudunk, én munkámba
mégis behoztam azért, hogy ha a mostani
népszokásokat elmossa akár a civilisatio,
akár más viszonyok hatalma, az utódok
többet tudhassanak rólunk, mint mi tudunk

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

elődeink szokásairól. Természetes tehát, hogy
czikkem kissé hosszatska, apró, sűrű betűk
4. vagy 5. ív.

E czikket mult novemberben beküldöttem Sol-
dy urnak, az ly magyar Muzeum számára
azóta személyesen is értekezvén vele, nyilván
hogy ámbár sok érdekes van a czikkben, az
mégis ugy, miként van, nem adhatja hosszas-
miatt, minián az ly magyar Muzeum tere
kicsiny s kevonként csak 3., legfeljebb negyed
ívet adhat, de valamit belőle kiszakítva mé-
esetre közlend.

E napokban hozzám is elkullogott a Bu-
peser Hirlap, mellyet én kegyből olvasok, azon
ma, melly kirül hozza, hogy Kegyed Kubik
Ferencz urral „Magyarország képekben" czim a
folyóiratot indítand meg, mellynek egyik vo-
ta „népisme" leend. Czikkem tehát épen e
vatba való. Ez okból kérem, méltóztassék
a czikket Soldy urtól, kinek ez iráns ma-
szinte írok, átvenni s ha eléggé érdekesnek
találja, folyóiratába beiktatni. A helyesírá

ha eltérne tán a Kegyed által követendő-
től, méltóztassék szerkesztői jogát használni.
Kitett álnevemet kérem meghagyatni. A czikkér
díjt nem igényleh, mert nem jutalomát, hanem
ügyszeretetből írtam.

Azon esetre pedig, ha czikkemet nem találná
Kegyed közlésre eléggé érdekesnek, méltóztassék azt
kérem, megtartani, hogy bestre menetelenkor, mi
elkalmasint csak nejusban történendik, átvehessem.

Fogadja megkülönböztetett tisztelemet, mel-
lyek állandóan vagyok

alázatos szolgája
Fabó András

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

67 szok

Pest maj. 25kén 1853.
Vett jun. 8. 1852

100

Tekintetes Titoknok ur!

Januárban emlité ön, hogy Schmal munkája „De vitis superintendentum evang. in Hungaria" nincs meg a magyar academia könyvtárában. Sükerült azt Ruhmann János bánki tisztfársamtól, tulajdonosától, nevezett intézetünk számára megszereznem s mivel tegnap, ön hivatalos elfoglaltatása Budán, nem lehettem szerencsés önnel találkozhatni, a munkát jelen soraim mellett szerencsém van küldeni.

Díját az olvashatólag szépen leirt kéziratnak emlitett tisztfársam a magyar academia nagylelkiségére bizza s azt az academia kiadásaiban kivánja megkapni, jelesül ollyan tudományos munkákat ohajt, mellyek papnak valók, de kikötötte magának, hogy a küldendők közt a „magyar nyelv rendszere" s a „Német-magyar zsebszótár" meglegyenek. A cserében adandó könyvekt tehát mértöztassék akár egyenesen Bánkra (utolsó posta: Rétság), akár hozzám Ágárdra (postám: Vácz) küldeni.

Fogadja megkülönböztetett tisztelemet, mellyel állandóan vagyok

alázatos szolgája
Fabó András
ágárdi ág. vall. pap.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Agárd maj. 29.kén 1856.

Igen tisztelt Pekintetes ur! 101

Ez hó elején, Kazinczy Gábor urnál mulatása alatt, sokszor időzve Gamauf gyűjteményéből egy csomót adtam volna át, de nem lehetvén kegyedhez személyesen szerencsém, a csomót Pekete Soma ur vette át. Most ugyanczak Gamaufnak id. Jankovich Miklóshoz irt érdekes levelét, melyről azt vélem, hogy az Uj magy. Muz. „Historiai forgácsai" közt méltó helyet foglalhat el, szerencsém van ide zárva küldeni s kegyedet kérni, méltóztassék meggyőződni, hogy nagy becsű kegyeibe ajánlott megkülönbözteret tisztelettel állandóan vagyok

alázatos szolgája
Fabó András

Agárd jun. 9.kén 1856.

102

Igen tisztelt Tekintetes ur!

Pamauf gyüjteményében az ide csatolt érdekes meghi-
vó levélre akadtam. Mi volt a soproni
nemes tanulók azon szövetsége? a Bursa
Cracoviensis vagy a német egyetemek Bur-
schenschaftjai példájára volt-e alakítva?
minők voltak szabályai? e kérdésekre Pa-
maufnak kezeimen megfordult köteteiben
válasz nincs, ha csak a következőkben nem
lesz. A meghivó levél tán alkalmat adna
másoknak e tárgy felvilágosítására s már
ez tán érdemessé teszi arra, hogy neki az
Uj Magyar Muzeumban helyet adni mél-
tóztassék.

Nagy becsü kegyeibe ajántott meg-
különböztetett tisztelettel állandóan vagyok

alázatos szolgája

Fabó András

Ágárd sept. 1. jén 1856

103

Igen tiszelt Tekintetes ur!

„Historiai forgácsok" vovar számára legközebbb igért adarok közöl szerencsém van egyet ezennel küldeni s tiszelt Kegyedet bizrosítani megkütönbözetett tiszteletemről, melylyel nagy becsü kegyeibe ajánlott állandóan vagyok.

Alázatos szolgája

Fabó András

Ágárd jan. 15ken 1857.

104

Igen tiszteltt Tekintetes ur!

Pesti Napló 7.ik számából láton, hogy 5.ik füzete is megjelent már az Uj magyar muzeumnak, én pedig a 15.ket sem kapram míg meg. Minrán mult évben egy alkalommal egy méltóztatott nyilatkozni, hogy a füzetek szétküldéseért kegyed feletős, alázattal esedezem, legyenlegyék a legujabb két füzetet számomra elküldeni.

Nagy becsü kegyeibe ajántott meghitönbözetett tiszteletteel állandóan vagyok

alázatos szolgája

Fabó András

Tekintetes Tudós Doctor és Professor Úr! 106

Különös örömmel vettem a' Tek. Úrnak becses levelét, azért is, mivel abban alkalmatosságot nyújtani méltóztatott, hogy készségemet megmutathassam a' Tek. Úr' kívánsága tellyesítésében. A' kívántt keresztlevelet ide zárva átküldöm, azon szíves óhajtással, hogy czélját érje el.

Mi illeti a' Tudománytárt, valóban büszke volnék azon tudós és nagy érdemü férjfiak' sorába lépni, kik rajta dolgoznak; de ezt mind eddig meggátolták rend kívül nevekedett hivatalbéli foglalatosságaim, nevezetesen néhai Probstner András Úr nagy mennyiségü értékének rendbe szedése, s végintézetének végre hajtása, úgy annyira elfoglalta az utolsó hónapok alatt azon kevés óráimat is, a' melyeket külömben tudományos munkáknak szántam volna, hogy alig maradott néha egy óranegyed, azon rövid értekezések' készítésére, melyek a' Társalkodóban néha megjelennek. De talán majd ez is jövendőben megváltozik, s akkorára nagy köszönettel elfogadom a' Tek. Úr' ajánlását, mely

mely szerint csekély dolgozásimnak a' Tud
mánytárban helyt engedni méltóztatik.

Tek. Bártfayné Asszony iránt igen i
vétkesnek vallom magamat, mert igen rég
nem írtam néki, - méltóztassék a' Tek. U
engem elötte védelmezni, 's ötet bizonyossá te
ni az iránt, hogy iránta való tiszteletem
soha nem változhatik, 's csupán az em
tett okból ezen, elöttem oly igen nagy bec
levelezést oly sokáig félbe szakasztottam

Egyébbiránt Úri kedvezéseibe zárt
megkülömböztetett tisztelettel maradok

a' Tekintetes Úrnak

Löcsén Junius 3kán
1834.

alázatos szolgá
Fabriczy Sámuel

107

Tekintetes Doctor Úr
Különösen tisztelt Uram!

Ha talán az Athenaeum egyik czélja az is, hogy fijatal íróknak, kiknek másképp nincs módjok a' közönséggel megismérkedni, pályát nyissan, bátor vagyok egy ily fijatal író munkáját ide rekeszteni. Ha serkentésre méltónak találtatik, és talán egy kis tisztelet díjra is számot tarthat, nagyon örvendenék. Ha nem, tudom, a' Tek. Úr jó szándékomnak megbocsát. – A' Löcsei könyvnyomtatóról számtalan sürgetéseim után sem tudom a' kívánt tudós írást megkapni; valóban a' vis inertiá némely emberekben igen nagy.

Tapasztalt nagy becsü jó akaratjába ajánlott, megkülömböztetett tisztelettel maradok

a' Tekintetes Úrnak

Löcsén Mart. 20kán
1839.

alázatos szolgája
Fabriczy Sámuel

Tekintetes Doctor és Ztoknok Úr,
különösen tisztelt Uram!

Késön állok elő a' kivánt recensióval, s most sem azon alakban, melyben a' Tek. Úr azt kivánni méltóztatott. Számtalan foglalatosságaim a' nyári hónapokon által akadályoztattak minden litteratúrai munkától, s. az urbéri törvények' gyakorlata, meggátolta azoknak theoretikai visgálatát. Most egyszer valahára egy kis időt nyertem az általküldött munkák' futólagos átnézésére, de mindjárt meggyőződtem, hogy ha azokat bár milly röviden is, de még is valamennyire motiválva, meg akarnám bírálni, a' munka oly hosszu időre haladna, hogy azon közben az Athenaeum számára haszonvehetlenné válna, de az Országgyülés is véget érne.

Azért

Azért azon könyvek közzül a
választottam ki, mely előttem le
jelesebbnek látszott, 's ezt hasz
náltam vezérfonalul eszmém
előadására, mert nem annyira
birálatot, mint inkább érteke
zést méltóztatott kivánni. Ha
az idő megengedi, és a' környül
állások kedvezendnek, majd a'
többit is elöveszem, 's ezen kön
nyebben keresztül fogok eshetni
a' fő pontokra nézve már a' Pr
er Könyvének recensiójára hi
vatkozhatván.

Ide zárom tehát most mind
a' recensiót, mind magát a' kön
vet is, és a' m. t. társaság szá
mára a' Löcsei sajtó legújjabb
művét, – melynek egy példányá
val a' Tek. Úrnak is bátor va
gyok kedveskedni.

A'

A' Dietetica' elemeit nagy gyö
nyörüséggel olvastam által, 's mi
dön ezen igen kedves ajándékért
a' Tekintetes Úrnak szíves kö
szönetet mondanék, meghülömböz
tetett tiszteletel maradok
a' Tekintetes Úrnak

Löcsén Oct. 25kén
1839.

alázatos szolgája
Fabriczy Sámuel

P. S. Módot találván két más értekezésnek
is átolvasására, ezt is, rövid meg
birálásával együtt, ide rekesztem
t. i. Sárváryt és Chaplyt.

Máj 15.

109

Tekintetes Úr!

Ismét elkéstem, még pedig nagyon is, a' Lipesei munka kácska' bírálatával; de másképp nem lehetett. Ha vagy azért, vagy más akármi okból nem méltó már kiadásra, ím ezennel felhatalmazom a' Tekintetes Urat, hogy tűzbe vesse.

Ha az Isten életet, és erőt, és mi legtöbb időt ád, most a' Sz. K. Városokróli munkát veszem elő, – de Elias Tibiscánusba kár volna már belé fognom, miután az idő sebes futó e' részben már minden bírálatot megelőzött –

Tapasztalt nagybecsü jó akaratjába zárva a' legőszintébb tisztelettel maradok

a' Tekintetes Úrnak

Löcsén Május 6kán 1840.

alázatos szolgája
Fabriczy Sámu

A' Lipesei munka szavait szántt szándékkal nem mérül idézem, hogy az ne mondhassák, hogy rosszúl fordítottam azokat.

Tekintetes Tróknok Úr,
különösen tiszteltt Uram!

Többszöri sürgetéseim után csak e' pillanatban kap-
tam meg az itteni könyvnyomtatóról a' kí-
vántt adatokat; azomban mentségéül szolgál
az, hogy csak hosszabb uránajárás által jut-
hatott azokhoz, melyek a' régibb Löcsei nyom-
tató műhelyeket érdeklik.

Hivatalos utazásra indúló félben lévén,
a' németül béadott adatokat úgy küldöm, a'
mint kaptam, hogy még a' mai postával indúl-
hassanak Pest felé. A' Tekintetes Úr úgy
is azon formába fogja önteni azokat, melyet
a' társaság' czélja megkíván.

Egyébbaránt ez új esztendőben is további
nagy becsü kedvezéseibe ajánlott, megkülöm-
bözteteti tiszteletteel maradok

a' Tekintetes Úrnak

Löcsén Jan. 12kén
1841.

alázatos szolgája
Fabriczy Sámuel m.

Tekintetes Úr,
Különösen tisztelt Uram!

t' műfordítás' elveiről írt értekezésed a' legnagyobb
gyönyörűséggel olvastam, és majd minden ki-
vétel nélkül osztozván Tekintetes Uraságod'
nézeteiben, azon eredményhez jutottam: bár
minden külföldi classicus munkának akadna
három magyar fordítója, mert a' műfordítás'
minden nemének valamint sajátjon közönsége
úgy sajátjon elsőbbségei is vannak, mint ezt
maga Tekintetes Uraságod is remek előadá-
sában világosságra derítette. Ez tekintetből a'
szerint, a' mint valamely munka inkább a'
tudományos és didacticus, vagy inkább a'
szép művészeti osztályhoz közelít, az első
esetben az anyaghű, a' másodikban az alak-
hű fordításnak adnám az elsőséget; - a' har-
madik nemű, vagy is szoros műfordításnak
pedig - mely egyszersmind anyaghű és alakhű
is lenni kívánván, elvileg a' legtökéletesebb-
nek látszik ugyan, de gyakorlatilag ritkán
annak mutatkozik, mivel csak nem elkerül-
hetetlenül majd az anyagi hűséget az alaki-
nak, majd ismét ez amannak feláldozni
kénytelen, - csak ugyan egy, de még nem ve-
rendő hasznát látom, hogy a' nyelvet új for-
dulatokkal gazdagítja, mi, ha találóra és

a' müfordítás elveiről írtt értekezést a' legnagyobb gyönyörüséggel olvastam, és majd minden kivétel nélkül osztozván Tekintetes Uraságod' nézeteiben, azon eredményhez jutottam: bár minden külföldi classicus munkának akadna három magyar fordítója, mert a' müfordítás' minden nemének valamint tulajdon közönsége ugy tulajdon elsöbbségei is vannak, mint ezt maga Tekintetes Uraságod is remek előadásában világosságra derítette. Én részemről a' szerint, a' mint valamely munka inkább a' tudományos és didacticus, vagy inkább a' szép müvészeti osztályloz közelít, az elsö esetben az anyaghü, a' másodikban az alakhü fordításnak adnám az elsöséget; – a' harmadik nemü, vagy is szoros müfordításnak pedig, – mely egyszersmind anyaghü és alakhü is lenni kivánván, elvileg a' legtökélletesebbnek látszik ugyan, de gyakorlatilag ritkán annak mutatkozik, mivel csak nem elkerülhetetlenül majd az anyagi hüséget az alakinak, majd ismét ezt amannak feláldozni kénytelen, – csak ugyan egy, de meg nem vetendö hasznát látom, hogy a' nyelvet új fordulatokkal gazdagítja, mi, ha vívakodva és erötetés nélkül történik, minden esetre nyereség.

Ezen igénytelen nézeteim közlése mellett, megkülömböztetett tisztelettel maradok

a' Tekintetes Úrnak
Pesten Júniusi 1sőjén
1844.

alázatos szolgája
Fabriczy Sámuel

a' müfordítás elveiről írtt értekezést a' legnagyobb gyönyörüséggel olvastam, és majd minden kivétel nélkül osztozván Tekintetes Uraságod' nézeteiben, azon eredménylez jutottam: bár minden külföldi classicus munkának akadna három magyar fordítója, mert a' müfordítás' minden nemének valamint tulajdon közönsége ugy tulajdon elsöbbségei is vannak, mint ezt maga Tekintetes Uraságod is remek előadásában világosságra derítette. Én részemről a' szerint, a' mint valamely munka inkább a' tudományos és didacticus, vagy inkább a' szép müvészeti osztályloz közelít, az elsö esetben az anyaghü, a' másodikban az alakhü fordításnak adnám az elsöséget; – a' harmadik nemü, vagy is szoros müfordításnak pedig, – mely egyszersmind anyaghü és alakhü is lenni kivánván, elvileg a' legtökéletesebbnek látszik ugyan, de gyakorlatilag ritkán annak mutatkozik, mivel csak nem elkerülhetetlenül majd az anyagi hüséget az alakinak, majd ismét ezt amannak feláldozni kénytelen, – csak ugyan egy, de meg nem vetendö hasznát látom, hogy a' nyelvet új fordulatokkal gazdagítja, mi, ha óvakodva és erötetés nélkül történik, minden esetre nyereség.

Ezen igénytelen nézeteim közlése mellett megkülömböztetett tisztelettel maradok

a' Tekintetes Úrnak
Pesten Június' 1sőjén
1844.

alázatos szolgája
Fabriczy Sámuel

Tekintetes Fidós
Schedel Ferencz Doctor és
Professor Urnak, több tudós
társaság, tagjának, /: Titk. :/ meg-
külömböztetett tisztelettel

Besten.

Megkülömböztetve tisztelett
Tekintetes Titoknok Úr!

Nem tudom méltóztatik e még
visszaemlékezni azon értekezésekre, melyeket ily ezím
alatt: Füzér a' törvénytudo-
mányból, – a' volt Jelenkorban
és Társalkodóban néha néha
közre bocsátottam. Talán meg-
jött az idő, hol törvénytu-
dományi dolgokról ismét
felszóllalni lehet és kell,
miután az uj törvénykezési
rendszer' behozatala ólta,
a' kétes jogkérdések' száma
jóval megszaporodott. Ente-
hát amaz értekezéseket
a' régi, ismértt firma alatt
folytatni szándékozom, ha
t. i. a' törvénytudó közön-
ségnek

Loesen Sept. 23an

ségnek tetszését nyerend-
nék. De mivel á mai ma-
gyar Journalisticában ilye-
nekre tér nem nyílik, szere-
ném, ha á tudós társaság
üléseiben felolvastatnának
és á mennyiben nétalán ar-
érdemesecknek fognak talál-
tatni, az Értesítőben vagy
Muzeumban köz hírré tétet-
nének. Mintáúl ide zárok
egyet; á Tekintetes Úrnak
válaszától, melyet ezennel
egész tisztelettel kikérek, fügy-
ni fog ebbéli dolgozatimnak
további folytattatása.

Bártfay barátunknak
és tisztelt nejének, kinek
előttem mindig igen kedves
levelét e' napokban vettem,
tiszteletemet kijelenteni
kérem,

kérem, és nagy becsü kedvezéseibe zárt, megkülömböztetett tisztelettel maradok

á Tekintetes Úrnak

Löcsén Nov. 20án 1861.

alázatos szolgája és öszinte tisztelője
Fabriczy Sámuel

Löcsén Sept. 23án

Tudós

119 pot

Vett Sept. 27 1852

113

Tekintetes Tanár és Tiroknok Úr,
megkülömbözaetre tisztelt Barátom Uram!

Verbőczy' első kiadása iránt az ./. alatti kérelemre, a' ./. alatti határozatot csak ma kaphattam ki, mely szerint a' dolog a' N. ess. Helytartó Tanácsnál volna sürgetendő, mert eddig attól válasz ide nem érkezett.

Szívesen megegyezek abban, hogy csekély dolgozatim az uj magyar Muzeumban közöltessenek, 's örömmel tapasztaltam, hogy az első ott már közöltetett is. De meddő a' tér, – kevés az idő, – sok a' gond, – és azért kevés a' kedv tudományos dolgozatokra.

Bártfayékat, és minden más Pesti jóakaróimat tisztelem, – és változhatatlan tisztelettel maradok

a' Tekintetes Úrnak

Löcsén Sept. 23án
1852.

alázatos szolgája
Fabriczy Samuel m.

Másolat.

Tekintetes Tanács! Nagy Méltóságú Prof Teleky József Úr Ő Excellentiájának mint a' magyar tudós Társaság' Elnökének meghagyásából, bátorkodom a' Tek. Tanácshoz ismételve azon kérést intézni: méltóztatnék Verböczy hármas könyvének ezen sz. k. város' birtokában lévő első, 1507. ben nyomtatásban kijött kiadását a' magyar tudós társaság' könyvtárának átengedni.

Már néhány év előtt ugyan azon kérelemmel járult a' magyar tudós társaság az akkori városi Tanácshoz, de akkor azon feleletet kapta, hogy irassa le a' könyvet magának: mit természetesen azért nem tett, mivel nem tartalma miatt, mely minden Corpus Jurisban megtalálható, hanem ritkasága és régisége miatt kérte e' könyvet kiadatni.

Egyébbaránt a' társaság kész az ajándékot, vagy ha e' név inkább tetszik, cserét, egy könyvküldeménnyel p. v. a' társaság által kiadott tudománytár' 32. kötetével visszonozni.

Miután tehát egy részről a' külömben, igaz, becses könyvnek kiadása a' Város' jogaira nézve semminémű ártalmat nem szülhet, – más részről pedig annak a' tudós társaság' könyvtárábani létezése, hová több honi tudósnak férni lehet, a' tudományra alkalmasint több hasznot árasztat, mint ha itt helyben tartatik: a' társaság bízik a' Tekintetes Tanácsnak, és a' mennyiben megegyezése szükséges, a' képviselő nemes

ten

rehtüternek hazafiúi érzésében, hogy kéréhét megragadni nem fogja.

Mindén eferre rellyes rihzrelettel kérem magamat a' hozarandó végzésről rúdóhitarni, megkülömböztetes rihzrelettel maradván Löcsén Febr. 24én 1852. a' Tekintetes Tanácsnak alázatos szolgája Fabriczy Sámuel (100) a' m. r. r. levelező tagja.

Mátsolat

Nro 1024. Herr Samuel v. Fabriczy als Mitglied der ungarischen gelehrten Gesellschaft bittet das Infanterium Verböczianum vom Jahre 1507. welches sich in dies städtischen Archive befindet, für das Archiv der obbelobten ungarischen Gelehrten Gesellschaft zu übergeben.

Es wurde beschlossen, womit die hohe k. k. Statthalterey befragt werde, ob dieses Alterthum gegeben werden könne oder nicht. Leutschau aus der am 22. May 1852. abgehaltenen Communal: Raths: Sitzung. Carl Jotty Nor

115

Tekintetes Uram!

Kivánságára küldöm a budai játékszini Zsebkönyveket, mellyeket föltalálhattam, de nem is emlékezem hogy több nyomatott volna, kivéve azon esetet, hogy az első évben a pozsonyi Zsebkönyv új czimplappal (:budaival:) adatott ki, mellyet azomban sehol sem találok.

Dátor vagyok egyúttal Tekintetes Urasá goddal tudatni hogy holnap opera levén ha időt méltoztatik határozni, az eredeti dráma birálatára kinevezett Tagokat elküldhetem.

Ki is ezek után maradtam szokott tisztelettel

Tekintetes Gitoknok uznak

Dest Martius 12én 1842

alázatos szolgája

Gáncsy Lajos.

Tekintetes Gudós Schedel Ferencz
magy kir: Egyetemi Oktató orvos Tanár
magyar Academiai Gitoknok szaz-
úrnak, tisztelettel
Helyben

Dest, Februar 4én 1845

116

Tekintetes Ur!

Van szerencsém tudósitani, hogy á kisfaludy emlék elő adását Erkel ur fogja igazgatni, mellyet á meg határzott részleteken kivül még különösen azis fog érdekesiteni, hogy Galánthai Dalogh Lőrincz táblabiró ur, á közvelemény szerint leg müvészibb magyar hegedüs, á fölvonás közöket hegedüversenyel fogja kitölteni, é körülmény fénye, körönséget fog becsalni, mert á dolog az egész úri világot érdekli.

Zenepróba holnap Szerdán 11 órakor leend mellyher Tekintetes Urasagodat Thern és Garay urakkal együtt igen szivesen látjuk.

Vajha á prologot valamivel korábban kapjuk vala, kiállitása, illy haman, sok bajba kerül, de azért talán csak megküzdünk vele.

Szivességébe ajánlott, maradtam tisztelettel

Tekintetes Urasagodnak

alázatos szolgája
Tanicsy Lajos

117

Tekintetes Schedel Ferencz
urnak, a' M: Kir: Egyetemi könyv
tár őrének, a' magyar Nem: Academia
rendes tagjának s. a: s. tisztelettel

Helyben

+ Sáros Fejérvár, Febr. 26tán
835

118

Tekintetes Tudós
Professor Ur!

Igéretem teljesítemi sietek. Kalaydmra
Janonok Ur levén Horvát Pusztúnk ér-
mérnek Hindetőjök, a tudományos munkák
szött Olyakatis emlésett Beszédének jegzé-
ben, mellyek előttem esmérésérnek levén
ingyi terelemben meg nem jelentettek. Hoz
adósításunk a' nyíra a' mennyire — teljes
gen, ime ide zárom a' beszéder magát.
Azomban megújírott szíves tisztelett el ma-
radok

Tek. Tud. Professor Urnak

alázatos szolgája
Farkas
a' Phil. [illegible]

Tekintetes Tudós Professor Úr!

Á' nemes bizodalom, mellyre Becses levele mutat, és á' de-
ték Pszidor neve, már elég, hogy á' kellemes terhet örömest felvállal-
lam. De ki ne örvendjen Hazai Litteraturánk elömenetelének? Én
szerencsés vagyok, ha szolgálatommal á' nagy épitményhez egy pár kö-
vet gördíthettem. Horváth, és Májer nekem elly Nevek, mellyeknek
míg élek, hódulok: és szinte félek, hogy igen megfogyatkoztam előadá-
lomban. Azon bizodalommal, hogy Böles Ferfinnek kebelébe teszem
le szülöttemet, ki azt mély bélátása, és szép ízlése szerént elintéli,
kinosítja; megnyugszom. Sokat tett, ki mindent, á' mi tőle telhetett,
megtett. Ha üdővel valami újra találok, vagy az igazítást szükse-
gesnek látom, barátságos engedelem mellett, szívesen közlöm. Addigis,
vagy míg talán személyesen szerencsém lesz, minden jókat az Egyt
kivánva megkülömböztetett tisztelettel maradok

Tekintetes T. Professor Urnak
Székes Fejérvárt, Febr. 4kén
1835.

alázatos szolgája
Farkas Mieczy
belsi vár. Ptel.

Tekintetes Titkár Ur!

Az uj Magyar Muzeum 1857ik évi folyamának
Junius 12ik postán, még hirmondójához sem
jutthattam, holott a Magyar Sajtó Literatura
terminytára kimutatásában már három füzetről
teszen említést. Az 1856 évi folyamatból a 12ik
füzet hibázik még. Kérdezősködésemmel untatóvá
válni nem akartam, i várakoztam, de hasztalanul
sovárogván a vést vendég után, csak nem jött;
így késztetve velék kopogtatni; i azért kértem
meg igen tisztelt Lubek Imre Urat hogy szives-
kedne tudakozódni a muzeum hogy, és minlétéről;
már gondolván hogy ez is ad Patres conscriptos
kivánkozvák, tudniillik az örök feledékenység
hazájába, mitől az Isten mentsé meg. Az
második és harmadik füzetet általi vettem a
fen tisztelt Urtól, az elsöt pedig kérném általa
leküldeni. Igen jól tudom hogy Tekintetes Uraság
odnak igen számosak teendöi, és az olly vállalatnál
ezen jelen Materialisticus önzö világban, mint ez
a mostani papiros idö; hol csak nagy áldozattal lehet
a lapot fentartani, igen nehéz óhajtani a pontos
szétküldését lapjának, majd talán utódaink meg
hálaljak a fáradságot a Nemzeti üdvöldében,
Magyarokul szokás az iró halála után sopánkodni.
Már pedig részemről az uj magyar Muzeumnál a
Nemzeti becsület forog fenn, létele és nem lételé-
vel, csak kitartás ez pedig nagy részben hibázik
a magyarnál; mivel egymás után temetjük el a

a tudományos lapokat, nem rég kiveitük a Ke
nyét nyugalomra, ez is történt olly valami mell
nem magyar emberhez illő, de erről többi nem
okvetek. Mindenfelé kevés az ember tekint
tiláttság, változóság, büszkeség, tűrelmetlenség,
kenyét ízgyűlés, gyülemlelésség, élet szeretés, kele
mozdulatlanság, kevés élet látható; s hogy se
lehetőség nem találtak fel a nyitját a tudo
ossá összpontosításának mi nálunk. Nem tudom
Csergey antal Ur a Budapesti szemlejében, hog
fogja-e egy kalap alá terelni a magyar tudomány
képviselőjét; mindhogy nálunk a lány, a tudo, annyi
felé hull, nincs összetartás, és így egyik vállalat
bukik a másik után, a nemzetség és tudományosság
rövidségével a szerint valóban igaztuk van a kül
földieknek hogy nemzetiségünk is tudományosság
csak szólag van, de tettleg nincs. Sehát mutassuk
meg hogy van, akkor is igen kívánatos volna mi
egyszer megkísérleni akkor rég olta még 48
előtt tervezett irodományt, tudniillik: ő vagy
pengő részvénnyel egy társulatot alakítani, me
tudományos munkák kiadását intézvényezvén kü
részvényről ennis egy részvényt vállalnék, előre
bocsátván akkor meg jegyzést, hogy csak valami
jótbeli intézet pl. a magyar tudomány akadémia e gond
letelne, mert környezem egy járnaik, mint n
az életben többször történt velünk, hogy a po

gi lázadék se pénz se posztó, egyiknek a factora
oltsókkal, a másik meghukkan s így tovább. Példa
ten részvényesekkel, akkor elcsapat, de megis gátlá
szelep most által megakadt sajat rakmain örvendetes halál
almosságából felébredett Ennis 4ik hajnalára, mikoron
t bruni ébbotztaton megjelent egy meteor, mellyne
nár 9 év alatt sovárogva vár az elhagyatott árva
magyar desuelap rendje, értem a már kusovsky által
lkattett orbosi kéziapot már két szám megjelent,
s tovább is így fogja állani lapját. Szép jövendőt
jósolgatnak sok előre.
Végre a mi a Kackevi chronicont illeti; ez. evvel
igen csekül vagyunk, mivel az eredeti, mely a
reformata Ekklezia könyvtárában most három
évre hogy meghalvan a Fejes György kezeiből,
az akkoriban levő Kaplan Kalman Ferenc a könyv
tárból elveszette, is magának elajándékozta, így
eredetiben nem található ott már többé, kinem ez.
a Város házánál található azon elvesztett Krónikának
ű másolatja, mellynek is neki semmiségát csikkel fo
Végtől jegyzi ur magára vállalta; ha tetszeni fog
tisztelet vrasigodnak, mikor majd kezünkben lesz
vele kézbesítjem. Így van ez nagy magyarokban
régiségekkel. Ignoti nulla cupido.
Ingedelmet kérők hasontalan fecsegéseimért maradok

Kiadó almáson junius 14 1864.

kiadóttanítója
Farkas Sámuel
bruttudor.

Tekintetes Úr!

Királyi hivatalnok előtt nem lévén szükségem arra, hogy királyi hivatal-'s különösen kir. ügyigazgatósági ügyészség-kényes oldalát fejtegessem, de különben is bármi hivatalban vagy állapotban lennék is, nevezen, vagy jó híremben, szennyet nem tűrhetvén: bátor vagyok egész bizodalommal kérni a Tekintetes urat, mélsóztassék azon egyéni megnevezni, ki felőlem minden alapt nélkül azon vágalmat költeni vagy terjeszteni bátor volt, mintha én tilton, és erkölcstelen verseit G.nak kinyomatni K.vel (: kit nem ig ismerek) és Dval társaságban álltam volna. Hogy e kérésem mélsányolva leend, azt mind ismert szilárd jellemérőt, mind iránsami szivességéről nemérjtem; ha azonban kellemetlen történetek elkerülése tekintetéből egy

tenni

tenni jónak nem vélné, mélzóztassék azon
komolyan figyelmeztemi, hogy gyanuna (: bár
tetszer rólam gondolni szenkinek okot nem
tam:) szenkiről – annyival inkább kir. hivatal
nokról – illy hirt ne terjesszen! – Nélem, – ki
Cs. munkáit ezelőtt tíz évvel kiadni szán
kozzam, – minsán arról régen lesszen, egy ipsa
kennel öpveállni eszemben sem juskatott
de erkölcstelen, vagy bármilly tárgyú, ivom
nyokat külföldön lopva kinyomatom, fen
jellemembez, sem hivatalomhoz 's jogos
neménymhez, nem férhetett. – De, magam
menteni nem szükség az előtt, kinek első f
szólítására mind azt, mit Cs. munkáiból ki
lan birtam, készséggel engedtem-ával. Ezt
valét tenni, ha Cs. munkáit valaha kiadni
dészszam volna. Sajnálom, hogy rólam illyes
elkinni, Ferry Urasága, csak egy perczre is
képes lehetett. – Ohajtom, hogy a' rágalmazó
egyéni megnevezése, kegyes kérésem' tellyesítése

Eladó könyveimből – talán a' bibliographa
sokból – Illyefalvién mélzóztassék a' Jelinecky
úr válaszani; cseréljük azt el, – a' Ferry
úr nem gyűjtő e' nemben, 's az én gyűjteménye
mes e' könyv ohajtott darabbal szaporítaná.
E' kérésem vala tárgya szárdékkor lásogatásom
nak, vagy csak levelemnek; sajnálom, hogy ezt
egy nevemet mocskoló elleni kikelés és kény
hátsérbe szorítá.

Vermigliolis ezennel küldöm, – ki
~~küldöm~~ tisztelettel vagyok

Ferry Úrnak
Dest, Apr. 6d. 845.

alázatos szolgája

Farkas Lajos mk
kiirályi ügyész ~~és~~
több vegyék tábla birája

Tekintetes Úr!

Becses sorai fájdalmas érzést költöttek bennem. Tehát állítólag – de úgy hiszem valóban is – unicumokért 5 forint felette nagy ár? – – Horvát István, nem ritka, csakhogy magyarok-tól írt dissertatiokért legalább 2 forintot fizetett, – sőt tudom, nem egyszer 4-et 5-öt ý! – És mi különbség van ezen értekezések nagy része, és a' mindenkor találhatók közt, – azt a' Tekintetes Úr bölcsen tudja. –

Én a' bécsi cs. könyvtárnak sem adom ritkaságaimat, – nem, inkább megégetem! – Nékem most esett volna jól ama csekély öszveg, ha valaha. Bizony, olly kedély támadt bennem, hogy Omárkint, – legalább az illyképpen visszaútasítottakat, – kályhámba vettetem; – úgy sincsen sem fám, sem fára pénzem.

A' Tekintetes Úr, – meg vagyok győződve, – nem oka ezen visszaútasításnak, – és én mint ekkorig, úgy jövendőben is tellyes tisztelettel vagyok

a' Tekintetes Úrnak
Budán Febr. 18. 1851.

alázatos szolgája
Farkas Lajosmy

125

Tekintetes Toldy Ferencz Úrnak,
különös tiszteletemmel

Pesten

Kolozsvár. 836. Sept. 15ᵗᵉ

127

Tekintetes úr!

Engedelmet kérek, hogy ujra alkalmatlankodom, Kazinczyval folytatott levelezésem tárgyával. Ugy látom, hogy elébbi ez iránti levelemben, nem fejeztem volt ki elég tiszám kérelmemet, mivel kegyed ugy éxtette, hogy a Kazinczy horzám ír levelét óhajtom vissza; én pedig azokot kéztem, mellyeket én íxtam volt horzája. A Kazinczy által horzám íxottak, - mint egy 60-70 darab, - most is kezemnél vannak 's azokot nem is küldöttem volt fel Döbrentei urnak, mivel nem találtam kiadhatóknak. - Kérelmem tehát ez: ha az általam Kazinczyhoz íxt levelek kegyetek kezöknél lenne, méltóztatnának azokot nekem visszaküldeni, vagy utasítani, kihez folyamodhassam ez iránt.

A Kazinczy nálam lévö leveleinek azon részét, mellyek privát dolgainkot nem illetik, örömést közölném, de csak kegyednek magános tudásul 's nem leíratás vagy kiadás végett. Azokban sok szép ván, azok telvék ifjui tüzzel, a

literamen

literatura iránti lángolással 's sok tanácsesak hozzám, ki-
ről azt hitte, hogy egyfor a dramai pályára lépendek.

A mi illeti, életem írását, vagy adatok jegyzését, arra
megint ki kell nyilatkoztatnom, hogy életemben csak
psychologiai kitünőségek lehetnek, és valóban semmi-
nincs, mi classicus vonásul fenntartathassék a maradék-
nak. Azonban, próbálni fogom a kegyed kívánságát telje-
síteni 's feljegyzendem életem némely adatait. Az autho-
biographia talán a legnagyobb feladat. En csak Cellinit,
a fáraz stylusu Cellinit ismerem e nemben egyetlennek.

Hogy fennebbi kérelmemmel ujra alkalmatlankod-
tam, arra nem a titoknoki hivatal, hanem a kegyed
barátsága bátorított, mellyet mindig nagy tiszteletben
fog tartani

tisztelő barátja
Bölöni Farkas Sándor mp

literatura iránti lángolással 's sok tanácsesol hozzám, ki-
ről azt hitte, hogy egyfor a dramai pályára lépendek.

A mi illeti, életem írását, vagy adatok jegyzését, arra
megint ki kell nyilatkoztatnom, hogy életemben csak
psychologiai kitünőségek lehetnek, és valóban semmi-
nincs, mi classicus vonásul fenntartathassék a maradék-
nak. Azonban, próbálni fogom a kegyed kívánságát telje-
síteni 's feljegyzendem életem némely adatait. Az autho-
biographia talán a legnagyobb feladat. En csak Cellinit,
a szárazstylusu Cellinit ismerem e nemben egyetlennek.

Hogy fennebbi kérelmemmel ujra alkalmatlankod-
tam, arra nem a titoknoki hivatal, hanem a kegyed
barátsága bátorított, melyet mindig nagy tisztelettben
fog tartani

tisztelő barátja
Bölöni Farkas Sándor

437 pbk Vetter Sept. 30. 836.

128

Bécs Junius 6an 839.

129

Tisztelt Tekintetes Titoknok U.!

Itteni történetes, de nehéz betegségemben, fájdalmimat a Tudománytár ölvasásával kívánván enyhítni, az Uj Folyam – harmadik év Martius 1839. a 101ik lapon azt a' föllsollitást ölvasám, hogy bár nállunkis találkoznék valaki, ki, ily Czimü Könyvet "Histoire Universelle a l'usage de la jeunesse" Bredovv után J. L. Moré által szabadon forditva-hóni nyelvünkre át tenné. Ily vállalat sikeresitésére magamat rögtön és annál inkább el határozám, mivel az erdélyi Zsarnok Censura jó darab idö óta, minden irományimat, melyeket, mint az erdélyi Társalkodó Folyoiv tagja, be küldék, non admitti-turral bélyegekvén, föll tevém magamban, óda többet nem írni, s. igy idöm van.

Ezek

Ezek, mindazáltal, fölltiteleim:

a) A' munka nyómattassék a' M. Tud. Társ. Költsé[illegible]

b) A' múnkából kapjak 12 példányt ingyen, s. általán minden példánytol 20 xrt p. p.

c) Hogy az a' vállalat akár melyik hirlap által tetsz[illegible] Közönségesse, nem egyébért, csak azért, ne hogy[illegible] valakiis, hózzá fogjan, s. így valamelyik ingyen dólgozzan.

Hogy ha tehát a' M. Tud. Társ. tisztelt Igazgatosá[illegible] ezen ajánlatomat igenelémdi, Könyörgök az iránt válasszát méltoztasson, nem ide, hanem Erdélybe pr Kólosvár Tövis Felgyogyra útasitni.

Nagy Méltosága G. Széchenyi, úgy T. T. Wörös mar[illegible] és Tasner Urak ösmérnek, s. remellem meg mo[illegible] hatják, hogy nékem hinni lehet.

Minden esetre Könyörgök méltoztasson el fogad[illegible] telye tiszteletemet, melyel van szerentsém lenni

A Tekintetes Urnak

alázatos Szolgája
Gy. fejérvári i. Farkas Sándor

Ha az ide mellikelt Versek az Athenaeumban helyt tal[illegible]láluának, az ifjú szerzö megelégülésére, s. talám buzditására volna; ellenkező esetben, Könyörgök – a' fömt érintett válasz mellett – kezembe vissza küldni.

Sört
Népe[illegible]
Vér[illegible]
Tu[illegible]

12

A' Magyar Tudós Társaság Tiszteletes Tekintetes D. Schedel Se-
nokának Tekintetes
rendez Urnak

Franco.

Pesten

T. Sirdombjánál a' Zsarnok Asia Szélin

130

Zsarnoki kéz miatt
Számos évü hant,
Nemzet gyász körülte;
Ifju! hiv a' lant.
Álmot üzz! a' vad erövel
Küzsdhettz igy Hon ellenével.
Öly!
Nemzet átka lesz vezéred,
Nemzet üdv jutalmi béred.
Öly!
Tört! hol annyi látta
Népek jógait
Vérpatakba fulni,
Türve lánczait

Mit kíván a' hölgy szeretme?
Mit az ifju szenvedelme?
Vért!
Bün az élet rab hazában
Dult szabadság bírtokában,
Vért!

131

Tekintetes Titoknok Ur!

Nagy örömomre szolgált Önnek mult Februarius 27ről adni méltoztatott levele, mely által bizonyossá tétetem nem csak az iránt hogy eskely munkám – "Nemzeti Biztositikok" – el nem tévedt, sőt még az iránti, miképp azt a' tisztelt M. Tudos Társaság méltányolni s. elfogadni kegyeskedett; s. már csak még az tőbbet nám az életben, hogy kéziratom ne válnék a' mélyek eledelévé, s. ennek tudatával örömest szálnék a' sírba.

Nem kevesbé kedves meglepő vala szám nézve ön az iránti fölpolitája, hogy parányiságom életrajzához tartozhato adataimat ön kezébe küldeném. Mely szíves kívánatnak hodolando szemel szerentsém van adatotskaimat az ide mellékelt lapra írva önnek küldeni; és magamat továbrán szivességébe ajánlva, egyhersmind könyörgök méltoztasson elfogadni barátságos tisztelemet, melyet mindig lesz szerencsém lenni

Önnek
Felgyogy Március 21ön
843

alázatos szolgája
id. Farkas Sándor

Életrajzi adatok

Születtem Erdélyhonban Alsófehér Megyében Diodvaralyán Martius 18-án 1789. évben. Magyar. Protestáns. Növekedtem is tanultam a' nagyadi prot. Collegiumban. Itteni tanulásom végeztével mentem a' Mgos Főv. K. Tábla Cancellariára, de itt csak egy évig valék.

Politikai pályámat kezdettem Alsófehérben mint törvénnyi Ismeretes akkori Levéltárnok, Aljegyző, és Szolgabiró 13 éveken keresztül t. i. 15. évek óta a' Főv. Deriktől vál. Illnóke.

Ugyan a' politikai pályán ezek történtek velem.

a) 1832. Aprilisban Kemes Alsófehér Közgyülésen Magyarhonnali unionalis tartott beszédemért — melynek következtében Alsófehér minnd két Táblabiróit Követtekül Országos Közmunkálatra fölszólitá — ő Felsége I. Ferenc legkegyelmesebb Királyi leirata által a' Közgyülésen megjelentem pozsonyból, mely megyei ülést Martius 20-án 1833. Április 10-ig tartott, t. oda Követ Társul Szóra béigtatva akt. felvettem, amint ittlen A. b. tü alatt mellékelve látható. — Ezt csak nagyobb bizonyosságért tettem ide.

b) Fehérvár K. U. Város Közönsége 1835. Octbr 17-én 118 jegyzőkönyvi szám alatt városi polgári joggal ajándékozván meg engemet, Fejér Dörf. és Lackay Dörf. Urak. Ezt együtt — a' mint iratott konfi. Oklevelemben t. i. — ugyan akkor holnapban 123 j. U. szám alat polgári eskümet leis tettem. Követ Választ jelen valék ugyan akkor és Octbr 28-án Fehérvárt tartott igazi fényes Restauration, melyben a' tiszti Szabad választásban minden polgár személyesen befolyt. De ekkor Közgyülés tényei, a' mint tudatik Ő Felsége Ferdinand Kir. Testvére és a' K. Tekintetes pozsonyára Fehérvárt lovas és gyalog tiszti fegyveres Katonaság kiséretével és két ágyu kiséretével fenntisztelt meg egy konfi. Diétára Mgos Tiszti Ügyek által, t. akkor ki rukkolt Nevem a' polgárok sorából, t. polgári jogomból meg foszlatám minden pör nélkül. Ekkor kivül fels. Directorális kerestt alá vettek. De még a' Se volt elég; hanem még ő Királyi Felsége engemet, ő Magossága előtt Követ tiszteletét megjelenni, Kolosvári Szállásan — melynek Antichambrejé Generals Dessoir pozsonyából akkor fegyveres Gyalogsággal vala megtömve — introducáltatni meg dorgált és nehezteln, sokkal fenyegetett meg.

c) Országuti Vezetőpostamat ő Felsége négy ivre irva. — melyben Fejér Alsó Fehérvár Somogy Sopron hivatal, de mérsék szabadsággal valaszthattak. — Gróf Széchenyi István ő Mgja Lóllo, igazi Kegyelem mélt. nyilatkozta, de fölkülöntség. csak 24. órai gondolkodási időn belül tétetett

Nem akt én Semitzemiert, melyért valamit Körtelemben (büntetés) kiszig volnod, hanem Erdély akkori Sorsáért, Kire akt ki nem nyomathatni. Itt. természetesen, nincs helye, valamint akt egész 6 alatti Cikket ki lehet vala törölnem temni, "hogy Erdélyben 1804. és 35 években volt Ausztriának Regierungja alatt, más konskribál együtt ennis Kemény ültöltek Szemeskedni" ;)

c) Ismét csak tudósul, it talán fölösleg említem akt mikép S. Széchenyi arany irotollait én hozám jovallatba Alsofehér Közgyülésin. s ennis adat – 6 Aktor társommal Horvath Ferenczel még két erdélyi magyar ifjakkal B. fertelve – 1833. Sept. 24en Bessen a' B. alatt ide mellékelt befizetésre mellett

Akt irni jáltyan

1. Arsenen utazásait Görögben s. Afrikában Egyptom-ról eleinte Rajchtól franciából forditva neinely jegyzetekkel akarmi Konyvben 1833. ban
2. Ugyan akkor ezében akarmi – az akkori Kolozsvári Társalkodásban – egy értekezést "Akt ember és a' Föld Körüli Észrevételek" 3 im alatt
3. 1838 Ugyan akt ist Társalkodásban akarmi egy "Utaz Sebajai Felgyogyról Veltheim" malyban a' hacegi Clapstein völgy; a' Decebalus Királyi Lakhely Varak akt akkan folyó Kalt mozaikkal; a' Hunyadiak Vára, a' Devai Vár, akt Olah politikai állomása le irnák. Ekkor kivül egy tett, melyperint a Lej folyás hajózhatóvá tételérin Erdélyből a' Dunáig Kereskedelmi ut nyitatnik. Kel. Nov.
4. 1841. Akarmi "Utazási történetek Magyarhonan ált Bécsujvárasig – Melyekben magyarhoni észrevételeken kivül, le irtam Bécsujvárasban s Sen a' Város levéltárában találtatu magyar hisztoria Végjegyzéket, nevezetes Mátyás Királyt és a' Zrinyi, Nádasdi, Frangepáni és Tettenbach egy nevezett Vállalási tényeit, s. Kivégzéseiket illetőleg. Bajoni Hunyadiakról.
5. Irtam a' "Nemzeti Büszkeségek" Cimü munkámat; és Kinyomatásában modom nem lévén, bátorkodtam a' Magyar Tudor Társaságnak ajándékolni 1842. Martius 18en. Melyet a' tiszttelt M. T. Társaság meltóztatott Kegyesen elfogadni
6. Több Rajzolatokkal, mint "Nemzetiség" "Görögh" "Muzsika" akarmi nyomtatva. Nyo. mattatni van egy reitány, melyek "Non admittitur" bélyegeztetek.

Felgyogy Martius 18en 843.

Gyfejérvári ált Farkas Sándor

3. K. R.

O" felségének Azon legfelsőbb, vagy jobban mondva, legkatalmasabb parancsa akár hogy nézetessék, mind akt tesi, hogy egy Constitutionalis Országban a' Szabad polgárnak szabadon gondolni s. velemenyét szabadon kimondani vétek. Egy Országnak szómony helyzetéit ennél nagyobb öpintetséggel kimondani lehetlen. Ez tulajdonképpen a' Démokles Kardja, mely kopfinallo fenyegetéssel függ mindazok fölött, kik a' Haza Szabadságával és Boldogságával bajtársi mernek nem a' 14ik Századi Szállás Szellemében a' 15ik Századot akárki Könyvnyomtatás mellyel és puskaporával együtt -?

Meddig akarják még akt a' Tanácsadók a' Sorsot győzve kárjuk. Meddig akarják hogy a' Magyar Szinte 800 évi akt tapotjából kinelejjük, és egy álljon a' többi Világ elött mint egy meghalt idő Zeligmánja? Miért nem kivánják ezek a' derék Tanácsadók a' Felségével el hitetni, hogy ha kodítni szeretí, akt emberel szivel kodítni: ez nagyobb dicsőség; de akt nem Vétlenséggel, hanem valamely fölségesebb módonal lehet el érni: Feltéve akt igaság, a' világ, és akt áldást; abból a' Honhaz, a' Törvényhez, és a' jo fejedelemhez szeretet: Ha a' valóban derék

igazságos

igaßgaßaß modra! – Aßt kétßelßen ißrheßtißél aß Iſtenßéig idéißát
egy égi cßallanáß állaß ißolaßt félß, moßt aßt a Szeretet a' kößáßlaßt tßéß

De talán igen meßßße meggyek; vißßa térek hát arra, a'mit elébb
érintek, arra t.i. hogy aßt állíthni, mikeint "Rabadon gondolni, ſ. vile-
mínyił Rabadon Kimondani vitéł" annyił tßeßen, mint aßt embert exe-
delti jogaitol meg foßtani: annyił tßeßen, mint a' Népeket a' leg nagya
vesßélyt Szülő Anyjuk a "halgataßnak" karjai közi vßetni.–

A' Kößéßelem tényeit mißtoßßtaßnak a' Mgos Foißpán Ur
és a' Sets Rendek ſontolora vemi, in moſt arrul elmélkedni nem
kaßok. A'mi pedig önßeßnevedéßemet illeti, én máßßorig Szemvéßte
ülő Réßß áßtallanul, de látßam máßokatis Szemvßni, uggan Réßt e
tudom kördelni moßtis, ſ. ha ily árron a' Haza boldogßágára lehe
igaßaß mondani, Szeßeßis Szemvßni nagy Szeenyémnek tartom.

Sarkad Sándor feleléße Martius 20ᵈᵉⁿ 1833 a' megyei közgyüléßen, midőn ő Exa
az Unioról 1832. Szept 27 tartott beßédének meg dorgálni parancßolta.

N.B. Ezen feleléß jegyzékönyvileg ő Exa éleibe hatott, de réá ſemmi ſem jött

Méltoßágos Gróf Úr!

Midőn az ember Széchényi nevét emlegetni hallja, azonnal Szemei eleibe
ßűrnek mindenféle Tények, melyekkel a' Haza és Szabadság Szeretete Szül; az
embernek Végtére Szemei előtt áll a' nemzetiség teremtője és a' jellét ala-
pítója, és a' Claſſicus magyar iro, vagy más ßokkal a' két Magyarhon leg
nagyobbika, ki minden irígység és erőßak tapaßtalása mellett, hißen a'
Tényben, az igaßágban, a' Szabadságban, az emberi jogban, ſ. uggyanazért
pályájait, mint a' nap, változhatlan folytatja ſ. az értelmi világot a' jól-
nak és gonoßaknak egy formán oßtogatja. Valyon mikor leß az, midőn a'
Magyar Nemzet Széchényinek érdemeit? A' Szarnok jelenvonás
keßerűen feleli: hogy "még meßßze"! Egyßer csak uggan eljöhet az
az idő: de, de akkor, mikor meg tanulandjuk a' közértelmeßséget ki
fejteni, ſ. elébb magunkba, aztán a' Magyarok Istenének bízni.

Mgos Gróf Úr! Erdélyhont török, oláh, és ßok más Nemzet Nem-
zetek közt élünk, ſ. fölötte a' mueßra gőzlő ~~hánnak~~ Sóvét harmad
honából libeg; de a' Haza fáklya világa, melyet Méltoßágod a' Magyarnak
gyujtott, még is homályt hozott: Erdélyhon jo része, ſ. jelesen Alßofehér
Vármegye, Méltoßágodat Vágyaiból tißteli, ſ. ily tißtelete jeléül, a'
mint a' Haza leg nagyobb irojának, mint a' Kinek minden Rományai a' Ha
monda Szerint "arany betűkre érdemeßek" Nem arany irotollal kívánt ha
veßtem. Nagyon eßmély az magában, mert eßt egy darabotßa értek, de
az az értéß, azt a' tißtelet melynek az eredménye, minden kincßeken
felül van ſ. az örökkévalóßággal ártßiat. – Könyörgünk méltóßtaßon elfo-
gadni.

Könyörgünk egy uttal, méltóßtaßon kegyes anyomott Honunkat
jelen Szomoru helyzetében való kivéhez ßoritni, és minket, kik
az Öntény vaßhomorai a' Szolgaßág békait Szorgalommal kovácsolják
et rem

el nem hagyni. A' derék Wesselényi, már kételen szónát kerülni, s.
ki tudja a' több üldözöttekkeis — kiknek szerencsétlen egyike én va-
gyok — minö fanyar sors vár? Ki tudja az egész Erdély mintsé
arra határozva, hogy a' Szent Szövetség tableaujában, Warschau után
a' második darabot formálja? s. ki tudja aztán nem Rákos mezeje
következike? Vajha mi Ásia Szélénél, az ésaki Ismony éppen ki-
tátott tórkánál ne formálnánk külön Nemzetet! Vajha Magya-
hon tizenegy milliot nyómo szavával már valaha mondanáki
férfiason, hogy a' Magyar akár hol létezzen, mind Magyarhonhoz
tartozik, mind szabad, s. az. ki csak egy magyar egyeint sírtig meg
a' Magyar Nemzetet bántja, de nem bosszulatlanul! Csak ez
az egy nézö pont az, mely az üldözöbe vett erdélyi Magyarnak
föntállast, szabacságot, szerencsét igér, s. Méltoságodnak ez iránti
pártolását szeretettele bizalommal kérjük

1836. Szept. 24én midön G. Széchenyinek az iro aranytol átadatott.

idf Farkas Sándor

Tisztelt honfi, érdemes titkárur! 132

Daczárt gonosz sorsomnak, melj nemtsak meg engedé, de talám rendeleis a' Nemes Romanoknak, hogy minden vagyonomat el rabolják, föllgyogyi házamat épületeimet hammudomba legyek, föllöketeimet gyökrestöl kiirtsák, söt réámis lőjjenek, meg élek, ide, ökvegy leányom Marquise Bona Luchetsnö mellé vonulva; itt olvasám Réch Emil urnak Junius 3rol adott naplojában azon czikét, meljben jovalja, hogy tanodáinkban, a' pogány Classiensok mellőzésivel, csupán az egélj tanitassék, mert az alpha s. omégája minden dólognak.

Ezen – véleményem szerint – rosz javalatot nem tudván meg emészténi, irám a' tisztelettel ide mellékelt czáfolatot, meljet olj szivesz kérésel mereszkek önnek küldeni, hogy mivel Réch Emil nem elég erös lelkü a' véleménye elleni czikeket lapjaiba föll venni, ön légyen szivesz azt valamelj más lapban vagy havi iratban kiadatni. Bár venné észre R. E. ur mikint az ö – külömben ügyes – iro tollának valamelj ujj hasitást ohajtnának a' hö magyarok nem tsak E. dálban – mint nékem tibb versen irák – de Dalmatia keleti szegletébenis. Én tsak ennek fogalmazásábanis kettöt nyertem: eggyikot, mikint mindig honom érdekéért dobogo szivem parantjának eleget tettem, másikot, mikép leg alább az alatt feledtem honom szerentsétlenségiért keseregni.

Még eggyet. O de könyörgök botsássan meg ixkafixkálo al-

kal

Kalmadan'rodajomiet.— Kis ép' Eltemt[2] halogyal alatt, mi
honomon kivül ottan végezdlek, mindenb, mit a'magod birak
vagy Atyia szokjan mindig egyedül talandoka gondoltam, va
sok jo Ernyeiben sejnek, érdekesnek találtam, leirdan
s igy tobb mint Száz iveket mázoltambá. Talobau nem dis
vésel, ellenben a'lag nagyobb Szerény Sigel lagyon mondva, egy h
fenn, a'dannlo ifju Sajnak nem volna hasztalan lecdura, h
dekát a'dicsett Sudostársaslat elfogadni tegye Ednak, Szeren
szimnak tartnám lekuldeni, ámbar nem titsi Érdekü, obj demin
dek társulságbul mimodon eshetne meg a'kadiscsek nelkül.[2]

Hátralek magammal arval a'Szerentsével, mikint ön talán
nem felednek meg Antinor forditoja neveit, minden eshetö bát
Edam ujjotni ki irandi emlékeztetö, s mindig kédiscsetlen

vagyok

Ön

Ragnka Junius 12ik 1852.

tiszteldj hanfi tarsa
és Szolgaja
Stankó Sándorné

Sudjon ön, hogy kalhatatlan nevü Stark, b. J. M. Brazellaban, ny
vel együd nagy nyomorban él. S hona, melynek annyit köszönh
talain? nem tehet erette semmit. Sudjék ki Pápanan!

2 kad Sándorz

133

Nagyon tisztelt hanfi!

El mult már három hosszu, hosszu ive ittani vesz
segtésemnek, miuban Erdélyben a' Nemes Románok
tol egészen kirabolva; hátam ejmeletein, jószágom
egészen elpusztitva, Ennyel mesen elhetö birtokos
ból, koldussá lettem, s igy — mint mig egyszer mon
dottam — Kitoltan valék Dalmatia Eleddi segitte
ber szegény leányom özvegy major Marquisné Bo
nanü mellé s. fajdalom! nem kitsi szerjével.
Mélyen tanitodo tellemnek minden más ilvetöse
ttem, s sok ak olvasás, ak ezenkivül s. ak a'Ke
meny, mi perint Szerentsétlen nem Kétem sorsa
s. ak enyimnek talám valaha jobbra fordulandó!
Itthon, nem Kétemnek, tsekély tehetségem hól kép
pest, bár mi kevesetis szolgalando, több ajtro
mustrákat bálgoztam s. a'többek közt ak
de mellékelt kéttoriasokat, melyek önnek olj sze
ves tetelenmel bátorkodok küldeni, hogy ha ak
arra méltonak tartja „Ujabb remkeli Könyvtá
ra" fölvenni méltóztassék.

Maga a'mesterka tsekély egyben, miröl nem
tehetek, de a'tárgy, mely a'valaha olj nagy strabs
nemkétel tényezésen ösmeretemi törekvést, ugyvé
tem, ak olvasó közönség elött nem kedv. ajánlan

Kell

kellemetlen.

Ha pedig ezen irományoknak oly szerencsés sikerlene, mint ezek, nyomnok S. Szeredyink nyomása alatt megöszült irója, S. annálfogva alkalmasint ezután Earhoz közelebbiek, oly esetben, könyörgök lépjen szíves akt, valami utasítás modon Nagy Körösre professor Mentovich Ferenczhez ez tekintetben.

Ellenkező esetben, egy uj kérelmem van:

A'mult tavaszszal dolgozám Rajnáknak hasznos kiáját, melj magyarul, érdekes, mint Rajnának szerelmi könyve, mint fabulis politicus egy részben tekintetből; de érdekes okirtúl, mert a'magyar történetnek [illegible] van, S. idáig történetivel mérnileg kapcsolatban van, S. idáig tán több politikai S. philosophiai vonásokkal ditsekedhetik, mint Ez ak Arabsok historiája. Ekk ak iromány mig a'mult nyáron Julius 18án alkudtam Beszter Vallagi Károly urnak a'Szepesi ref. Gymn. Albuma számára, de a'dolog úgy esett oly szívesen volt, hogy mig tsak nemis válaszolt — Miértis válaszolna egy olyan magyarnak, ki nem nagy ur, S. ezen viszonyban szerencsétlenül. — okom van hat hinni, mikép ezen iromány ezen ak ezt Albumban nem találhatja helyét. Ezen ezekre könyörgök vegye ak tekintetbe ide mellékelt levelem ereiméhez, S. talán hiszem ön találandja felette okosnak, S. talán

nemis érdemetlennek nagy bátorsága könyvére. Minthogy darabról okaitnék valamit tudni, ha mindjárt nem lehet, ak ittenis megjelenő Pesti Naplo által.

Még egyet: — De könyörgök bocsássam meg alázatlan sóhajomért — A'mult tavaszon, midőn a'„Pesti Napló" szerkesztője bátorkodott jovalatba kérni, hogy a'világszerte imádott görög S. Homer mai Classicusok a'tanitó oszlopaikból szárnyaljon, ez egy tsekély képletet irtam S. Ihrinyi Sándor úrnak Eildam bátorkodtam, ezen szerénység valamelyik hirlapban közzé tenni legyen legyen, vagy ha ez nem lehetne nekem küldje vissza, de történt e'valamit velle? nem tudom. Hogy ha talám ak ön kezébe jutott — S. ezen feledtetett volna, könyörgök legyen szíves, keresse ki s küldje Nagy Körösre prof. Mentovich Ferenczhez ak: tőlle akkor tekintetet kapandom.

El végül, még valamit:

Egy ide való ur gróf Georgée egy magyar könyvet ajándékozott nekem; melynek akkor kivül hogy S. szép jellemekkel tetszett, S. a'Szerb tartalma nagy S. szép jellemekkel tetszett, S. a'Szerb történi szerencsétlen szárnyaltatott keserü sorsáig rajzolyája, ak a'sajátságaid van, hogy 7 ízben nyomtatott magyar könyv, S. ha rosz stylussal, gyenge nyelvezetü, de szívből minden igaz szavak tele vagyunk szépnek találni magyar nyelvvel van irva, melj akkor időszakra nézve, midőn a'latin nyelv arra volt kárhoztatva, hogy

a' magyar eszély fejlödését akadályoztá, vitatá
volt.

Mindezek fölött pedig olyan régi magyar kara
találtatnak benne, melyek most reménytelenül div
ban, t. i. ér, nagyvallom, nem értem, de mait ki
hatja érdekemben, s. nyelvünk bövitésére alkal
hatja. Ilyenek:

A' 29-ik lapon: Ollit; langzink
- 60 - Rayyivaság
- 131. Ámuság
- 170. Bárarán - talain, ámbár
a. 906. Zimbalódni. s. l.

Minden egyéb öleg magyar könyv, s. ezért ér
érdemes arra, hogy a' Magyar Tudós Társul
Könyv tárában helyet találjan, s. e' végre külö
külön példánnyal levén

Ön

Rágyula, Dalmatiában.
November 20-án
1852

tiszteló konfrátra
id. Farkas Sándor

Arról ez magyar kiadó

Tartozik a 133. lev. E

Ricci Emil ur, akként vélé hogy eddigelé minden kiadási be
tüivel nem koma, s. nem kell szabályának, de a' mostaneredetü
absolutismusnak folyáll, már ott Ultramontanismus s. jesuitis
mus oltalmába rendszerét tovanya elleplezni. s. végtövül
ezen ivanyitatás Szentatya fello, s. két törvény lapjaiban
akar élhet, melyben javalja, hogy tanodáinkban a' pogány
classicusok mellőzésével, a Scripturak egyedi tanittassék, mert
ők alpha s. omegája minden bölcsségnek.

Ha Ricci Emil urnak bár ötven évi idöt adnának, ő ezen
gondolatra, nem hiszem, s. sok egy halandóból szánna nagyokra, hi
a' pogány classicusok tanulása után ők egy nevezett pogány
vallásra állott volnak, ellenben nemes régi erős s. pogány class
icusoli ők, melyekkel kapcsolat a' bölcsészetet, a' mathesist
ők astronomiát, ők Universum s. Természetet törvényei alsó
ők astronomiát, ők Universum s. Természetet törvényei alsó
fogalmait; a' míg utol nem érhetett költészetet, kobrászatot, szób.
gömbünket jelentő egy nagy Kolosz vitt ékesítő, rendkívüli
nivó helyét vonaszt, kivüle állomásztanról, hon s. haba
tásról, hadi tudományok hadi történetéről vagy ékes
szólásról, hadi tudományok hadi történetéről vagy ékes
Angol, francia E. Amerika nagy Statusférfiai nem szerették
mig jelenleg Platonchut, Tacitust, Livius, Herodotust, Sim
ot s. a' fönfogás Demosthenes nagy Cicerót olvasnak egy
szóval

Ricci E. S. Klein, ha szabad tudnom, melyik

Apostol, vagy más szentiro könyvben van szebb morál, mint
pogány Socrates', Plato, Confucé Zoroaster, Homeros, Horatius
Seneca bölcselmi tanyáiban? Hol van az ország, hon a szabadság
s' emberszeretet, szebb az igy szólgál szebben leirva? Hol
vagyon, melyik országnak templomában dicsőségesebb szebb képek,
irattal, mint milyen a' Chinai templomokban általán van irva
egy fell: Az első ész principiumnak, melyből se kezdete
se vége. Az teremtett mindent, az formált mindent,
az adott az anyagnak fejlő erőt. Ő végnélkül jó, végnélkül
igazságos. ő világitja, ő tartja formát, ő rendeli változhat-
lan törvényeit szerint az egész természetet."

Annak bebizonyitására, mit állitok, legyen szabad a po-
gány világból bár néhány vonásokat előrovni, s' kezdem:
Az legelső ker. Szüzben elkezdve magy, melyik keresztény hölgy ol-
vasni, s' szabadságszeretet olyan példáját, mint a' Coriolanus
anyja a' pogány Volumnia, ki midőn Romát végveszélyben fenyege-
né, magától, unokáitól s' ardeai Basilicola nejétől Valeria
tol kijöttekre a' Volscusok táborába ment, az ott vekelő
fia Coriolanust elibe térdelt, s' könyörgő beszédivel — melyek
a' szívből törtek akkor mondotta, hogy fia s' atyó táborát, ezek akkor
Wolsciumia összehajtandó tettének fognak Romába menni —
arra vette, hogy táborának egyjütt elvonuljon, s' igy Roma
menekvék;
mint Hersilia, ki, hasonlóan, több Sabinust kiüldözött vérből
s' kik gyermekeivel a' Romára rohanni akaró Sabinusok tábo
rába menvén, kiket gyönyörü beszédivel az ostrom feloldására

s.

s' haza menetelre vette;
mint Cornelia, ki a' halhatatlan Gil Gracchust növelte Romának,
s' ezennek honszeretettel telies halála emlékére Romának egy
könyvtárt s' egy színházat épittetett;
mint Penelopea, ki, bár az ifjuság s' szépség minden bájai
val fellruházva, az ötet ostromló arszlanyok, ithakanur
fik szerelmes indulatainak, tiszteletnek állott ellene s'
hüségének ellenére se tudtak hütlenné lenni.

Melyik történetiró — kivéve talán a' Nagy II. Fridrikek
tette mai napig az, mid a pogányok közül a' történetiró
sót tették az Cantus Epulius, ki Perseus tábori tá
gy Rejtvén Macedoniának szabadságát, törvényét, földét
vesztve adta, és Scipio Aemilianus, ki Chalcistrongyok
van, a' helyett, hogy épitve rontsa, szabadságát pappal vissza
adta, s' meg tudá egy polgárt se lelkesitni — annak vérjes
nöki, ki mint épitőnek sefogadtával egy templomot épittetett —
Cesar, ki midőn Egyptomban a' Ptolemeus tanácsosai az
javaslák, hogy a' Pompejus fejére kerített nagy s' hajadon szegen
ségben hozzon, az felelte: az isten nem akarja az: ki isten
ségben hozzon, az felelte: az isten nem akarja az: ki isten
kérhetlenné a' hozzáértőt s' az, kinek nem sikland nem fáll
ülésekre — mintha élete sipoltatta volna Jézust, s' evangyo
tem de a' keresztény az által fejdelem nem gyakorlatos pará
„Se szabadságban hozzád" — ellenben Pompejus hanyával nagyobb
Tudódik, Pompejus tábora minden elemeinél nagyobbat, Cesa
dom bünbeesés hatá term még engedé Pompejus sokaságát újra
fillemelette, Brutusnak, kit kalandorságát hirdetik ők, meg a' ki
vadat

vàlik vegyenàtis vissza adta, et'mi több ak ak antiochiai
ákolott Nerois Corinthusban tartott beszédeket a' görö-
gökuek vissza adta szabadságukat, s minden privilegiumaikat.
Kár, ó be nagy kár hogy a'föld uraí Olustorchiát nem olvasták,
sirhat érette ak emberiségnek!

Nevetlen Emilius ne a' keresztiny világ nagy emberei
közül, oly Egyházmek, oly igényetlen, oly vagyonra nemigy sem
mint a' pogány Belopidas, Epaminondas, Phocion, Philopoemen
s ak Antoniusok, kik soha egy maggyökkel ombat semmiekkel,
s folgatajra szakit se jutattak, nevetlen olyan keresztiny fő
rekekek. mint Miltiades, Aristides, Epaminondas, kik olly
gúnyan hallak meg, hogy ket ak államak különbségein kívülre
s termetkeiny, ollyanok mint Marius Caius, ki ámbár hár-
romszor triumphált, mégis csak egy kétiny gunyhoban
halott, s. sajat földét maga mívelte, ki midőn egyszer a
Samnitesek követei ajándékokat, egy nyilatkozván, hogy an-
nak ki egy kud ebei, aranyra nincsen szükségje, sőt inkább
szeresi meg győzni ókokat kik arannyal birnak, mint an-
nyakat birni. Mondja meg melyik keresztiny fejedelem bün-
teti meg ak ollen hamisságokat egyszeri Camillust a' jóhale-
rumi ostrok mester, ki a' varos gyermekeit szeretettel ve-
zette hozzá ámulásig. Ökkajak ember melyikben vol-
hatták, ki vesztet adatott minden gyermek kellik, így un
kellette, ki vesztet adatott minden gyermek kellik, így un
Debettek, hogy a' városig mind Veiove hegyeit ak hamarsig
semmisse. Hinde kitudni a' pogány és keresztiny tettek nem
leirni?

Ellenségtől mennyiszer ak keresztiny világba, s. fondjuk ele
mekkany keresztiny vonásokat; ak nemek emlitve, mikent a' ke-
resztinyek a' Sajnsot s ak bold. szüzet tették Amerikában ki.
Zenkad millio pogány ak ellenség dúlt s vasval, midőn
a' pogány Romában a' vallásért szenvedtek; mert
ak ton kivesztek üldöztek Julianus, Dioclitianus s.t. ellen-ak
mint könnyü bebizonyitni, nem a' vallásért, de más okokból
voltak.

Ak a' szeret keresztiny Constantio Irene, ki ahitatos hodori Je-
ruzsalemben mert, s. oman Sebastiral altala fölfedezett keresztfa
fat — mennek ak a' sajátságos csodaereje van, hogy bár men-
nyit vágjanak belőle valjanak, végtén kinövi — a keresztiny
földre hozta — mikoltt hatalmas jött fiat Alexiust magzotta a,
tetből ki vajatván szemeit, egy valvin a' Császári trónusan bé-
tosan maradhatni.

Theodora s. ennek két kányai Maroczia s. Theodora a' hite-
dik században a' pogány tiszt hatalmas uralkodtak, szerelmes
lovagjaikból papát, bibornokokat, püspökőket tettek, alvégül
pedig Maroczianak III Sergiustol Caputt fiat XI. Jánost tet-
tek pápának mintan X. Jánost két miatt ak kétt magfullasz-
tották

Ki nem tudja, hogy Donna Olympia — 1644—55 — X. Innocen-
tiust mesterse, mely galádságon kormánya ak anyaszentegy-
házat? Ki nem tudja hogy Ist Szerencsi Xon Ist Sixtusokat
kétel? Ki nem tudja hogy Ist Dómokat kapni, ki ölni
mely két a' catholicusok emlnek,

Szent Hilárnál nem igyen Szent Adalbertben találja.

III Innocentius — 1218 — a 12. ik a' Szent gyanúsok kivántak. S. a' Inquisitorialis alapitotta — Bekier városában egy templomban 7000 ada menekült Albigensektől igyekezett meg, de' városi népből 40,000 embert vágatott le.

IX. Gergely által Némethonba perelt Kálmán küldött pap Conrad de Marburg, Thüringia márkgrofnéjától, kiről Damasus együtt vélekedvén vesztemre mértékben, akárt mert a' templomból kiűzve mondá, hogy bűnös lovagokat elevenen égetett meg.

Márkgrof Elfi a' IX. Gergely pap ellenének II Frigyes Szövetségének utakozó nyári S. Eit kiányait Eitre kérdvén Némethat Előtte, S. minden tőntetésből örömet adott levágatta kéfsétkitől igyekezett meg, mert a' papától Dittsérő bréveit kapott.

Lucretia Borgiának az apjától VI. Sándortól öltözni mikor lett, S. fiával Hugy bánt, tudatik

Huffit, Prágai Hieronymust S. Breshiai Arnoldot ker. Set Concilium, S. papjak égettetik meg elevenen. Hasonnevü gyilkos Mária égettetik meg elevenen.

III. IV. Henrik fr. királyok kath. papok gyilkolatnak in magyarra Dei gloriam; Sanganellit S. XI Sixtust kath. papok mérgesítnek.

XI Lajos — 1472 — Ei magát legelső nevetik Christianissimusnak ön gyalázatos gazság által Lajost testvérit élettelen, apját pedig által kéttenek.

Mint meg, hogy a' Godafroy Calyxtusok meg tekintsük, p. o. a' Jesuit Szakmárit, melyet a' Veronai Főtiszt Lom fizettének, S. Du Cange Constantinápolyi fenmű, Palaftinából Asiába Afrikába folyó

mellé

mellé hozták, Kámori ünnepet rendeltek S. anna nevekedő hegyünnepét ünnepelik a' Orientalis patriarchák, Adventarius adventus, Pentecost et festis Simmus S. t. S. Kenyérül a' mi s. pap a' mise ezen áldozatot, mesét halljuk háromszor bögött, S. a' nagy ünnep ajándékot háromszor bögésel felelt. E' Szamár tiszteltett bőre Verona Kátze ármányos bőjével felelt. Dama D'Orgues [illegible] bolsalag nagy [illegible] tivanatera etc. Dalai Lamák.

p. o. Jesuit protocollumot, melyet a' Buzitemplomban tapsiák godákat, p. o. Jesuit vasrácsokból készített gyamekhori ingét, melyből tisztán Kristi Születésével a' Evangelium hirdetik Szakadtak ünnepi mentéllel stb. stb.

Es más Kárdem, valjon a' Rom. Cath. tan, melynem a' 2, melyet Jesus tanított, épp' nem az az istenitan, de az, melyet a' papok ön s az absolutismus érdekében csinálnak; fölé Kendherrel mesterkéllek — s. a' vallás históriája, melyből fömnt érdekek tömve van, üdvösebben választhiki a' halandó Kat a' legfölébb lény öfmeretére s. az üdvös morálra, mintha pogány Classicusok a' philosophia, a' Nat. historia, a' vagy s. fiamban tárgyalatában?

Mi ugy hisszük, az értelem felvilágitása az az eltörl, mely által a' baromi nyerséget levethetjük. Ha meg tekintjük az istent bölcsességet, mely az örsanyagból vagy törtetta az az erőt, mely a' természet örök, változhatlan törvényei szerint fejlődi mind anyagilag mind szellemileg földgömbünkön s. a' végtelen Universum minden planétáin, bárminemü

Veri

Veri nemkülönben kimpeitlett ötvenedikből kerekül, ellenma gondol
ni is a' földvilágosodásban mindadni. O, ah, kinek epeje magas
hosan van kifejtve, ötvenkor ember jó kerekűny; az gyülölá
sekben nem a' bimbódzó fiatalból. De akarom mondani kerekedhes
sek hinni, hogy a' nagy evangeliumi á'jag — s. ah. ki ettől meg hor
ja, ifjonkorban — vallása a' kerekűny, kitörnyei ellen a' termé
szet, s. kelből törvénykezik minden kötelességei ellen, ember
társa, a' társaság s a' honiránt.

Emil ur. Higgyed ebben kebel egyik, és nem
ak, melyek a' jegyek s' jelenés nyájaitól — a' Jésus szellemes
elmével mérében ellenkeznek — a' nyomorult halandó fejét
össze tévarjak, lelkiismeretlen gonosz rabegyében tartsák, s.
akkor érzi, amingy kerekűnyesen kifejtetik.

---

id. Sardai Sándor

Ha e' kis kép érdekkis fehol találtatna helyt, vissza-
küldeni kérnyük, s. akkal maradunk tisztelettel ugyan.

Pesten oct. 17. 1841.

Nagyon tisztelt barátom,

Erdemtelien tiszteletre ur.!

A' vihar, a' világ, a' jegyes s. más tégi ellenek viszkán rombol,
nak össze egy élőfát, hogy vajda ne maradjon benne más egy ágnál,
ha, melyben élet van, dévaly virágzik s. néha gyümölcsöket hoz
na, melyben élet van, dévaly virágzik s. néha gyümölcsöket hoz
ven. Igy van ak emberekkel üldöző viszontagságok, nyomorok nem
nyomhatják vagyok, hogy a' gondviselés benne bár egy világ ma
rany ne haggyon benne, mely mutassa, hol kellyen földtalálni
valamit, mit életnek nevezünk.

Miután engemet a' Vandalokhoz barbarabb idők 1839. ben,
a' mesterkéttel bevégzett forradalom után földgyogyi jószágomban
elébb porig kirablottak, minden gyülekezeimet földgyettek, akkor földig
leromboltak; aztán kincsei fejp. szállóterkeimet gyümölcsfáimet
kiirtották, vajadi jószágomat pedig — magyis vitsgavahellenül —
el sajátitották, nem vala Erdélyben sehol lakjam, se mit egyem;
kétlen valék hát betegen s. kheben ide Ragusába utaknni s.
hegyny tanyom ölvegy Majorni Marquise d'Bonavi mellé
menekülni, itten ~~kiirtották~~ öfelsége a' szép rendeletudon
a' Vablok ellen indított pör kimenetelét már öt eve óta meg

vénd

mind várando.

Itteni életemet új tárgyakkal kezdettem, mert ezelőtti eddigi mult idö bonni tépivel, s' reménkedem jövöjével való foglalatos, míg nem, hálá istken! régi találék egy még a' néhai respublica boldog korában alapitott s' a' hódoltokkal bámulatosan megmaradott régi könyvtárra, melynek használatát, ismét csodálom, megnyerhetem, s' benne a' többek közt egy latin, egy olasz, s' két spanyol — mind nézetlen — irásra találtam, két különböző időpontban a' Constantinapoli császárságról irtak. Ekkétől tanultam s' dolgoztam, mennyire csekély szabadságom engedte, a' Const. császi tisztségéről de mellékelt historiáját, melyből képzelem, ferenc a' növendék ifjúság tanulhatna, s' ha tanyomaival akárki a' magyarokról, akárki Magyarországi számára gyümölcsözhetne bár mikeveséssel. Ennyiben ezekre bátorkodom őt terhére küldeni, s' tisztelettel kérni, hogy azt, mint egy szerencsétlen magyar ajándékát a' tiszteli. Magyar Tudós Társaságnak be mutatni légyen szíves: ére, ha akkor a tiszteli Társaságot ügyekezetem s' jóakaróm mellett elfogadni méltóztatik, bövebben megtekinti jutalmazva; ellenkező esetben, de mindenesetre, tudtukra, s' örömest kérjük, hogy nálam visszakérdezni légyen kegyes.

A' két történetiró dolgom forgalmasok, de csak akkor küldhetem ha az I. rész elfogadásáról bizonyost tudandok.

Elvégül sürgősségnek tartottam, kegyelmedre nézve, megjegyzni, miként én itten hat hosszu hosszu esztendö magyarul se nem olvastam, se nem beszéltem, nem volna csoda hát, ha nyelvem talán nem sokkal finomabb annál, mint melyet Antenor utódjait dolgoztam — pedig a' jelen korban nem mondhatják magukat arról, hogy „Vestes non sacinus monachum, mert egy Simeon illetőségi hölgy csak hasonnal sokkal szebb s' bájolóbb — de remélem, hogy ha irásom el-fogadtatik, ak, ezze a' tervezés bélátják, kegyelmedet, hogy legalább akk a' mi erőszakos barbarus, megfinomitsa.

Ö bocsássa meg, könyörgök, hogy idétlen pirkámmal még tovább ne tartom. De ek alkalommal nem tehetem nem említni, miként ek elött mintegy két évek-kel ak Arabsok rövid történetét küldettem vala önnek tábornok bárónak Gerlicki ur tömörítés által; de még csak akk sem tudhattam meg, vetteé ön vagy nem? mert a' tömörítő nem jött vissza, és pedig szerencsém vis-szakapni leg alább utódim számára, s' már még csak akk ezen fogadjuk legszivesebb tisztelemet, melyel van szerencsém lenni

Ön

Ragusa October 3ár 1835.

hü honfitársa s' tisztelője
id. Farkas Sándor

Rágusa Jan. 14. 1856. 135

Nagyon tisztelt konfi!

Érdem telies Titokuk ur!

Midőn az előtt majd négy honappal önkezébe küldött kézirasom „A constantinopoli csásárok historiája" sorsárol tudni akarok, nem nyugtalankodom; de tartok töle, nehogy ugy járjak é munkámmalis, mint az Arabsnemzet historiájával, meljet ön „Ujjobb nemzeti könyvtára" Számára még 1852. Nov. 20.án küldék, s még azt tudhatám mainapigis nyezté kegyeletet, vagy talám borstokaro szerepet játszik; noha egész tisztelettel könyörögtem, hogy ha munkám a kitüzött czélra nem alkalmas, légyen szives visszá küldeni.

Én most sem akarok se tolakodni, sem mint tudos fényleni; isten mentsen! ha tehát munkám rosz, könyörgök küldje vissza a postán saját költségemre, hogy fogjam a zéévéro már bevégzett három kötetekbe. S küldjem vagy végyem a szegény Erdeljbe az 1848 év ártai Számára, kiknek nints moduk drága könyvekét olvasni.

Fogadja teljes tisztelemet, meljel van szerentjem lenni

Ön

alázatos szolgája
Farkas Sándor

A'
Magyar tudos Társulat nagy érdemü titkárának
Méltóságos Soldi Ferenczi urnak teljes tisztelettel

Pesten

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A' Magyar Academia tudos Titkinkának
tiszteli Toldy Ferenc urnak

P. Trieste
Ulame R

Pesten

MTAK - KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM
LEVELEZÉS

4.°

64.

TOLDY FERENC
LEVÉLTÁRCÁJA
IX. „F"

VÉGE